

UNIVERZITA KARLOVA

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA PEDAGOGIKY

Bc. Petra Andrýsková, DiS.

**Vybrané aspekty státní maturitní zkoušky z pohledu
studentů pražských gymnázií**

Selected aspects of the state graduation exam through the perspective
of Prague's grammar schools students

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Praha 2017

Vedoucí práce:

Mgr. Tereza Komárková, Ph.D.

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucí práce Mgr. Tereze Komárkové, Ph.D. za její odborný přístup, cenné rady a trpělivost při vedení mé diplomové práce. Dále děkuji Ing. et Mgr. Michaele Chocholoušové, která mi s prací ochotně pomáhala. Velký dík patří také mým známým a přátelům za velkou ochotu a pomoc se zajištěním výzkumu. V neposlední řadě také děkuji všem respondentům, kteří mi poskytli potřebné informace a bez jejichž vstřícného přístupu by nemohla vzniknout empirická část této diplomové práce.

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci *Vybrané aspekty státní maturitní zkoušky z pohledu studentů pražských gymnázií* vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či získání jiného nebo stejného titulu.

datum

podpis autorky

Abstrakt:

Tématem této diplomové práce je státní maturitní zkouška a její vybrané aspekty z pohledu studentů pražských gymnázií. Cílem práce je zmapovat současnou situaci týkající se státních maturitních zkoušek s důrazem na vybrané aspekty této zkoušky, přičemž na tyto aspekty bude nahlíženo především ze strany bývalých ale i současných studentů pražských gymnázií.

Teoretická část nejprve nastiňuje vývoj maturitních zkoušek a dále se věnuje státním maturitním zkouškám, které se od svého uvedení v roce 2011 upravují a mění. Tato část byla inspirována odbornou literaturou, ale také především internetovými zdroji a pracemi vzniklými na podobné téma. V neposlední řadě jsou také zmíněny vybrané mediální ohlasy týkající se tématu státní maturitní zkoušky.

Druhá, empirická část, byla vypracována na základě výzkumu provedeném na vybraných pražských gymnáziích. Tento výzkum byl realizován prostřednictvím dotazníkového šetření. Výzkumným cílem bylo analyzovat vybrané aspekty státní maturitní zkoušky přímo u zdroje – tedy nahlédnout na maturitní zkoušku prostřednictvím studentů, ale také pedagogů. Pedagogové tvořili doplňující skupinu respondentů ve výzkumu.

Klíčová slova:

Maturitní zkouška, státní maturitní zkouška, pražská gymnázia, MŠMT, Cermat

Abstract:

The theme of this diploma thesis is selected aspects of the state graduation exam through the perspective of Prague's grammar schools students. The aim of this work is to map current situation regarding the state graduation exam with the emphasis on the selected aspects of this exam. These aspects will be seen primarily in terms of the former as well as current students of Prague grammar schools.

In the beginning of theoretical part is outlined the development of graduation exams followed by the theme of the state graduation exams, which were launched in 2011 and since then are continuously modified. The theoretical part was inspired by professional literature but also by Internet resources and academic works written on a similar theme. At the end of this part there are also mentioned selected media feedbacks on the topic of state graduation exam.

The second empirical part was developed on the research which took place at selected Prague grammar schools. This research was conducted through a questionnaire survey.

The aim of the research was to analyze selected aspects of the state graduation exam at source – to see the state graduation exam through students and also teacher's perspective. Teachers were an additional group of respondents in the research.

Key words:

Graduation Exam, State Graduation Exam, Prague Grammar Schools, Ministry of Education and Sports, Cermat

Obsah

1. Úvod	9
2. Teoretická část	11
2.1 Historie vývoje maturitní zkoušky v českých zemích.....	12
2.1.1 Úvod k historickému vývoji maturit.....	12
2.1.2 Zavedení maturitní zkoušky na gymnáziích	13
2.1.3 Maturitní zkouška na počátku 20. století	15
2.1.4 Maturitní zkouška v období 2. světové války a poválečných letech až do roku 1989	17
2.1.5 Podoba maturitní zkoušky po roce 1989 až po rok 2011	19
2.2 Státní maturitní zkouška: její nástup a proměny v čase	21
2.2.1 Státní maturitní zkouška a její části, školní část maturitní zkoušky.....	22
2.2.2 Přípravy na start státních maturit a odložený nástup v roce 2007.....	24
2.2.3 Zkušební maturitní zkoušky v roce 2010 - Maturitní generálka	26
2.2.4 Zavedení státních maturitních zkoušek v roce 2011	28
2.2.5 Státní maturitní zkouška v roce 2012.....	31
2.2.6 Státní maturitní zkouška v roce 2013.....	32
2.2.7 Státní maturitní zkouška v letech 2014-2015.....	33
2.3 Instituce, které mají na starosti státní maturitu	35
2.3.1 Společnost CERMAT a její provázanost s MŠMT.....	35
2.4 Důvody ke (znovu)zavedení státní maturitní zkoušky	36
2.5 Podoba státní maturity v roce 2016.....	37
2.5.1 Bilance maturitních zkoušek za rok 2016	39
2.6 Změny chystající se v koncepci státní maturitní zkoušky v roce 2017 oproti stavu v roce 2016 ...	42
2.6.1 Předpokládaný model maturitní zkoušky pro rok 2017 a následující léta.....	42
2.7 Dostupnost materiálů a informací ke státní maturitní zkoušce pro studenty, pedagogy i veřejnost	44
2.8 Reakce médií na podobu státních maturit	47
2.8.1 Reakce na Maturitní generálku v roce 2010.....	47
2.8.2 Reakce na koncepci státních maturit	48
3. Empirická část.....	50
3.1 Definice výzkumného cíle a hypotézy	50
3.2 Metody získávání dat	53
3.2.1 Dotazník.....	53
3.3 Popis vzorku.....	54
3.3.1 Respondenti – budoucí maturanti z let 2016 a 2017.....	56
3.3.2 Respondenti – (po)maturanti z let 2011 až 2016	58
3.3.3 Respondenti – učitelé.....	63
3.4 Realizace výzkumu	66
3.4.1 Předvýzkum.....	66
3.4.2 Průběh výzkumu.....	66
3.4.3 Způsob zpracování získaných dat	68
3.5 Vyhodnocení výzkumu – výsledky analýzy dat.....	69
3.5.1 První hypotéza	70
3.5.2 Druhá hypotéza.....	71
3.5.3 Třetí hypotéza	72
3.5.4 Čtvrtá hypotéza.....	73
3.5.5 Pátá hypotéza.....	74
3.5.6 Šestá hypotéza.....	75
3.5.7 Sedmá hypotéza	76
3.5.8 Osmá hypotéza.....	76
3.5.9 Devátá hypotéza.....	77
3.5.10 Desátá hypotéza.....	78
3.5.11 Jedenáctá hypotéza	79
3.6 Diskuze.....	80

4. Závěr	87
Seznam grafů, obrázků a tabulek.....	88
Tabulky:	88
Obrázky:.....	89
Grafy:	89
Použitá literatura a zdroje	90
Odborná literatura	90
Legislativní dokumenty.....	90
Akademické práce.....	91
Internetové zdroje	91
<i>Odborné internetové zdroje</i>	<i>91</i>
<i>Neodborné internetové zdroje.....</i>	<i>93</i>
Seznam příloh.....	96
A. Chronologický přehled významných dat týkajících se maturitní zkoušky	97
B. Dotazník - verze pro budoucí maturanty	99
C. Dotazník - verze pro (po)maturanty	102
D. Dotazník – verze pro pedagogy	105
E. Přehled pražských gymnázií, která reagovala na prosbu spolupráce	107
F. Kompletní přehled gymnázií zúčastněných ve výzkumu s počty respondentů	109

Přehled použitých značení – zkratek

Pro snazší orientaci v textu jsou uvedeny a vysvětleny zkratky, které se v textu vyskytují.

A	Anglický jazyk/angličtina
CERMAT	Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání
CISKOM	Certifikace, instruktáže, školení k maturitě
CZVV	Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání
ČR	Česká republika
ČTK	Česká tisková kancelář
ESF	Evropský sociální fond
F	Francouzský jazyk/francouzština
KOSS	Konzultační semináře a školení
MaG	Maturitní generálka
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
N	Německý jazyk/němčina
NIDV	Národní institut pro další vzdělávání
OECD	Organisation for Economic Cooperation and Development/Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
PRO.MZ	Příprava podmínek reformované maturitní zkoušky
R	Ruský jazyk/ruština
SŠ	Střední škola
RVP	Rámcový vzdělávací program
SVVŠ	Střední všeobecná vzdělávací škola, do roku 1968
Šp	Španělský jazyk/španělština
ŠVP	Školní vzdělávací program
ÚIV	Ústav pro informace ve vzdělávání
VOŠ	Vysoká odborná škola
VŠ	Vysoká škola

1. Úvod

Maturitní zkouška je zkouška s velmi bohatou historií a tradicí. V posledních letech je oblast maturitních zkoušek velmi diskutovanou otázkou nejen ze strany odborníků, politiků, laické veřejnosti a médií, ale hlavně ze strany pedagogů a studentů, kterých se tato zkouška týká snad nejvíce. Do centra pozornosti se maturita dostala zejména v době, kdy se začal uskutečňovat záměr zavést státní podobu maturitních zkoušek a ještě více v době, kdy v roce 2011 skutečně došlo k jejich realizaci.

Výběr tématu této diplomové práce s názvem „*Vybrané aspekty státní maturitní zkoušky z pohledu studentů pražských gymnázií*“ byl výrazně ovlivněn hlavně osobním zájmem autorky o tuto problematiku. Motivačních faktorů se promítlo hned několik. Především to byla snaha pohlédnout na maturitní zkoušky z perspektivy hlavních aktérů (studentů a pedagogů). Dále to byly titulky v médiích týkající se státních maturitních zkoušek. Těch je mnoho, ale pokud na ně bylo nahlédnuto z odborného hlediska, bylo zjištěno, že zevrubná analýza této problematiky z pohledu pedagogů a studentů vlastně neexistuje. Také se jednalo o osobní zkušenost s didaktickými testy společnosti CERMAT, které překvapily svou poměrně nízkou úrovní. V neposlední řadě hrál roli bezprostřední kontakt s protestními akcemi před budovou MŠMT¹, které se týkaly zavedení a podoby státních maturitních zkoušek.

Práce se primárně zabývá vybranými aspekty státní maturitní zkoušky. Slovo aspekt je ve slovníku cizích slov vykládáno mnoha způsoby (Linhart, 2002), avšak nejlépe jej vzhledem ke kontextu vystihují termíny „zřetel“ či „hledisko“. Tento pojem v kontextu diplomové práce zahrnuje sedm oblastí, jež se zabývají: volitelnými předměty státní maturitní zkoušky, materiály společnosti CERMAT, přípravou na maturitní zkoušku, vypovídající hodnotou státní maturitní zkoušky a nastavením podmínek, uniformním pojetím státních maturit, provázaností maturitních zkoušek a přijímacích zkoušek na VŠ a subjektivními názory na podobu státních maturitních zkoušek. Tyto oblasti budou sledovány v empirické části diplomové práce prostřednictvím výzkumu.

Vzhledem k tomu, že téma maturitních zkoušek je velmi široké, práce a stejně tak i výzkum, byly záměrně zacíleny na státní maturitní zkoušku na pražských gymnáziích. Tato specifikace byla zvolena právě proto, že maturitní zkoušku bylo možné v jejích počátcích

¹ Autorka práce studovala na střední škole, která byla situována blízko budovy MŠMT, kde se v té době velmi často odehrávaly protesty kvůli státním maturitním zkouškám.

absolvovat pouze na gymnáziu. Pražská lokalita pak byla volena kvůli snazšímu obstarání výzkumného vzorku a respondentů.

Diplomová práce je rozdělena na dvě hlavní části. První polovinu práce zaujímá část teoretická, kde bude popsán historický vývoj maturitních zkoušek na gymnáziích. Dále se bude pozornost ubírat k nástupu státní maturitní zkoušky a jejímu postupnému vývoji. Nebude opomenut ani vývoj státních maturit v podobě bilancí minulých ročníků. Druhá polovina práce je věnována praktické části. Jejím obsahem je empirický výzkum kvantitativního rázu provedený na základě dotazníkové metody.

Je nutné podotknout, že v případě státní maturitní zkoušky se jedná o téma velice zajímavé, na druhou stranu však poměrně nové a neprobádané, ke kterému není možné nalézt dostatečné množství teoretických podkladů. Dalo by se říci, že právě novost tématu a nedostatek materiálů byly z velké části motivací toto téma zpracovat v rámci diplomové práce. Publikace týkající se státní maturity existují pouze v konkrétních verzích - jako učební materiál pro studenty věnující se jednotlivým maturitním předmětům a metodické podklady pro učitele (ty jsou většinou zásluhou společnosti CERMAT). Co se týče akademických prací na podobné téma, je možné jich několik najít – většinou ale pohlíží na maturitní zkoušku z hlediska historického, politického nebo se zabývají náplní jednotlivých předmětů či komparací maturit v ČR a zahraničí. Odborná literatura proto pro diplomovou práci, hlavně pro její teoretickou část, neskýtá stěžejní oporu. Práce se proto bude opírat převážně o elektronické zdroje a zejména o provedený výzkum. Vzhledem k nedostatku zdrojů a výzkumů na podobné téma je ambicí práce přispět zjištěnými poznatky v této oblasti.

Cílem práce je tedy zmapovat současnou situaci týkající se státních maturitních zkoušek s důrazem na vybrané aspekty této zkoušky. Na tyto aspekty pak bude nahlíženo především z hlediska bývalých ale i současných studentů pražských gymnázií. Tyto názory pak budou doplněny ještě pohledem pedagogů, kteří tvoří doplňující skupinu respondentů ve výzkumu.

2. Teoretická část

Pro lepší orientaci v tématu a pro následné pochopení empirické části bylo nutné práci nejprve zasadit do teoretického rámce. Cílem teoretické části bude poskytnout informace o koncepci státních maturitních zkoušek. Nejprve bude nastíněna historie vývoje maturitní zkoušky obecně a dále bude pozornost věnována přechodu na maturity státní. Převážná část teoretické části se bude zabývat smyslem, zavedením, vývojem a následně stávající podobou státních maturit. Budou zde popsány nejdůležitější momenty, změny a reformy, které podobu státních maturitních zkoušek ovlivnily.

Nebudou opomenuty ani instituce, které mají státní maturity v kompetenci a posléze aktéři, kterých se koncepce státních maturitních zkoušek týká. V tomto ohledu se bude jednat hlavně o MŠMT a o společnost CERMAT, jež má na podobu státních maturit velký vliv. Hlavními aktéry jsou dále myšleni pedagogové a také studenti, kteří se na maturitu připravují nebo ji již absolvovali.

Závěr teoretické části bude věnován bilanci průběhu posledního ročníku maturitních zkoušek, který proběhl v roce 2016. V neposlední řadě bude zmíněn názor veřejnosti a médií na státní maturity.

V teoretické části bude čerpáno především z materiálů a metodických podkladů společnosti CERMAT, internetových zdrojů a z akademických prací, které vznikly na podobné téma. Nutno podotknout, že jich není mnoho a většinou se zabývají spíše podobou konkrétních maturitních předmětů v kontextu státní maturitní zkoušky. Inspirací budou též informace z MŠMT a údaje od společnosti CERMAT, týkající se státních maturitních zkoušek. Dalším opěrným bodem budou články z odborných časopisů, které se státním maturitním zkouškám věnují. Opomenuty nebudou ani reakce médií, hlavně tisku, kde najdeme názory odborníků, výsledky a názory na podobu státní maturitní zkoušky a výpovědi studentů a učitelů.

Cíl práce, orientace na vybrané aspekty státní maturitní zkoušky, je v rámci teoretické části sledován hlavně prostřednictvím zjišťování souhrnných informací o podobě státní maturitní zkoušky.

2.1 Historie vývoje maturitní zkoušky v českých zemích

2.1.1 Úvod k historickému vývoji maturit

Maturitní zkouška je pojem, který má bohatou historii. Slovo maturita vychází z latinského termínu *maturitas*, což lze do češtiny přeložit jako zralost či dospělost. „*Dokonce až do začátku druhé světové války byla závěrečná zkouška nazývána oficiálně zkouška dospělosti, přičemž závěrečné vysvědčení bylo nadepsáno „vysvědčení dospělosti“ a hodnocený si odnesl výsledek „dospělý s vyznamenáním“, „dospělý“ nebo „nedospělý“.*“ (Maturitní zpravodaj 13/2012, s. 3) Pokud se i v dnešní době řekne „zkouška dospělosti“, každému je hned jasné, o co se jedná, historický kontext tohoto slovního spojení však zná málokdo.

Pedagogický slovník vysvětluje termín maturitní zkouška následovně: „*Závěrečná zkouška ukončující studium na středních školách. Tradičně prestižní zkouška opravňující ke vstupu na vysokou školu. V ČR zavedena na gymnázium, středních odborných a uměleckých školách, i ve středních odborných učilištích (studijní obory). Podmínkou pro její vykonání je úspěšné ukončení posledního ročníku studia.*“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 148)

Jsou lidé, kteří neměli problém maturitu absolvovat. Najdeme však i jedince, které tato zkouška stála mnoho úsilí nebo i takové, kteří maturitní zkoušku nemají. Pro někoho je maturitní zkouška nutnost, pro jiného je zbytečná. Maturitní zkouška se v posledních letech stala standardem. Najdeme ji už na většině typů středních škol a mnohdy také na učilištích. Než se však maturita objevila na většině středních škol, bylo možné ji vykonat pouze na gymnázium. Na tomto typu školy si prošla od svého zavedení četnými proměnami. Až postupně se pak začala maturitní zkouška objevovat na jiných středních školách – konkrétně od jiných typů gymnázií až po střední odborné školy. Byly doby, kdy měla maturita uniformní podobu (takové tendence můžeme zaznamenat i dnes po nástupu státních maturit). Avšak školství zažilo i období, kdy se maturita lišila podle typu školy. Také nesmíme zapomínat na těžké časy (a to nejen pro školství) ve válečném období a politických převratů (Maturitní zpravodaj, 13/2012 a 14/2012, online).

„*Diskuse o maturitní zkoušce, kterou je ukončováno studium na středních školách, probíhá s měnící se intenzitou pozornosti odborníků i široké veřejnosti a médií již několik let. Velmi často je v nejrůznějších pohledech a názorech na smysl, účelnost, význam i vlastní obsah maturitní zkoušky konstatováno, že tato zkouška má již na našich středních školách své tradiční, výrazně historické kořeny.*“ (Morkes, 2003, s. 5) Blíže však tento vývoj bude zmíněn v jednotlivých podkapitolách týkajících se vývoje maturitní zkoušky v českých podmínkách.

2.1.2 Zavedení maturitní zkoušky na gymnáziích

Vylíčit historii maturitní zkoušky na různých typech škol je poměrně problematické, a to i v případě gymnázií, kde byla tato zkouška zavedena jako první. Gymnázia byla považována za prestižní školy a stejně tak zkouška ukončující toto středoškolské vzdělání se vzhledem k obtížnosti těšila velké vážnosti. Jak tvrdí Morkes (Morkes, 2003), v časech, kdy bylo skládání maturitních zkoušek na gymnáziu už delší dobu zavedeno, většina dnes známých typů středních škol ještě vůbec neexistovala. Mnoho z těchto škol vzniklo i s více než stoletým odstupem od doby, kdy se konala první maturitní zkouška na gymnáziu. K zavedení maturitních zkoušek na ostatních typech středních škol, které postupem času vznikaly, došlo ještě později. Bylo však běžné, že podoba maturitní zkoušky a její náročnost se odvíjely od studijního programu jednotlivých typů škol.

V podstatě lze konstatovat, že původně maturitní zkoušky sloužily jako jakýsi standardizační nástroj a také otevíraly dveře univerzit. Aspoň tak tomu bylo na počátku 19. století v Prusku, konkrétně v roce 1812. Tento model se dostal pak do českých zemí, a to díky Exner-Bonitzově reformě z roku 1849, která se týkala středních škol. *„Maturity se v našem školství objevují jako součást významných reform, k nimž dochází ve středním školství v letech 1848-1849. Jakkoli tyto reformy vycházely ze zkušeností a moderních poznatků pruského školství, jejich vlastními tvůrci byli Franz Exner, působící řadu let na pražské univerzitě, a německý klasický filolog Herman Bonitz.“* (Morkes, 2003, s. 9)

Tyto reformy byly stvrzeny vydáním tzv. Nástinu organizace gymnázií a reálků z roku 1849. Ke schválení tohoto dokumentu císařem však došlo až na konci roku 1854. Dle publikace Veselá (Veselá, 1972) byl nástin rozhodujícím právním dokumentem, který ovlivnil gymnázia a reálky na poměrně dlouhou dobu. Vycházelo se z toho, že gymnázia byla koncipována jako školy všeobecně vzdělávací s výchovným směrem a reálky byly zaměřeny obecně, ale zároveň také odborně jako průprava pro určitá zaměstnání. Prostřednictvím Nástinu organizace gymnázií a reálků bylo pro gymnázia uvedeno hned několik inovací. *„Nejnápadnější změnou bylo prodloužení doby studia na osm let. Součástí reformy byly i změny strukturální a obsahové a zavedení „výstupu“ v podobě maturitní zkoušky, která byla vstupenkou na univerzitu.“* (Váňová in Pedagogika pro učitele, 2011, s. 72)

Maturitní zkoušky byly od svého uvedení na gymnázia koncipovány jako státní, jak je uvedeno v knize Předpisy o zkouškách dospělosti na středních školách od Josefa Bezdíčka (Bezdíček, 1926). Hlavním úkolem bylo sjednotit úroveň na všech gymnáziích - těch bylo tenkrát daleko méně než dnes. Úroveň měly zajišťovat maturitní komise, kterým obvykle

předsedali profesori vysokých škol, ředitelé jiných gymnázií nebo zemští školní inspektoři. V té době studenti skládali maturitní zkoušku ze všech povinných předmětů, proto byli u maturitní zkoušky přítomni vyučující těchto předmětů.

Uniformní podoba těchto zkoušek svým způsobem zaručovala určitý standard znalostí při absolvování středoškolského studia na gymnáziu. Zároveň bylo zajištěno srovnání výstupní úrovně absolventů tehdy fungujících gymnázií. Ještě v začátcích maturitní zkoušky bylo nutné skládat zkoušky ze všech povinných předmětů. Postupem času se pak podoba zkoušky upravovala (Bezdiček, 1926). *„Základním posláním maturitní zkoušky bylo prokázání toho, že:*

- 1) abiturient má tolik vědomostí, kolik se jich žádalo jako důkaz obecného vzdělání,*
- 2) dovede samostatně vědecky myslet a tím prokazuje svoji duševní zralost pro vědecké studium univerzitní.“* (Morkes, 2003, s. 11)

Tehdejší podoba prvních maturitních zkoušek není srovnatelná s tou dnešní, jak je uvedeno v Maturitním zpravodaji (13/2012). Zkoušky se skládaly z více částí a byly pro tehdejší gymnazisty mnohem náročnější. Maturitní zkouška byla od svých začátků rozdělena do dvou částí: písemné a ústní. Písemná část byla složena z napsání slohové práce v mateřském jazyce, napsání práce v dalším živém jazyce, překladů latinského (z latiny do češtiny a naopak) a řeckého textu a z písemné práce z matematiky. V ústní části se konalo zkoušení z literatury mateřského jazyka, gramatiky a literatury řecké a latinské, dějepisu nebo zeměpisu, matematiky, přírodních věd nebo fyziky a poté z gramatiky dalšího živého jazyka. *„Teprve v 80. letech 19. století byl zaveden dispens od ústních zkoušek z dějepisu a fyziky při aspoň chvalitebném prospěchu. Předseda maturitní komise ovšem mohl „v případech zvláště pozoruhodných“ prominout zkoušku i z jednoho jazyka. Vzhledem k tomu, že studenti byli zkoušeni ze všech obligatorních předmětů, byli u maturity logicky přítomni všichni vyučující těchto předmětů.“* (Morkes, 2003, s. 11)

Změny v podobě maturit přišly již v roce 1869, kdy profesor Hasner, tehdejší ministr duchovních a školských záležitostí, vydal zákon, který mimo jiné zavedl maturitu i na reálkách (školy, kde byl kladen důraz na přírodovědné předměty a nevyučovaly se zde cizí jazyky), čímž byla ovlivněna úroveň a prestiž této zkoušky. Jednalo se o tzv. říšský školský (Hasnerův) zákon (Pedagogika pro učitele, 2011).

„Již tak dost vysoká prestiž maturitní zkoušky byla navíc podpořena ministerským výnosem, který stanovil, že se maturita stala od roku 1873 v celé rakousko-uherské monarchii nezbytnou podmínkou pro vstup na univerzitu. Tato situace se týkala z počátku pouze

klasických gymnázií, později byly připojeny i ostatní školy gymnaziálního typu.“ (Skutil, 2009, s. 39-40)

Původně nebyla maturita po svém zavedení a několika letech v provozu předmětem diskuzí a kritiky. Avšak v posledních dvou desetiletích 19. století se situace rapidně změnila. Do centra odborných, ale také laických diskuzí, hlavně rodičů, se dostávala otázka přetěžování žáků. Morkes dále uvádí (Morkes, 2003), že tyto výtky směřovaly především ke gymnáziím. Právě v tomto časovém období poměrně značná část studentů nedošla kvůli náročnosti studia do maturitního ročníku nebo u maturitní zkoušky neuspěla. Co bylo však velkým pokrokem, byla reakce na přetíženost studentů a následující koncepce. *„Požadavky v jednotlivých předmětech byly přesněji vymezeny a opětovně bylo zdůrazněno, že hlavní váha se nemá klást na jednotlivé vědomosti, ale na celkový stupeň vzdělání, duševní vyspělost a formální vyškolení.“ (Morkes, 2003, s. 15)*

2.1.3 Maturitní zkouška na počátku 20. století

Počátkem 20. století dochází v oblasti maturitních zkoušek k velkým změnám na základě tzv. Marchetových zákonů vydaných na jaře 1909 a platných až do roku 1948. Jednalo se o poslední reformní změnu v Rakousko – Uhersku. Jejím autorem byl tehdejší ministr kultury a vyučování Gustav Marchet. Tento zákon zrovnoprávňoval maturitní zkoušky na gymnáziích, reálkách, reálných gymnáziích a na reformních reálných gymnáziích, tím umožnil absolventům těchto škol vstup na vysoké školy (Pedagogika pro učitele, 2011). V té době byly maturitní zkoušky v kompetenci jednotlivých typů škol, takže už nemůžeme mluvit o jednotné podobě maturitních zkoušek. Další poměrně důležitou změnou byl fakt, že všechny předepsané maturitní předměty byly povinné, ale už neexistovaly výběrové předměty, které by si mohli studenti sami zvolit. Na všech školách se však zachovala podoba maturitní zkoušky stávající z písemné a ústní části (Morkes, 2003).

Konkrétní podoba maturitních zkoušek na gymnáziu byla v té době následující. Zkoušky byly rozděleny tradičně na písemnou a ústní část. Písemná část se skládala z českého jazyka (tam studenti měli možnost volby ze tří témat), překladů latinských a řeckých textů do češtiny, s tím, že v těchto případech bylo možné použít slovník. Překlad z českého jazyka do latiny a písemná zkouška z matematiky již nebyly součástí maturitních zkoušek. Ústní část zkoušky se pak skládala z vyučovacího jazyka, latiny nebo řečtiny (to záviselo na výsledku písemné části zkoušky), z matematiky, zeměpisu a dějepisu, jak uvádí Veselá (Veselá, 1972).

V návaznosti na uvedené změny koncepce maturitních zkoušek začaly vysoké školy také rozlišovat, z jakých škol se uchazeči o vysokoškolské studium hlásí. Obecně před tím platilo, že studenti gymnázií většinou směřovali na univerzity, zatímco studenti reálků na vysoké školy technického typu. (Pedagogika pro učitele, 2011). „*Marchetova reforma znamenala také zásadní změnu z hlediska celospolečenského pojetí zkoušky dospělosti. Maturita byla totiž zrovnoprávněna na všech typech středních škol, což znamenalo definitivní ukončení výsadního postavení gymnázia, přestože doplňující zkoušky na univerzitu v případě absolventů reálků a reálných gymnázií stále existovaly.*“ (Skutil, 2009, s. 106)

Změny také proběhly ve způsobu hodnocení maturitní zkoušky, jak uvádí Morkes (Morkes, 2003). Původně se používaly známky, které byly určeny klasifikačním řádem. Místo známek bylo zavedeno slovní hodnocení – maturant byl prohlášen za dospělého s vyznamenáním všemi hlasy nebo většinou hlasů maturitní komise. Známky tedy úplně z maturitního vysvědčení vymizely. Prohlášení za dospělého se týkalo hlavně dalšího studia. Mínilo se tím, že student je „dospělý k návštěvě univerzity“. Zajímavé je, že student byl u zkoušky úspěšný a mohl získat hodnocení „prohlášen za dospělého většinou hlasů“ i v případě, že neprospěl z některého maturitního předmětu. Tento fakt nebyl kladně hodnocen ani širokou veřejností, ani samotnými učiteli.

Zajímavé jsou určitě také názory gymnaziálních profesorů na tehdejší koncepci maturitní zkoušky. „*Ti se nijak netajili svým názorem, že vážně pochybují o celé oprávněnosti a smysluplnosti maturitní zkoušky, která byla podle nich vymyšlená jen k týrání žactva a učitelů.*“ (Morkes, 2003, s. 12)

Velmi důležitým momentem byl vznik Československa. Maturitní zkouška z českého jazyka se stala povinnou. Poté následovala v roce 1931 reforma významného českého pedagoga Václava Příhody nazývaná jako „příhodovská reforma“. Tato reforma „*přinesla nejen rozpracovaný jednotný systém víceetapového školství, ale rovněž na českých školách rozšířila písemnou zkoušku o zkoušku z němčiny a naopak na německých školách byla písemná zkouška rozšířena o zkoušku z češtiny.*“ (Maturitní zpravodaj, 13/2012, s. 3) V tomto roce došlo také ke změně termínů maturitní zkoušky. Původně byly písemné zkoušky v dubnu a ústní část v červnu, nově se písemná zkouška realizovala v druhé polovině května a ústní od začátku do konce června. Maturitní zkoušky se v této podobě konaly až do druhé světové války.

2.1.4 Maturitní zkouška v období 2. světové války a poválečných letech až do roku 1989

Po vzniku Protektorátu Čechy a Morava přešla kompetence správy školství do rukou nacistického Německa. Tím se také změnil koncept maturitní zkoušky tak, aby vyhovoval tehdejší politické ideologii. V návaznosti na dějinné události dané doby je možné konstatovat, že v porovnání s ostatními dějinnými etapami, kdy byla maturitní zkouška na poměrně vysoké úrovni, dochází k jisté devalvaci.

K podobě maturitní zkoušky té doby se výstižně vyjadřují Chlup, Kubálek a Uher ve své Pedagogické encyklopedii. *„Po výchovné a didaktické stránce jsou proti maturitě námitky. Poukazuje se na přetížení žáků před maturitou, jež jejich zdraví neprospívá stejně jako znervóznění, které je důsledkem uvědomění si závažných důsledků této zkoušky. Těmito okolnostmi mohou být výsledky zkoušky zkreslovány. Za poměrně krátkou dobu zkoušky a vlivem nejrozmanitějších okolností není možno posoudit skutečné znalosti žákovy, nemluvíc ani o hlubším ocenění jeho schopností a vlastností, jež nejsou tak nasnadě jako vědomosti. Učitelé, kteří se s žákem stýkají mnohdy někdy několik let, mohou je posoudit daleko spravedlivěji a objektivněji. Prozatím však se nezdá, že by se pomýšlelo na podstatnější změnu maturity nebo její nahrazení jiným opatřením.“* (Chlup, Kubálek, Uher, 1939, s. 107)

V roce 1942 bylo zavedeno, že hlavní slovo při maturitní zkoušce měl předseda komise, ostatní členové komise sloužili pouze jako poradní orgán. Pro předsedy komisí bylo závazné nařízení německé inspekce (to bylo důvěrné), že zhruba 20 % maturantů nesmí být u zkoušky úspěšných. Vliv německé nadvlády byl ještě patrnější v roce 1943, kdy museli studenti odpovídat německy aspoň na jednu z otázek ze zeměpisu, dějepisu či matematiky, jak je uvedeno v Maturitním zpravodaji. (Maturitní zpravodaj, 13/2012)

„V období prvních poválečných let šlo v našem školství o urychlené navázání na válkou násilně přerušovaný vývoj. Znamenalo to nejen opětovně obnovit výuku na v letech války uzavřených vysokých školách, ale obnovit výuku také na mnoha uzavřených středních školách, zrušit německé školy, oprostít se i administrativně od systému protektorátního školství a opětovně usilovat o ujednacení českého a slovenského školství v jednotném školském systému opět svobodného státu. V oblasti škol ukončených maturitní zkouškou to znamenalo především návrat k předválečným výukovým plánům a učebnicím.“ (Mokres, 2003, s. 37)

Prestiž maturitní zkoušky a stejně tak její kvalita v té době byla pochopitelně vzhledem k okolnostem nižší. Ve zkratce by se dalo konstatovat, že došlo k jisté devalvaci maturitní zkoušky, to však bylo především způsobeno politickou situací a právními předpisy vydanými za doby okupace.

Po druhé světové válce se také změnily podmínky přijímání studentů k vysokoškolskému studiu. V případě, že chtěl student dále pokračovat ve studiu a měl ambice se stát posluchačem vysoké školy či univerzity, byla sice jako nutná podmínka mít složenou maturitní zkoušku, ale maturita už automaticky neopravňovala studenta ke vstupu na vysokou školu. Velkou roli sehrály v oblasti školství dějinné události roku 1948, kdy se chopila moci Komunistická strana Československa. Všechny školy byly zestátněny a vznikla jednotná školská soustava. Pro přijetí na vysokou školu byl v té době velmi důležitý politický profil studenta (Morkes, 1999).

V tomto ohledu je také nutné uvést vybrané skutečnosti, které ovlivnily další znehodnocení středoškolského studia a původně prestižní maturitní zkoušky. Velká byla snaha prosadit ve společnosti a politice úlohu dělnické třídy prostřednictvím snazší a rychlejší cesty k získání maturitní zkoušky. Dále byla protěžována především manuální práce a teoretické vzdělání nebylo tak podstatné. Do vedoucích pozic se dostaly tzv. dělnické kádry. Obsah vzdělávání středních škol byl ovlivněn komunistickým režimem a jeho ideologiemi a následně se zhoršila i kvalita pedagogů (Pedagogika pro učitele, 2011).

Za zlomový předěl v tehdejší vývoji školství můžeme považovat přijetí zákona č. 31/1953 Sb. na jaře 1953. Tento zákon zaváděl tříletou střední všeobecně vzdělávací školu (SVVŠ), která byla ukončena maturitou. Nový typ školy měl nahradit studium na gymnáziích, na kterých byla maturitní zkouška zrušena právě k roku 1953 (poslední ročník gymnazijních studentů odmaturoval právě v tomto roce). Maturitní zkouška na této tříleté škole se skládala z písemné a ústní části. Písemná část sestávala z češtiny a ruštiny, ústní pak z těchto dvou jazyků, dále z matematiky a jednoho z volitelných předmětů, jak uvádí Morkes (Morkes, 2012). Na základě tohoto zákona bylo umožněno studovat již pracujícím lidem. Jednalo se o novou a mimořádnou formu studia. Toto studium bylo zakončeno také maturitní zkouškou. (Pedagogika pro učitele, 2011) Zřejmě i tento krok svým způsobem přispěl k devalvaci prestiže maturitní zkoušky.

K další podstatné změně dochází v roce 1968, kdy se objevuje se změnou zákona v našem školství znovu pojem gymnázium. Přijetí tohoto zákona, který opět do školského systému zavedl čtyřleté gymnázium, bylo velkým pozitivem, jak ve své práci uvádí Skutil. Gymnáziem byla nahrazena původně zavedená tříletá všeobecně vzdělávací střední škola (Skutil, 2009). Také existoval systém směrnic, který navazoval na zmíněný zákon z roku 1968. Směrnice měly zodpovídat za to, aby skladba studentů odpovídala předem určeným poměrům. To znamenalo, že zastoupení dělníků, pracujících rolníků a ostatních sociálních skupin mělo odpovídat poměru celkového počtu obyvatel republiky. Účelem maturitní

zkoušky bylo uzavřít studium a následně ověřit, jestli student dosáhl požadované úrovně vzdělání a je připraven pro své budoucí povolání nebo pro další studium. Maturitní zkouška byla tou dobou složena z písemné a ústní maturitní zkoušky. Písemná část obsahovala zkoušku z vyučovacího jazyka, ruštiny a dalšího cizího jazyka nebo z matematiky² (Morkes, 2003).

„Nejrozpornější vývoj v této době prodělalo gymnázium. Všeobecně se soudí, že právě tato škola s tradicí byla v normalizačních letech nejvíce zdevastována. Nebylo tomu tak. Je sice pravda, že zákon z roku 1978 zavedením odborné přípravy z gruntu měnil tradiční všeobecně vzdělávací charakter této školy (počítalo se s tím, že absolvent gymnázia bude napříště kvalifikačně i společensky zrovnoprávněn s absolventem střední odborné školy. Vážným problémem pochopitelně bylo, že ke studiu se dostávali studenti na základě doporučení ze základní školy, při kterém byly preferovány nikoliv studijní, ale politické předpoklady.“ (Váňová in Pedagogika pro učitele, 2011, s. 87) Tyto skutečnosti poznamenaly také maturitní zkoušku. Povinné zkoušky byly z českého jazyka a literatury, ruského jazyka a také z nově zavedeného předmětu s názvem základy výroby a odborné přípravy (Morkes, 2003).

Posledním zásahem do chodu středních škol a také maturitních zkoušek před sametovou revolucí byl zákon z roku 1984. V tomto legislativním dokumentu č. 29/1984 je možné se dočíst, že maturitní zkouškou se ukončuje čtyřleté studium na středních odborných učilištích, čtyřleté studium na gymnáziích, čtyřleté studium na středních odborných školách a také čtyřleté studium na konzervatořích (Zákon č. 29/1984 Sb.).

2.1.5 Podoba maturitní zkoušky po roce 1989 až po rok 2011

Po převratu v listopadu roku 1989 se maturitní zkouška skládala z povinné zkoušky z českého jazyka a literatury a poté bylo možné si vybrat ze seznamu dalších maturitních předmětů. Největší změnou bylo ale zrovnoprávnění cizích jazyků a tím pádem také zrušení povinné maturitní zkoušky z ruského jazyka. Volba cizího jazyka, ze kterého byla skládána maturitní zkouška, byla výhradně na samotných studentech (Morkes, 2003).

Co se legislativních dokumentů týče, vyhláška o ukončování středoškolského studia č. 442/1991 Sb. ze dne 24. října 1991, která ruší vyhlášku č. 119/1989 Sb. o ukončování studia na středních školách a o ukončování přípravy ve zvláštních odborných učilištích, říká, že pokud chce být student připuštěn k maturitní zkoušce, je nutné nejprve úspěšně zakončit

² Pozn.: na školách s jiným než českým vyučovacím jazykem se konala písemná zkouška z vyučovacího jazyka a také z jazyka českého

poslední ročník studia. Další legislativou, která se dotýkala středních škol v té době, je zákon č. 190/1993 Sb. a také předpisy č. 138/1995 Sb. a č. 235/2003 Sb.

V 90. letech se objevují diskuze ohledně zavedení státních maturitních zkoušek – tentokrát na základě doporučení OECD. V letech 1997-2000 byl pak sestaven první model nové maturity, který byl vyzkoušen v rámci tzv. Sondy MATURANT³. V roce 2000 se také objevují snahy o uzákonění nové podoby maturitní zkoušky, které však nebyly úspěšné, jak říká Maturitní zpravodaj (Maturitní zpravodaj, 14/2012). Tento projekt nebyl v rámci plánovaného školského zákona schválen.

V roce 1998 to vypadalo, že bude Československo po Slovinsku druhou postkomunistickou zemí, která přistoupí na všeobecný trend objektivizace maturitních zkoušek. Příprava na maturitní zkoušky, která trvala více než deset let, však způsobila, že nás předběhly okolní země - Slovensko, Polsko i Maďarsko. Tato skutečnost sice nepůsobí na první pohled pozitivně, ale má jedno velké plus. Ve všech třech uvedených zemích docházelo při zavádění „státní“ maturity k závažným chybám a my jsme měli příležitost se z nich poučit a také se jim při zavádění státních maturitních zkoušek vyvarovat (Metodický portál RVP, Nová maturita, 2011). Otázkou však zůstává, do jaké míry se nám to podařilo.

Roku 2003 byly uzákoněny poslední změny týkající se tradiční podoby maturity ještě před zavedením státní varianty. Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) pak přináší řadu změn. Kromě nově koncipovaného obsahu vzdělávání - zavádění kurikulárních dokumentů (Národní program vzdělávání, RVP, ŠVP) – přináší také nové pojetí maturitní zkoušky.

Roku 2009 je rozhodnuto o dalším odkladu státní maturitní zkoušky. Tentokrát je posun stanoven na dva roky, tedy na školní rok 2010/2011. Mezitím se na podzim roku 2010 uskutečňuje tzv. „Maturitní generálka.“ Dalo by se říci, že se jednalo o zkušební verzi státní maturity a snahu celý model odzkoušet ještě před „ostrým“ spuštěním (Metodický portál RVP, Nová maturita, 2011).

Ještě před uvedením státní maturity (rok 2011) měla poměrně dlouhou dobu maturitní zkouška následující podobu - v tomto ohledu vycházíme z podoby maturitní zkoušky na gymnáziu a také z té doby platné legislativy:⁴

³ Testování studentů maturitních ročníků na různých typech škol v roce 1998 – testy probíhaly v předmětech český jazyk, matematika, obecně studijních předpokladů a cizích jazyků. Cílem bylo prověřit úroveň výuky na středních školách a tomu také přizpůsobit nově připravovaný model státních maturit.

⁴ Podle původně platné Vyhlášky 672/2004 o ukončování studia ve středních školách a učilištích, která byla zrušena působením Vyhlášky 177/2009 o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou.

- studenti končili výuku pět vyučovacích dnů před ústní částí maturitní zkoušky, s tím, že tento čas byl určen primárně k přípravě na maturitní zkoušky (mezi studenty i učiteli je tato doba známa pod názvem „svatý týden“)
- písemná slohová práce byla zadána v rámci předmětu český jazyk – v den realizace této zkoušky studenti dostali před výkonem k dispozici několik témat (většinou 4) společně se zadáním slohových útvarů (studenti měli na vypracování časovou dotaci čtyř hodin a měli možnost použít pravidla českého pravopisu) – tato zkouška se většinou konala na jaře (v dubnu), tedy s dostatečným odstupem od zkoušek ústních (do hodnocení z tohoto předmětu se započítala známka z písemné i ústní části zkoušky)
- ústní zkoušky se skládaly před maturitní komisí – ty byly podle předpisů minimálně čtyři; povinnými předměty byl český jazyk a literatura a dále cizí jazyk, ostatní předměty studenti volili z nabídky, kterou zajišťovala škola; navíc bylo možné vykonat dobrovolně zkoušku z dalších předmětů; ústní zkoušky se konaly v rozmezí posledních školních měsíců (druhá polovina května až konec června), o konkrétním termínu rozhodoval ředitel školy
- v rámci ústních zkoušek docházelo k losování tématu (u každého předmětu bylo 25-30 otázek), poté následovala příprava na tzv. potítku (15 min.) a po ní stejně dlouhá zkouška před zkušební komisí (složení komise: předseda, místopředseda, třídní učitel, učitel zkoušeného předmětu a přísedící)
- hodnocení všech těchto zkoušek bylo pětistupňové (1 – výborný, 2 – chvalitebný, 3 – dobrý, 4 – dostatečný, 5 – nedostatečný) a aby bylo možné zkouškou projít, bylo nutné dostat aspoň „dostatečnou“ ze všech předmětů (výjimku tvořili dobrovolné zkoušky nad rámec); výsledek se student dozvídal od předsedy komise v den vykonání zkoušky
- po úspěšném absolvování zkoušky obdržel student maturitní vysvědčení

2.2 Státní maturitní zkouška: její nástup a proměny v čase

Důvodem zavedení státní maturity byla nutnost porovnatelnosti nejen výsledků vzdělávání, ale také možnost srovnat a sjednotit výstupní úroveň studentů, kteří střední školu opouštějí. To do té doby možné nebylo, jelikož si každá škola maturitu organizovala sama. *„Jednotnost státní části maturitní zkoušky si vyžaduje vymezení rozsahu vědomostí a dovedností, které mohou být zkouškami společné části maturitní zkoušky ověřovány. Jedná*

se o materiál, který k jednotlivým zkušebním předmětům vymezuje penzum toho, co může maturant u této části zkoušky očekávat.“ (Školský zákon: komentář, 2014, s. 391)

Na koncepci nové podoby maturit se pracovalo velmi dlouhou dobu. Je však nutné podotknout, že po uvedení do provozu se objevilo několik diskutabilních záležitostí, na kterých je třeba ještě dále pracovat⁵. Tím pádem je možné konstatovat, že se státní maturita ještě pořád vyvíjí. Ve výsledku jde nejen o to sjednotit podobu maturitní zkoušky, ale také zajistit její úroveň tak, aby měla vypovídající hodnotu.

Od roku 1999, kdy byla pověřena MŠMT společnost CERMAT prací na státních maturitách až po rok 2011, kdy se nástup státních maturit opravdu uskutečnil, proběhlo hodně změn, odkladů a protestů a to jak ze strany studentů středních škol, tak pedagogů⁶. Rok 2011 je tedy možné považovat za přelomový, jelikož došlo k uskutečnění plánovaného záměru spuštění státních maturitních zkoušek.

Ještě před realizací prvního ročníku státních maturitních zkoušek v roce 2011 proběhla roku 2010 tzv. maturitní generálka (označována jako MaG). Nyní v roce 2017 lze říci, že od nástupu státních maturitních zkoušek uběhlo již šest let provozu a v brzké době započne rok sedmý. Neustále je však co zlepšovat. Pojďme se ale podívat na samotný vývoj státních maturitních zkoušek, který je detailněji popsán v podkapitolách níže.

2.2.1 Státní maturitní zkouška a její části, školní část maturitní zkoušky

Úvodem této podkapitoly je třeba nastínit, co je vlastně myšleno pod pojmem „státní maturitní zkouška“ a jak se tato zkouška liší od maturity, která byla realizována ještě před jejím nástupem. Navíc se kromě pojmu „státní maturita“ ještě velmi často používají spojení „školní maturita“, „profilová část“ nebo „školní část“. Je tedy na místě tyto termíny vysvětlit.

Státní maturitou je míněna část maturitní zkoušky, která je zadávána státem (konkrétně je vše v kompetenci MŠMT) a v určitých oblastech je uniformní pro studenty všech státních středních škol. Jedná se tedy o jakousi společnou část, která se neliší bez ohledu na typ studované školy (např. státní maturitní zkoušku skládají ve stejné podobě studenti gymnázií, ale také odborných středních škol). Tato část je nazývána také „společnou

⁵ Například problémy ve formulaci otázek, rozporupná řešení jednotlivých úloh, únik maturitních testů na internet a problematika objektivnosti hodnocení slohových prací – jak dokládají ohlasy v médiích a také oficiální vyjádření společnost CERMAT.

⁶ To dokládají vybrané tituly zpráv v médiích z roku 2009 – např. „Studenti chystají další protesty proti státním maturitám“ na webu české televize; dále „Studenti chtějí protestovat proti státním maturitám na portálu skolaonline.cz; na portálu idnes.cz je pak titulek týkající se protestů pedagogů – „Učitelé bojkotují nové maturity, dělají hlupáky z nich i ze studentů“ – více viz zdroje.

částí“ maturitní zkoušky. Školní část maturitní zkoušky, někdy také nazývána jako profilová, je pak plně v kompetenci dané školy a jejího ředitele (novamaturita, 2016, online).

Všechny tyto informace jsou také zaneseny v legislativě. Podle novely školského zákona se maturitní zkouška skládá ze dvou částí. Z první, kterou zadává přímo MŠMT a je společná pro všechny studenty a z druhé, kde je zadání a způsob realizace přímo v kompetenci konkrétní školy. Pokud student vykoná úspěšně obě části této zkoušky, ve výsledku jako absolvent dosáhne středního vzdělání s maturitní zkouškou.

Je nutné podat také informace o koncepci jednotlivých částí maturitních zkoušek – tedy o náplni státní a školní části.⁷

Studenti v rámci státní části maturitní zkoušky maturují ze dvou předmětů. Nejprve skládají zkoušku z českého jazyka a literatury, která se skládá z didaktického testu, písemné práce a ústní zkoušky (tzv. komplexní zkouška). Poté následuje buď zkouška z matematiky, která obsahuje pouze didaktický test, nebo zkouška z cizího jazyka. Cizí jazyk má stejně jako český jazyk formu komplexní zkoušky. Ta je složena z didaktického testu, poslechového subtestu a ústní zkoušky.

Pokud se jedná o školní část, označovanou také jako profilová část, lze ji vysvětlit jako součást maturitní zkoušky, která je čistě v kompetenci konkrétní školy a není tedy uniformní pro všechny typy škol. Konkrétní škola se při vytváření této části zkoušky řídí zákonem č. 561/2004 Sb. (školským zákonem) ve znění pozdějších předpisů, tzv. maturitní vyhláškou – vyhláška č. 177/2009 o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou a RVP pro jednotlivé obory vzdělávání. Počet zkoušek v profilové části se liší podle konkrétních škol. Jedná se většinou o dvě až tři zkoušky. Školní část maturity zůstala nápadně podobná svou koncepcí maturitní zkoušce, která byla běžná ještě před nástupem státních maturit.

V rámci shrnutí údajů z této podkapitoly mohou být využity informace z Pedagogického slovníku. *„Od roku 1997 probíhá v ČR reforma maturitní zkoušky, směřující ke standardizaci dosud nejednotných požadavků škol. Nový model, vyvinutý v CERMATu byl ověřován v letech 2010-2012. Obsahoval 1. společnou, státní část, 2. profilovou, školní část. Ve společné části se rozlišovaly dvě úrovně obtížnosti. Realizaci státní maturity provázely technické a koncepční problémy (chyby v testech, nejasná kritéria hodnocení apod.).* (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 148-149)

⁷ V tomto ohledu bude vycházeno až do konce této podkapitoly z platné legislativy. Konkrétně ze zákona 561/2004 Sb. ve znění pozdějších předpisů (školský zákon) a Vyhlášky 177/2009 o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou.

2.2.2 Přípravy na start státních maturit a odložený nástup v roce 2007

Plánované zavádění státních maturitních zkoušek rozhodně nebylo jednoduchou záležitostí. Dalo by se říci, že plánování zavedení státních maturit zabralo poměrně dost času, příprava trvala dlouho a realizace ještě déle. Už v 90. letech se diskutovalo o nutnosti zavést maturity, které by byly uniformní s možností srovnání úrovně výsledků. Snahy CERMATu vyústily ve výsledek až v roce 2007. V tomto roce proběhlo testování známé pod pojmem „Maturita Nanečisto“, přičemž bylo nutné opět odložit celý projekt pro nepřípravenost tentokrát o dva roky (ceskaskola, 2007, online).

O státních maturitách se mluvilo již od roku 1996, než však byly uzákoněny a zavedeny, uplynulo několik let. *„Uzákonění státní maturity tak proběhlo až v roce 2004, přičemž samotná nová podoba státní maturitní zkoušky měla být spuštěna ve školním roce 2007/2008. Model, který byl v roce 2004 schválen se však od návrhů z let 1998–2001 lišil. Červen roku 2007 přinesl schválení další novely školského zákona, která odsunula start státní maturity až na rok 2010. Již v té době bylo zřejmé, že model maturitní zkoušky bude opět upraven. Několik měsíců trvala odborná diskuse ohledně nové podoby modelu, která vyvrcholila předložením vládního návrhu novely školského zákona v únoru 2008.“* (Maturitní zpravodaj, 14/2012, s. 4)

Zmíněná novela školského zákona se také zaobírala obtížností maturity. V té době bylo možné vykonat buď základní, nebo vyšší úroveň zkoušky. Dále byla definována podoba zkoušek z českého jazyka a literatury a stejně tak zkouška z cizího jazyka. Nechyběla ani zmínka, že počet povinných zkoušek profilové části maturitní zkoušky není stanoven jednotně.

Původně se ještě před startem státních maturitních zkoušek počítalo se dvěma úrovněmi – se základní (Z) a vyšší (V). Výběr úrovně byl na volbě studenta. Student měl mít možnost volit úroveň v každém předmětu zvlášť u všech povinných zkoušek společné části. U povinně volitelných předmětů byl výběr úrovně možný pouze za předpokladu, že byl daný předmět v nabídce, v opačném případě skládal student automaticky vyšší úroveň zkoušky. Model byl v základní a vyšší úrovni koncipován takto: Základní úroveň *„ověřuje povinné minimum znalostí a dovedností každého maturanta bez ohledu na typ školy, obor, či formu vzdělávání. Představuje v daném zkušebním předmětu průnik obsahu vzdělávání všech maturitních oborů. Vyšší úroveň naproti tomu je úroveň výběrová, a proto nelze očekávat, že na složení této zkoušky své žáky připraví každá škola v každém oboru vzdělávání. Ověřuje znalosti a dovednosti vlastní zejména těm oborům vzdělávání, v nichž se podstatná část žáků*

úspěšně hlásí ke studiu na vysoké škole. Je odvozena od požadavků vysokých škol v přijímacích zkouškách.“ (novamaturita, 2010, online)

Podle výzkumu ⁸, který v letech 2008-2009 provedla vzdělávací agentura STEM/MARK, a.s. na základě zadání CERMATu, bylo mimo jiné zjištěno, že pro 63 % respondentů z řad studentů by byla nejdůležitějším efektem státní maturitní zkoušky možnost uznání výsledků maturitní zkoušky při přijímacích zkouškách na vysoké školy. Na otázku „Pokud vyšší úroveň maturitní zkoušky bude vstupenkou na VŠ, tak si ji u některého předmětu zvolíte?“ odpovědělo 33 % respondentů „určitě ano“ a 31 % respondentů „spíše ano“, a to z celkového počtu 11811 respondentů z řad studentů (Maturitní zpravodaj, 6/2009).

Jak je uvedeno v pedagogické encyklopedii (Průcha, 2009): pro maturitní zkoušku byly jako podklady zároveň připravovány tzv. Katalogy požadavků ke zjišťování výsledků ve vzdělávání (CERMAT). V roce 2009 existovaly katalogy pro jedenáct předmětů pro společnou část maturitní zkoušky a katalogy patnácti předmětů pro profilovou zkoušku. Katalogy bylo možné (a také nutné) v průběhu času upravovat. Tyto katalogy byly prověřeny v programech „Maturita nanečisto“ a „Maturita s handicapem“. Model těchto tzv. reformních maturit byl schválen na začátku roku 2008 a ve stejném roce se stal součástí novely školského zákona.

Společná část maturitní zkoušky (v základní nebo vyšší obtížnosti)	Povinný český jazyk a cizí jazyk; třetí předmět lze zvolit z matematiky, občanského základu, základů společenských věd a informatiky
Nepovinná zkouška z 1-3 předmětů (v základní nebo vyšší obtížnosti)	matematika, občanský a společenský základ, cizí jazyk, informatika, fyzika, chemie, biologie, dějepis, zeměpis (výběr bude především ovlivněn zaměřením VŠ, na níž se student bude hlásit)
Profilová zkouška z 1-3 předmětů	předměty podle zaměření studijního oboru určí ředitel školy

Tabulka č.1 Koncept nové maturity aktuální k roku 2009, původně se skládala ze tří částí⁹

Koncept maturity, který měl být původně spuštěn po odkladech ve školním roce 2009/2010 a potom už fungovat v definitivní podobě od školního roku 2011/2012, by se dal charakterizovat následovně:

- *stát má povinnost nabídnout maturantům u povinných zkoušek společné části dvě úrovně obtížnosti – základní a vyšší;*
- *žák si úroveň obtížnosti svobodně volí;*

⁸ Výzkum: Názory ředitelů, učitelů a žáků středních škol s maturitou na reformu maturitní zkoušky

⁹ Převzato z: Průcha, 2009, s. 160

- ředitel školy má možnost omezit svým rozhodnutím volitelnost předmětů v rámci povinně volitelné zkoušky společné části maturitní zkoušky (od r. 2012);
- počet povinných profilových zkoušek není stanoven jednotně (2-3);
- reforma bude probíhat postupně.“ (Průcha, 2009, s. 161)

2.2.3 Zkušební maturitní zkoušky v roce 2010 - Maturitní generálka

Na podzim roku 2010 proběhla Maturitní generálka (tzv. MaG), která byla vyhlášena MŠMT jako součást přípravy na reformu maturitní zkoušky. Tato generálka měla za úkol vyzkoušet a prověřit hlavně organizační a logickou stránku celého procesu, aby už nic pak nebránilo „ostrému“ spuštění nové podoby státní maturity na jaře 2011, jak je uvedeno v Maturitním zpravodaji (14/2012).

V případě MaG se jednalo o jeden z největších projektů ověřování dovedností, které bylo kdy realizováno v rámci českého školství. Prostřednictvím MaG se tvůrci státní maturity snažili ověřit hned několik faktorů. Společnost CERMAT a MŠMT ověřila tímto krokem mimo jiné také připravenost škol a učitelů na novou podobu maturitních zkoušek. Dále zkouškou prošly náplně funkcí komisařů, zadavatelů a hodnotitelů písemných prací. V neposlední řadě bylo nutné prověřit bezpečnostní opatření, organizační rizika a technologickou infrastrukturu (novamaturita, 2010, online).

Tato maturitní generálka však byla pozitivní hned z více úhlů pohledu. Studenti středních škol si vyzkoušeli „maturovat nanečisto“ a tím měli šanci prověřit svoje znalosti a připravenost k „ostré“ maturitní zkoušce. Byl to právě tento ročník, který pak maturoval v roce 2011 podle nových maturitních směrnic (k dispozici byly materiály z českého jazyka, cizího jazyka a matematiky). Učitelé mohli vidět v praxi, jak podoba nových maturit bude fungovat. Pro ředitele škol tato akce byla zatěžkávací zkouškou a testem organizační připravenosti školy na novou koncepci maturit (novamaturita, 2010, online).

Obrázek č. 1 Účelnost MaG 2010 v grafickém znázornění.¹⁰

Dle slov společnosti CERMAT nebyl ani tolik důležitý výsledek studentů, ale spíše fakt, jak „hladce“ proběhl celý zkušební proces. S průběhem maturitní generálky byli aktéři, MŠMT i společnost CERMAT spokojeni. Nutno však podotknout, že výsledky studentů nebyly moc příznivé. Společnost CERMAT však zdůrazňovala, že není důvod se obávat, jelikož studenti budou mít před sebou intenzivní přípravu na maturitní zkoušku a také jim nebude chybět učivo z posledního ročníku. Podle tehdejšího ředitele Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání, Petra Zeleného, splnila maturitní generálka svůj účel na 100 % (cermat, 2010, online).

Určitě je nasnadě prezentovat balance a konkrétní výsledky týkající se MaG. Účast škol v tomto projektu byla dobrovolná, účastnilo se 96 % škol. V těchto školách se do projektu zapojilo 94 % studentů. MaG se konala v polovině října 2010 a na začátku listopadu 2010 měli ředitelé škol i studenti k dispozici výsledky. Tato generální zkouška se skládala ze dvou povinných a jedné nepovinné zkoušky, ty byly ve dvou úrovních – základní a vyšší. Zkoušku bylo možné absolvovat z českého jazyka a literatury, dále z cizího jazyka (A, N, F, R, Šp) a matematiky. Výběr úrovně zkoušky studenty byl v poměru 3:1 (základní : vyšší). Nový byl pro studenty hlavně poslechový subtest a také způsob zadávání písemných prací (novamaturita, 2010, online).

CERMAT na základě orientačních výsledků usoudil, že nejméně na polovině škol, bude muset být příprava na maturitní zkoušku velmi intenzivní. Konkrétní výsledky byly následující: celková neúspěšnost studentů činila 33,6 %; nejlepší výsledky měli studenti z českého jazyka a literatury (neúspěšnost 22 %), z angličtiny neuspělo 33 % zúčastněných studentů a z němčiny 40 % studentů, nejhorší výsledky pak byly z matematiky (zúčastnilo se

¹⁰ Zdroj: (novamaturita, 2010, online)

44 % studentů, z toho v této zkoušce neuspělo 48,4 %). Dále bylo konstatováno, že procesy MaG proběhly bez systémového pochybení a většina škol zvládla generálku bez administrativního pochybení. CERMAT však v tomto ohledu zamýšlel následně provést úpravy k zefektivnění procesu např. zvýšením podpory hodnotitelů na školách. Na základě výsledků MaG společnost CERMAT nasadila kritéria a mezní úspěšnost pro splnění maturitní zkoušky. Předpokládaná neúspěšnost dle CERMATu bude při prvním ročníku ostrých maturitních zkoušek mezi 15-21 %, přičemž dřívější neúspěšnost tradičních maturitních zkoušek byla 12,5 % (novamaturita, 2010, online).

Ne všichni se však na MaG dívali stejně pozitivně, jako tomu bylo u společnosti CERMAT. Vzhledem k plánované akci MaG se v tisku objevilo množství kritických ohlasů - např. z politické scény i ředitelů škol. Studenti se navzájem vyzývali k protestnímu bojkotu MaG¹¹. Je nutno poznamenat, že bylo zpětně zjištěno chybné vyhodnocení některých testů, které byly v rámci MaG zadány (parlamentnilisty, 2010, online).

2.2.4 Zavedení státních maturitních zkoušek v roce 2011

První ročník státních maturit se uskutečnil na jaře roku 2011. Bohužel ani přes velmi dlouhé přípravy, původní odklady (jako například v roce 2007) a přes zkušební provoz (v roce 2010) nebylo zavedení státní maturity úplně bez komplikací. První státní maturitní zkoušky byly provázeny bouřlivými diskusemi i reakcemi ze strany veřejnosti, odborníků, studentů, učitelů a také médií. Nejvíce kritiky bylo však ze strany studentů, hlavně kvůli samotným testovým otázkám a jejich utajování. Další záležitostí, se kterou nebyli mnohdy spokojeni především učitelé, byla nadměrná byrokracie, jak se dozvídáme prostřednictvím zpráv ČTK (ceskenoviny, 2016, online).

V tomto ohledu se však jednalo o tzv. „náběhovou fázi“, která se měla v následujícím roce ještě upravovat. V listopadu 2011 byla schválena novela školského zákona prodlužující model maturitní zkoušky z roku 2011 na rok 2012. O rok později, v roce 2013, se model ustálil a přinesl dvě povinné zkoušky na jedné úrovni obtížnosti (Maturitní zpravodaj, 14/2012).

¹¹ To dokládají vybrané tituly zpráv v médiích z roku 2010 – např. „Generálka státní maturity: chaos, nepřípravenost, rozpaky“ jak se zmiňuje Strakonický deník; Lída Rakušanová zase přichází v rámci Českého rozhlasu s výrokem „Generálka státních maturit je fiasko nás všech“; Idnes.cz poté uvádí článek s názvem „Klaus kritizuje státní maturitu, Nečas nechce dopustit neúspěch maturantů“ – více viz zdroje.

ROK	SPOLEČNÁ ČÁST	PROFILOVÁ ČÁST
2011	2 povinné zkoušky: 1. český jazyk a literatura 2. cizí jazyk nebo matematika	2–3 povinné zkoušky - stanovil ředitel školy
	max. 3 nepovinné zkoušky - z nabídky: český jazyk a literatura, cizí jazyk, matematika, občanský a společenskovední základ, biologie, fyzika, chemie, dějepis, zeměpis, dějiny umění	max. 2 nepovinné zkoušky - nabídku stanovil ředitel školy

Tabulka č. 2 Grafické znázornění podoby maturitní zkoušky v roce 2011¹²

Původním záměrem při vytváření koncepce dvou obtížností maturitní zkoušky byla varianta, že by vysoké školy uznaly vyšší verzi státní části maturitní zkoušky místo přijímacích zkoušek. Studenti by za tohoto předpokladu pak nebyli stresováni a přetěžováni hned dvakrát. K tomuto kroku však bohužel nikdy nedošlo. Státní maturitní zkouška krátce skutečně měla v nabídce dvě úrovně (vyšší a základní), ale vysoké školy odmítly uznat vyšší úroveň jako dostačující pro přijetí. Vyšší úroveň tedy ztratila své opodstatnění, a tak CERMAT přistoupil k tomu, že státní maturitní zkoušku bylo možné vykonat pouze v jedné úrovni – té základní.

V roce 2011 mohli studenti volit základní a vyšší úroveň zkoušek. Rozhodnutí bylo plně na jejich uvážení. Pokud nevěděli, kterou úroveň zvolit, měl pro ně CERMAT poměrně moudré řešení. Zkouška mohla být složena zároveň ve dvou úrovních s tím, že základní úroveň mohla být vykonána jako povinná zkouška a ta vyšší jako zkouška nepovinná. Případný neúspěch u povinné zkoušky však znamenal neúspěch u celé maturitní zkoušky, zatímco u nepovinné zkoušky tomu tak nebylo. CERMAT toto řešení předkládal jako „sázku na jistotu“, jak dokládá obrázek (novamaturita, 2011, online).

Obrázek č. 2 Příklad „sázky na jistotu“ u dvou úrovní maturitních zkoušek z matematiky¹³

¹² Zdroj: (novamaturita, 2012, online)

¹³ Zdroj: (novamaturita, 2011, online)

Přihlašování na maturitní zkoušky v roce 2011 probíhalo v prosinci. Studenti odevzdávali přihlášky ředitelství školy, ředitel je pak souhrnně předal do centrálního registru zpravovaného CERMATem. Studenti měli následně možnost si ověřit podání přihlášky v registru žáků, který bylo možné získat prostřednictvím ředitele školy. Státní zkouška se tou dobou sestávala ze tří částí – didaktický test, písemná část, ústní část. U cizího jazyka byla zkouška v rámci didaktického testu ještě doplněna poslechovou částí. Pokud se jednalo o jazykové zkoušky (český jazyk a cizí jazyk), mluvilo se o tzv. komplexní zkoušce, která zahrnovala didaktický test, písemnou práci a ústní zkoušku. V případě státní zkoušky z matematiky bylo však možné absolvovat pouze písemný didaktický test. Zkoušky se konaly v řádném jarním termínu a podzimním termínu, který byl náhradní a zároveň také opravný. U každé zkoušky, či její části, bylo nastaveno hraniční skóre (tzv. Cut-off-score), kterého bylo nutné dosáhnout pro úspěšné vykonání zkoušky. Hodnocení komplexních zkoušek bylo konáno aritmetickým průměrem všech tří částí. Celkové hodnocení zůstalo stejné, jak jej známe - byla používána stupnice 1-5 s tím, že 1 = výborný, 2 = chvalitebný, 3 = dobrý, 4 = dostatečný, 5 = nedostatečný. Podoba profilové, tedy školní části, stejně tak datum jejího konání a termín tzv. svatého týdne, byly v kompetenci ředitelů škol (Informační balíček pro žáky, 2011).

Bilance úspěšnosti/neúspěšnosti státních maturit jako celku je možné vyjádřit procentuálně – z celkového počtu studentů konajících maturitní zkoušky u společné části maturit uspělo 83,1 % studentů a pouze 16,9 % neuspělo. Tato čísla jsou daleko nižší než předpokládaná neúspěšnost, kterou uváděla společnost CERMAT v rámci zhodnocení MaG v roce 2010 (tam se jednalo o rozptyl 15-21 %). Konkrétní neúspěšnost studentů jednotlivých typů škol je znázorněna v tabulce níže (novamaturita, 2011, online).

Vyjádření CERMATu k průběhu prvních maturitních zkoušek po konání jarních termínů prostřednictvím Maturitního zpravodaje je následující: *„Poučení z maturitního ročníku 2011 je dvojí. Za prvé se ukázalo, že sázka na důkladnou přípravu (od Maturitní generálky MAG‘ přes zveřejnění sad zkušebních testů na webových stránkách www.novamaturita.cz po technickou generálku před samotným startem ostrých maturit) se vyplatila. Právě průběh samotných maturit ale mohl naplno poukázat na rezervy, které systém má, MŠMT ČR a CERMAT dostaly od škol zpětnou vazbu, aby mohly začít doladovat systém, přestože ten svoji životaschopnost bezpochyby prokázal.“* (Maturitní zpravodaj, 11/2011, s. 1)

MÍRA NEÚSPĚŠNOSTI ŽÁKŮ U MATURITNÍ ZKOUŠKY A NEÚČASTI ŽÁKŮ U ZKOUŠEK

	PO JARNÍM TERMÍNU			PO PODZIMNÍM TERMÍNU			
	MATURITA CELKEM	Z TOHO		MATURITA CELKEM	Z TOHO		ZKOUŠKY NEKONALO
		SPOLEČNÁ	PROFILOVÁ		SPOLEČNÁ	PROFILOVÁ	
CELKEM VŠICHNI ŽÁCI	19,5%	16,9%	5,9%	10,1%	9,2%	1,8%	4,9%
V TOM: OBORŮ GYMNÁZIUM	5,1%	2,9%	3,1%	1,1%	0,7%	0,6%	1,5%
OBORŮ LYCEUM	9,8%	6,7%	4,5%	3,5%	2,4%	1,5%	2,1%
TECHNICKÝCH A EKONOMICKÝCH OBORŮ SOŠ	16,5%	11,5%	8,0%	6,8%	5,4%	2,1%	4,7%
OSTATNÍCH OBORŮ SOŠ (BEZ NÁSTAVEB)	25,9%	23,6%	6,0%	13,1%	12,3%	2,0%	4,8%
OBORŮ SOU (BEZ NÁSTAVEB)	33,2%	31,5%	7,0%	20,8%	19,5%	2,9%	8,2%
OBORŮ NÁSTAVBOVÉHO STUDIA	43,9%	43,1%	8,5%	24,7%	24,0%	2,6%	10,6%

Tabulka č. 3 Míra neúspěšnosti žáků u maturitní zkoušky z roku 2011¹⁴

2.2.5 Státní maturitní zkouška v roce 2012

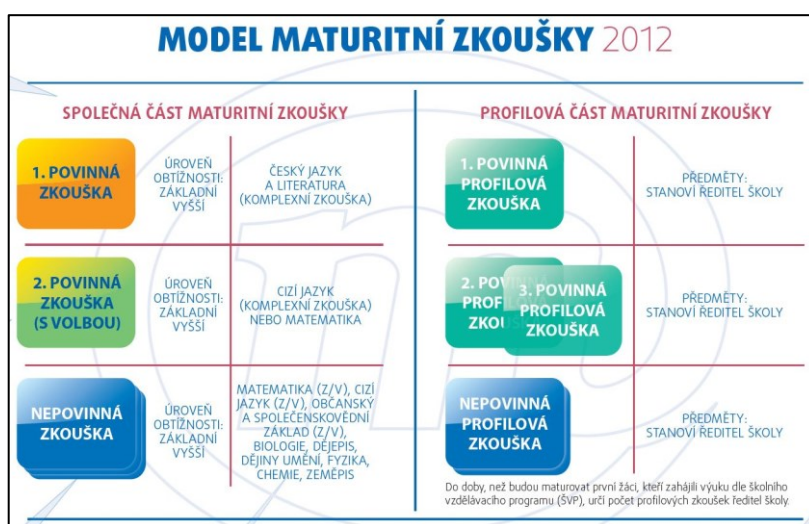
V roce 2012 běžel druhý ročník „ostrého“ provozu státní maturitní zkoušky. V tomto ohledu se snažil CERMAT vyvarovat chyb z předešlého roku, proto bylo ustanoveno několik změn. Hlavní byly dvě a týkaly se hodnocení písemných prací společné části maturitních zkoušek. Rozdělení prací hodnotitelům už nebylo v kompetenci ředitele školy, nyní je měla na starost společnost CERMAT. Hodnotitelé také neměli posuzovat písemné práce svých žáků, tím mělo být zabráněno subjektivnímu hodnocení. Dále došlo ke změně v odborné přípravě hodnotitelů písemných prací. Byli osloveni především certifikovaní hodnotitelé, přičemž celá činnost měla být řízena CERMATem (Maturitní zpravodaj, 11/2011).

V tomto roce byla podoba maturitní zkoušky následující. Studenti si mohli zvolit ve společné části dvě povinné a maximálně tři nepovinné zkoušky. Povinná zkouška byla z českého jazyka a literatury, dále byla možnost volit mezi cizím jazykem a matematikou. Jazykové zkoušky měly formu tzv. komplexní zkoušky, která se skládala z didaktického testu (u cizího jazyka byl také součástí poslechový subtest), písemné práce a ústní zkoušky. Ostatní zkoušky se pak konaly prostřednictvím testu. Ve školním roce 2011/2012 nebyl zařazen do výčtu předmětů společné (státní) části předmět informatika. Pokud student neuspěl u některé části v rámci komplexní zkoušky, opakoval pak už jen část, kterou nesložil, nebylo tedy nutné opakovat znovu celou zkoušku. Výsledek nepovinných zkoušek neměl ovlivnit výsledný průměr známek, známka z tohoto předmětu však byla uvedena na maturitním vysvědčení. Hodnocení a přihlašování na státní maturitní zkoušky zůstalo stejné jako v loňském roce (Maturitní zpravodaj, 11/2011).

¹⁴ Zdroj: (novamaturita, 2011, online)

Oproti ročníku 2011 proběhla v koncepci ještě jedna poměrně důležitá změna. Nabídka nepovinných předmětů společné části byla sice nezměněna, ale v roce 2012 už nebylo možné konat nepovinnou zkoušku z předmětů, kde už student konal zkoušku povinnou. Prakticky už tedy nebylo možné vykonat dvě maturitní zkoušky (i když ve dvou úrovních), z téhož předmětu (novamaturita, 2012, online).

Pro přehled byl přidán obrázek dokládající podobu státních maturit v roce 2012 (viz níže). Z grafického znázornění je patrné, že ještě v tomto roce bylo možné skládat maturitní zkoušku ve dvou úrovních obtížnosti (základní, vyšší). Volba základní nebo vyšší úrovně byla na svobodném rozhodnutí každého ze studentů.

Obrázek č.3 Grafické znázornění modelu maturitní zkoušky v roce 2012¹⁵

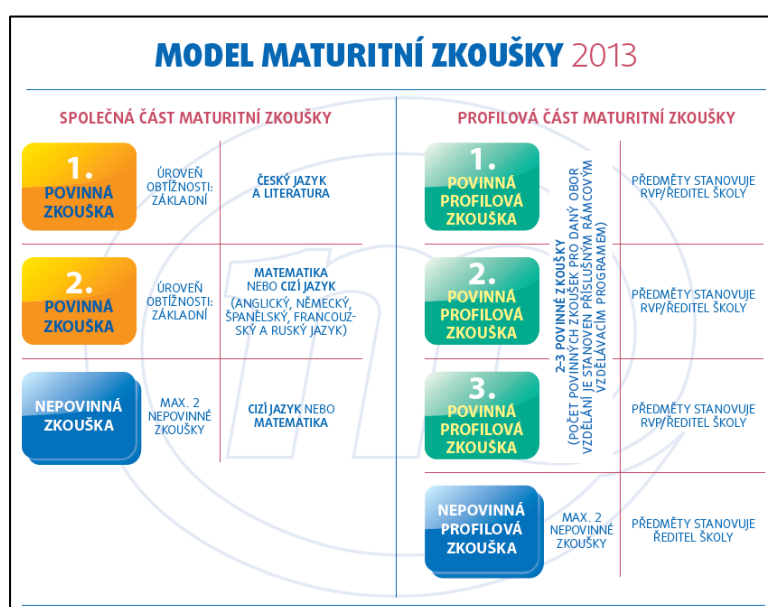
2.2.6 Státní maturitní zkouška v roce 2013

Roku 2013, na podzim, byl novelou školského zákona ustálen model maturitní zkoušky na dvě povinné zkoušky. Tou dobou se maturitní zkouška skládala ze dvou částí, a to z části písemné a z části ústní. „Podle novely zákona od roku 2013 má maturita následující podobu: Skládá se ze společné a profilové části. Zkušební předměty společné části jsou v jedné úrovni obtížnosti. 1. Český jazyk a literatura, 2. Cizí jazyk nebo Matematika (cizí jazyk volí žák z nabídky A, F, N, Šp, R jazyk, který byl na škole vyučován). Zkouška z českého a cizího jazyku má formu standardizovaného testu, písemné práce na zadané téma a ústní zkoušky před maturitní komisí. Zkouška z matematiky se koná formou písemného didaktického testu centrálně zadávaného a vyhodnocovaného. Ve společné části se žák může dále přihlásit

¹⁵ Zdroj: Maturitní zpravodaj 11/2011, s. 4-5

až ke dvěma nepovinným zkouškám. Profilová část maturity se skládá ze dvou až tří povinných zkoušek stanovených dle RVP. V profilové části může žák také konat až dvě nepovinné zkoušky z nabídky stanovené ředitelem školy. Za přípravu, zpracování a vyhodnocení testů ve společné části zodpovídá CERMAT, za profilovou část ředitel školy a maturitní komise.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 149)

Oproti roku 2012 spočívala změna v koncepci maturitní zkoušky hlavně v tom, že studenti už mohli maturitu skládat pouze v jedné úrovni obtížnosti. Dalším rozdílem byl počet zkoušek. Studenti už povinně maturovali pouze ze dvou a ne ze tří předmětů, jak tomu bylo v předešlém roce. Jinak zůstal model maturity stejný.

Obrázek č. 4 Grafické znázornění modelu maturitní zkoušky v roce 2013¹⁶

2.2.7 Státní maturitní zkouška v letech 2014-2015

I v těchto letech byla maturitní zkouška rozdělena na společnou a profilovou (školní část). Tyto části zůstaly v kompetencích stejných institucí, jako v předchozím období – tzn., že společnou část měla na starosti společnost CERMAT z pověření MŠMT a profilovou (školní) část zase konkrétní školy. Portfolio předmětů také nezaznamenalo změny, stejně tak zůstala v porovnání s rokem 2013 stejná forma zkoušek v jednotlivých předmětech.

Vzhledem k tomu, že maturitní zkouška oproti roku 2013 nepřinášela v těchto dvou letech žádné velké organizační změny, bylo to jistě velkou výhodou nejen pro učitele, ale také

¹⁶ Zdroj: (novamaturita, 2013, online)

pro samotné maturanty. Ti tak mohli mít po prostudování koncepce z roku 2013 jasno, jakým způsobem bude jejich maturitní zkouška probíhat (Maturitní zpravodaj, 21/2013).

Ve vyhodnocování zkoušek hrála hlavní roli tzv. kritéria hodnocení. Ta jsou vždy na každý rok stanovena a zveřejněna MŠMT. Ani v hodnocení jednotlivých částí zkoušek nebyla zaznamenána žádná změna. Didaktické testy byly i nadále v kompetenci CERTMATu, písemné práce z jazyků (českého i cizích) byly pak na hodnotitelích, které určil ředitel konkrétní školy. Ústní zkoušky posuzovala maturitní komise (Maturitní zpravodaj, 21/2013).

Pro maturanty v roce 2014 bylo přichystáno jedno vylepšení, a to „Autentizační kód žáka“, který se objevil na výpisu z přihlášky. Jednalo se o novinku, která měla zlepšit informování žáků o výsledcích jejich zkoušek. Studenti se pak mohli prostřednictvím výsledkového portálu po registraci dozvědět výsledky svojí maturitní zkoušky, tedy společné části. Výsledky byly maturantům zaslány na uvedený e-mail (Maturitní zpravodaj, 23/2014).

V roce 2014 MŠMT vyhlásilo v souladu se školským zákonem pokusné ověřování vědomostí a dovedností v oblasti matematiky s názvem „Matematika+“. Mělo se jednat o výběrovou zkoušku. Její výsledky mohly pak být ukazatelem pro úspěšné studium na vysokých školách technického, ekonomického, matematického a přírodovědeckého typu. Účelem mělo být zvýšení matematické gramotnosti žáků středních škol. Zkouška navíc měla prověřit spolupráci MŠMT a vysokých škol – v ohledu uznání výsledku maturitní zkoušky a tím pádem splnění kritérií k přijetí. Testování „Matematiky+“ proběhlo v určených školách (spádové pilotní školy) na začátku dubna 2014. Zúčastnit se mohli žáci posledních ročníků středního vzdělávání, kteří zakončovali studium maturitní zkouškou. Jednalo se o maturanty roku 2014 (Maturitní zpravodaj, 23/2014).

Maturitní ročník 2015 byl proti roku 2014 poznamenán drobnými proměnami. Ty se však nedají svým zásahem do koncepce maturit s předchozími ročníky (těmi do roku 2013) vůbec srovnávat. Jistou změnu zaznamenaly katalogy požadavků pro školní rok 2014/2015. Úpravy to nebyly zásadní. Jednalo se především o zásahy, které reflektovaly zkušenosti z předchozích ročníků státních maturit. Přepřacování některých částí katalogů mělo podpořit srozumitelnost a strukturu testu v katalogích. Další změnou byla možnost se nově přihlásit na nepovinnou zkoušku z předmětu Matematika+, která byla v předchozím školním roce testována (Maturitní zpravodaj, 27/2014).

2.3 Instituce, které mají na starosti státní maturitu

V této části budou představeni hlavní aktéři, kteří se angažují v přípravách a také chodu státních maturit. Nejprve bude zmíněna společnost CERMAT a její kompetence, poté bude následovat její provázanost s MŠMT.

2.3.1 Společnost CERMAT a její provázanost s MŠMT

Kvalita maturitních zkoušek a také srovnatelnost jejich výsledků byla v centru zájmu MŠMT, nasnadě tedy byla koncepce unifikace maturitních zkoušek. Tímto úkolem pověřilo MŠMT roku 1999 právě společnost CERMAT.

Společnost CERTMAT, celým názvem Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání, byla stanovena zřizovací listinou vydanou MŠMT na jaře roku 2009. *“Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále jen Centrum) bylo zřízeno MŠMT k 1. 1. 2006 na základě ustanovení § 80, odst. (2) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) jako organizační složka státu. Od roku 2009 je Centrum v souladu s ustanovením § 80 odst. 2 a § 169 a školského zákona č. 561/2004 Sb. a § 54 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích státní příspěvkovou organizací řízenou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.*

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání navazuje na činnost Centra pro reformu maturitní zkoušky (CERMAT), později Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV), které bylo jako divize Ústavu pro informace ve vzdělávání (dále jen ÚIV) v roce 1999 pověřeno MŠMT přípravou reformované maturitní zkoušky. Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání nadále užívá historicky vzniklou slovní značku CERMAT, která je v odborné veřejnosti všeobecně známá a užívána.” (cermat, 2017, online)

CERMAT byl tedy zřízen proto, aby se podílel na přípravě, sjednocení a spuštění státní maturitní zkoušky. Účel CERMATu a jeho kompetence jsou poměrně rozsáhlé a je možné je zařadit do těchto oblastí (cermat, 2017, online):

- maturitní zkouška;
- úroveň všeobecného vzdělávání;
- výzkum a vývoj v oblasti forem, prostředků, nástrojů a metod hodnocení výsledků vzdělávání;
- hodnocení výsledků ČR a vytváření podmínek pro jejich uznání v EU;

- spoluúčast na zpracování koncepce dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků;
- publikační, osvětová a propagační činnost;
- jiná činnost se zřetelem na účelné a hospodárné využití personálních materiálních zdrojů.

2.4 Důvody ke (znovu)zavedení státní maturitní zkoušky

V této části budou zmíněny hlavní argumenty MŠMT a společnosti CERMAT, proč bylo důležité opět zavést státní maturitní zkoušky. Většina těchto informací je čerpána z webových stránek novamaturita.cz, konkrétně z příručky pro studenty týkající se státních maturit a také z maturitního zpravodaje, který vydává společnost CERMAT. MŠMT se k celé věci vyjadřuje odkazováním na výše zmíněný web novamaturita.cz. Jako zdroje je možné využít i ohlasy na tyto argumenty, které se objevily v médiích. Ty však budou zmíněny níže v podkapitole s názvem „2.9 Reakce médií na podobu státních maturit“.

Maturitní zkoušky od doby svého zavedení do našeho školství v roce 1849 prošly razantními proměnami. Jejich původním účelem bylo zajištění kvality při přípravě na vysokoškolské studium a jejich sjednocení, aby bylo možné výstupy porovnat. Mimo jiné také opravňovaly ke studiu na vysokých školách (Morkes, 2003). V návaznosti na tato slova můžeme konstatovat, že dnešní důvody pro zavedení státní maturitní zkoušky jsou podobné. Maturitní zkoušky nebyly srovnatelné. Tuto skutečnost zmiňuje také tehdejší šéf ministerského centra pro přípravu maturit společnosti CERMAT Pavel Zelený na webu novamaturita.cz: „*Maturita se stala masovou záležitostí, nikoliv výrazem elitního vzdělávání. Maturita nutně musela změnit charakter, dramaticky se zvětšily rozdíly v jejím pojetí i náročnosti.*“ (novamaturita, 2011, online)

Společnost CERMAT se k unifikaci maturitních zkoušek vyjadřuje následovně: „*Na úvod je potřeba říct, že zavedení nové maturitní zkoušky není neuváženým krokem do neznáma, který by probíhal cestou „pokus-omyl“. Jedná se o promyšlený projekt, který vzešel z dlouholetých diskuzí školských odborníků. Trend státních maturit jde napříč Evropou a se vstupem do Evropské unie se mu nevyhnula ani ČR. Většina zemí se k tomuto kroku uchýlila již v minulosti. Díky tomu jsme mohli čerpat i z jejich zkušeností – a to jak z těch dobrých, tak i špatných.*“ (Infobalíček pro maturanty, 2012, s. 3)

Pokud se budeme chtít dostat k více konkrétním argumentům, může posloužit opět vyjádření společnosti CERMAT, tentokrát však ještě před zavedením státních maturitních

zkoušek (rok 2008), jak uvádí Pavel Zelený, tehdejší ředitel společnosti CERMAT. Argumenty jako důvody k reformně maturitní zkoušky byly následující:

- 1) *„objektivizace maturitní zkoušky – stejné podmínky a nároky (spravedlivá maturita);*
- 2) *využitelnost výsledků – vysoké školy, praxe – cizí jazyky (užitečná maturita);*
- 3) *systémový svorník decentralizovaného školství (sjednocující nástroj);*
- 4) *motivační faktor pro studenty (smysl úspěš, co nejlépe (motivační maturita);*
- 5) *podpora významu všeobecně vzdělávacích kompetencí (podporuje úspěšné pokračování vzdělávacích kompetencí a úspěšné pokračování studia na VŠ/VOŠ).“* (cermat, 2008, online)

Ke zmíněným argumentům se zčásti vyjadřuje Milan Chmelař, ředitel Střední průmyslové školy potravinářských technologií na Praze 2 v rámci článku v Učitelských novinách. Jako problém objektivitu a spravedlnosti zmiňuje srovnávání znalostí studentů na gymnáziích a středních odborných školách – je prokazatelné, že studenti gymnázií mají u státních maturitních zkoušek daleko lepší výsledky. Dále ale souhlasí s tím, že je důležité zajištění hranice minimálního standardu v daném předmětu tak, aby nedocházelo k tomu, že maturitní vysvědčení obdrží studenti, kteří nemají odpovídající znalosti (Učitelské noviny, 35/2013).

Dalším argumentem pro unifikaci maturit měla být akceptace výsledku maturitních zkoušek vysokými školami. V tomto ohledu se však počítalo se dvěma úrovněmi státní maturitní zkoušky s tím, že by absolvovaná vyšší verze mohla posloužit zároveň jako splnění podmínek pro přijetí na vysokou školu (dvě úrovně maturitní zkoušky však existovaly pouze v letech 2011 až 2013). Vysoké školy však v drtivé většině státní maturitní zkoušku jako jediné kritérium přijetí neakceptovaly, což dokazují tehdejší i stávající podmínky přijetí jednotlivých fakult a také velmi časté přijímací zkoušky. Slibným krokem je však nově volitelný maturitní předmět Matematika+, jehož výsledky už některé vysoké školy v potaz skutečně berou (novamaturita, 2016, online).

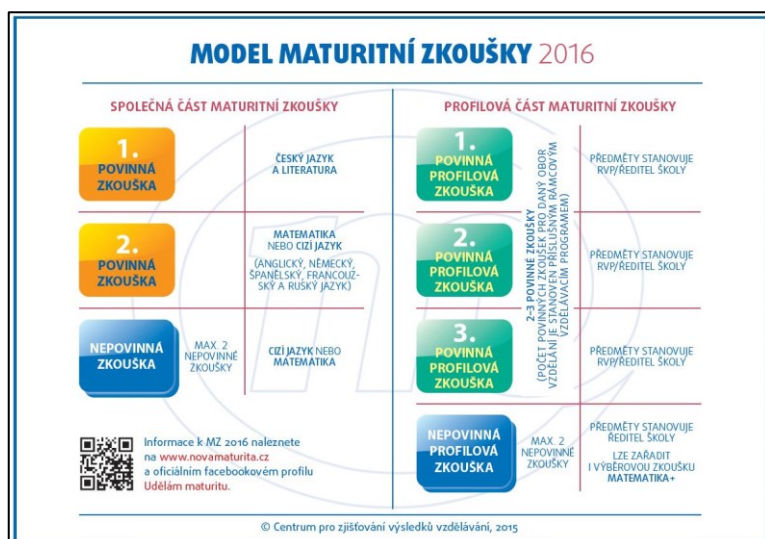
2.5 Podoba státní maturity v roce 2016

Maturitní zkouška ve školním roce 2015/2016 proběhla oproti ročníku 2015 po koncepční stránce v podstatě beze změny. Stejný byl počet zkoušek, období jejich konání, také kompetence společnosti CERMAT a jednotlivých škol. Pro upřesnění a orientaci je níže vložen obrázek, který ukazuje strukturu státních maturitních zkoušek v tomto roce. Studenti

opět odevzdávali přihlášku k maturitě na začátku prosince a seznam literatury pak do konce března řediteli školy. Termín, podmínky i počet literárních děl určovala společnost CERMAT. V průběhu času od zavedení státní maturity docházelo ke změnám. V roce 2016 bylo nutné mít na seznamu 20 literárních děl a splňovat určené podmínky týkající se autorů i žánrů (novamaturita, 2016, online).

Pro tento rok také vznikly Katalogy požadavků pro maturitní zkoušku společné části. V tomto ohledu proběhlo několik drobných změn, konkrétně o: „*doplnění a upřesnění formulací v sekci „očekávané vědomosti a dovednosti“ a také v sekci „základní specifikace“.*“ (Maturitní zpravodaj, 33/2015, s. 2) K úpravám došlo také v rámci koncepce didaktického testu z cizího jazyka, kde se mírně změnil počet alternativ v poslechovém subtestu, nepatrně se zvýšil počet úloh v poslechovém subtestu a poslední obměna se týkala bodování úloh. První dvě změny lze podrobněji najít v katalogích požadavků, které jsou zaměřeny na cizí jazyky (Maturitní zpravodaj, 34/2015).

Společnost CERMAT také prostřednictvím Maturitního zpravodaje (maturitní zpravodaj 34/2015) upozorňuje na fakt, že studenti mohou mít při konání maturitní zkoušky k dispozici schválené pomůcky, ale v povolených publikacích není možné mít vpisky či poznámky a záložky. Podtržení v textu však nevádí. Prostor je také věnován uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. V tomto ohledu je nutné předložit doporučení školského poradenského zařízení.

Obrázek č. 5 Grafické znázornění modelu maturitní zkoušky v roce 2016¹⁷

¹⁷ Dostupné z: Maturitní zpravodaj 33/2015, s. 3

Novinkou, která byla maturanty vítána, byla možnost nahradit profilovou část maturitní zkoušky z cizího jazyka standardizovanou zkouškou (a jejím výsledkem) – tedy získáním certifikátu. Podmínky byly následující: certifikát musel dokládat jazykové znalosti aspoň na úrovni B1 podle Společného evropského referenčního rámce (Maturitní zpravodaj, 33/2015). Aktuální informace a stejně tak seznam uznávaných zkoušek bylo možné ověřit na webových stránkách MŠMT a na oficiálních webových stránkách věnovaných státní maturitě. Certifikátem je však možné nahradit pouze profilovou část maturitní zkoušky a nikoliv společnou část maturitní zkoušky (Maturitní zpravodaj, 36/2016).

Jako v předchozích letech, i v roce 2016 měli studenti na maturitní zkoušku celkem tři pokusy (jeden řádný a dva opravné) s tím, že zkoušku je nutné vykonat do pěti let od ukončení posledního ročníku středoškolského vzdělávání (Maturitní zpravodaj, 33/2015).

2.5.1 Bilance maturitních zkoušek za rok 2016

Cílem této podkapitoly je informovat o průběhu státních maturit ve školním roce 2015/2016 a přinést reakce odborníků a médií na jejich výsledky. Jako každý rok od zavedení konceptu státních maturit, ani tento ročník se neobešel bez poměrně velkého ohlasu. Hlavní pozornost byla mířena k otázkám didaktických testů, jednotné úrovni maturity a také k bilanci úspěšnosti/neúspěšnosti maturantů. Nechybělo ani velmi diskutované odvolání proti výsledkům zkoušek.

Maturitní zkoušky v roce 2016 proběhly až na malé změny v podstatě podle stejného modelu jako předešlý rok. Jednalo se o drobné úpravy v katalozích požadavků, koncepci didaktického testu a v uznávání jazykových certifikátů s možností prominutí profilové části maturitní zkoušky z cizího jazyka, jak je uvedeno v předchozí podkapitole.

Co se týče výsledků maturitních zkoušek, bohužel nebylo možné se dozvědět přesná čísla o úspěšnosti či neúspěšnosti maturantů. Oficiální stránky novamaturita.cz a cermat.cz dosud žádnou souhrnnou zprávu¹⁸, která by informovala o výsledcích maturitních zkoušek, nepodávají. Na webových stránkách společnosti CERMAT sice určitá data najít lze, ale ta se týkají pouze jednotlivých typů škol a jednotlivých zkoušek či jejich částí. Existují webové stránky, které se přesných výsledků veřejně dožadují a vyzývají MŠMT ke zveřejnění těchto dat. Jako zástupný příklad lze uvést EDUin nebo iniciativu Maturitní data – odtajněno. Argument pro zveřejnění dat na těchto webech je následující – bilance posledního ročníku maturit by mohla pomoci zlepšit další ročníky státních maturitních zkoušek. MŠMT však

¹⁸ Tato informace je aktuální k 3. 3. 2017

prozatím každoroční výslednou zprávu týkající se státních maturit nevydalo¹⁹, a to přesto, že už se připravuje další maturitní ročník a výsledky z podzimního termínu už jsou zřejmě zpracovány. Na tento fakt reaguje Jiří Feřtek, odborný konzultant EDUin následovně: „*Do spuštění státní maturity jsme investovali kolem 1,5 miliardy a každoročně stojí dalších více než sto milionů. Oceňujeme, že existuje portál, kde je publikována část maturitních dat, přesto pokládáme za nutné, aby na závěr každého ročníku maturity byla vydána souhrnná zpráva, která bude komentovat nejdůležitější momenty uplynulého ročníku i dlouhodobé trendy. Vyzýváme tedy ministerstvo školství, aby takovou zprávu zveřejnilo a učinilo z tohoto kroku trvalou součástí státních maturit.*“ (eduin, 2016, online)

Výsledky a procentuální bilance je možné se dozvědět z webových stránek společnosti CERMAT (za předpokladu, že se z jednotlivých dat složí data souhrnná) a také z médií - např. na článek z FM dnes odkazuje i portál věnující se vzdělávání EDUin (eduin, 2016, online). Hospodářské noviny pak přinášejí informace o maturitním ročníku 2016 prostřednictvím rozhovoru s Jiřím Zíkou, ředitelem společnosti CERMAT (hospodarskenoviny, 2016, online) a stejně tak Lidové noviny (lidovenoviny, 2016, online). Souhrnné výsledky v procentech úspěšnosti a neúspěšnosti státních maturit se tedy můžeme dovědět pouze prostřednictvím webových stránek některých novin. Pro tisk (konkrétně Lidové noviny) se vyjádřil nejen ředitel CERMATu, ale také současná ministryně školství Kateřina Valachová. Tento souhrn výsledků však počítá pouze s daty za jarní termín stání maturitní zkoušky za rok 2016, podzimní data zahrnuta nejsou. Na základě této zprávy lze konstatovat, že maturitní zkoušky z matematiky zaznamenaly v roce 2016 mírné zlepšení, ale i tak je nezvládlo 23 % všech maturantů vykonávajících tuto zkoušku, což bylo o 0,9 % méně v porovnání s předchozím ročníkem (tuto skutečnost také potvrzuje CERMAT s dodatkem, že se k maturitní zkoušce z matematiky ale přihlásilo více gymnazistů než v předchozím roce). Co se týče českého jazyka, propadlo 8,4 % (rok před tím to bylo 6,5 % maturantů), v rámci cizích jazyků byl opět nejhorší německý jazyk – odhaduje se až 1/5 neúspěšných studentů. V anglickém jazyce nezvládlo test necelých 6 % maturantů. (lidovenoviny, 2016, online) Názor současné ministryně školství na tato čísla byl následující: „*Jsem ráda, že jsou výsledky takové, jaké jsou. Doufám, že je to signál, že jsme si dokázali na státní maturitu zvyknout a že se studenti dokázali lépe připravit. Věřím, že také pro učitele je to pozitivní zpráva.*“ (lidovenoviny, 2016, online)

V maturitních testech byly údajně úlohy, které tam neměly být. „*V maturitních testech jsou otázky, které tam nemají co dělat – týkají se totiž látky, kterou se studenti vůbec nemuseli*

¹⁹ Tato informace je aktuální k 3. 3. 2017

učit, tvrdí někteří matematici a češtináři. Ministerstvo školství s tím nesouhlasí – třebaže se proti hodnocení svých zkoušek letos odvolalo rekordní množství neúspěšných maturantů. Rekordně nízký počet jich však se svým odvoláním uspěl. Podle školského zákona totiž může škola studenty testovat jen z toho, co se na ní vyučuje, Obsah učiva pro jednotlivé obory stanovují rámcové vzdělávací programy. Z nich Cermat sestavuje takzvaný katalog požadavků, který určuje, co se v maturitních testech může objevit. “ (eduin, 2016, online)

Jak již bylo zmíněno, poprvé v historii státní maturitní zkoušky uspěl rekordně malý počet studentů s odvoláním proti výsledkům maturitní zkoušky. Odvolání jich podalo kolem dvou tisíc, uspělo jich však pouze patnáct – pro srovnání jsou v tabulce níže uvedena čísla týkající se odvolání proti výsledkům maturit v letech 2014-2016. Podle společnosti CERMAT je to však v pořádku. Odvolává se na své katalogy požadavků, které by měly pouze v konkrétnější rovině přinést to, co je obecněji řečeno prostřednictvím RVP. (eduin, 2016, online)

Rok	Počet žádostí o přezkum	Počet kladně vyřízených žádostí
2014	1789	49
2015	1884	24
2016	1945	15

Tabulka č. 4 Bilance let 2014-2016 s ohledem na počet žádostí o přezkum a jejich výsledek²⁰

Společnost EDUin s iniciativou Maturitní data – odtajněno přináší bilanci toho, co se za maturitní ročník 2016 zlepšilo a také to, na čem by bylo dobré ještě zapracovat. V tomto ohledu budou uvedeny pouze některé (dle názoru autorky diplomové práce) nejdůležitější body. Za pozitivní je považováno to, že studenti mohou prostřednictvím výsledkového portálu získat své výsledky maturitní zkoušky a jsou zveřejňovány maturitní testy i se správným řešením. Za negativní je například považováno, že CERTMAT nezveřejnil ukázkovou podobu testů pro studenty se specifickými vzdělávacími potřebami, chybí také odůvodnění správných odpovědí v testech a správné odpovědi, které by mohly být použity a uznány v případě otevřených úloh a písemných prací z českého či cizího jazyka (to by mohlo pomoci nejen maturantům, ale také učitelům, kteří studenty na maturitu připravují (eduin, 2016, online).

²⁰ Zdroj: (eduin, 2016, online)

2.6 Změny chystající se v koncepci státní maturitní zkoušky v roce 2017 oproti stavu v roce 2016

Plánovaná maturita v roce 2017 by měla přinést oproti roku 2016 několik změn. Většinou se jedná o legislativní předpisy. Od 1. 1. 2017 vešla v platnost změna týkající se hodnocení písemných prací z českého jazyka (práce budou hodnoceny centrálně a ne ve školách, jak tomu bylo doposud). Z toho důvodu se přesouvá termín písemné práce na duben. Od 1. 1. 2017 také dochází k prodloužení času poslechového subtestu o pět minut s tím, že celková doba zkoušky je určena na sto minut celkem (týká se zkoušky z cizího jazyka). Dále se mění termín písemných prací z českého jazyka a literatury, ten je stanoven na duben. Tato zkouška bude tedy konána před ostatními maturitními zkouškami společné části (Maturitní zpravodaj, 39/2016).

Chystané legislativní změny se týkají hlavně velmi diskutovaných povinných zkoušek z matematiky. Původně měla být tato zkouška zařazena už v tomto ročníku maturit. Současná ministryně školství však tento krok prozatím oddálila na pozdější dobu. Odložení povinné zkoušky z matematiky dokládá zákon č. 178/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb. (školský zákon). K státní maturitní zkoušce se vyjadřuje následovně: *„Zkouška ze zkušebního předmětu matematika za podmínek stanovených v § 78 zákona č. 561/2004 Sb., ve znění účinném k 1. listopadu 2020, je povinná pro žáky, kteří úspěšně ukončí poslední ročník středního vzdělávání s maturitní zkouškou po 30. září 2020.“* Matematika, přesto, že nebude maturita z tohoto předmětu povinná, je stále aktuálním tématem. V letošním roce je také možné skládat zkoušky z nepovinného předmětu Matematika+. Tuto možnost měli v rámci tzv. pokusného ověřování už maturanti v letech 2014 až 2016. Některé vysoké školy nově akceptují nebo přihlížejí k vykonání této zkoušky. Jsou případy, kdy je přijímací zkouška prominuta nebo je vykonání zkoušky zohledněno při studiu např. stipendiem či jiným způsobem. Pro potřeby studentů je na oficiálních webových stránkách o maturitě ke stažení aktuální seznam těchto vysokých škol (novamaturita, 2017, online).

2.6.1 Předpokládaný model maturitní zkoušky pro rok 2017 a následující léta

Maturitní zkouška se legislativně i nadále opírá o školský zákon z roku 2004 (č. 561/2004 Sb.) ve znění pozdějších předpisů, který ji uzákonil a dále o tzv. „maturitní“ vyhlášku 177/2009 Sb. o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou ve znění vyhlášky č. 90/2010 Sb., č. 274/2010, č. 54/2011 Sb. a č. 273/2011 Sb. Maturitní vyhláška byla a bude však následně upravena vyhláškami

č. 197/2016 Sb. a č. 311/2016 Sb. Poslední dvě jmenované vyhlášky a změny s tím spojené přicházejí v platnost postupně. Některé změny přišly v platnost k 1. 1. 2017 a některé budou aktuální k datu 1. 10. 2017.

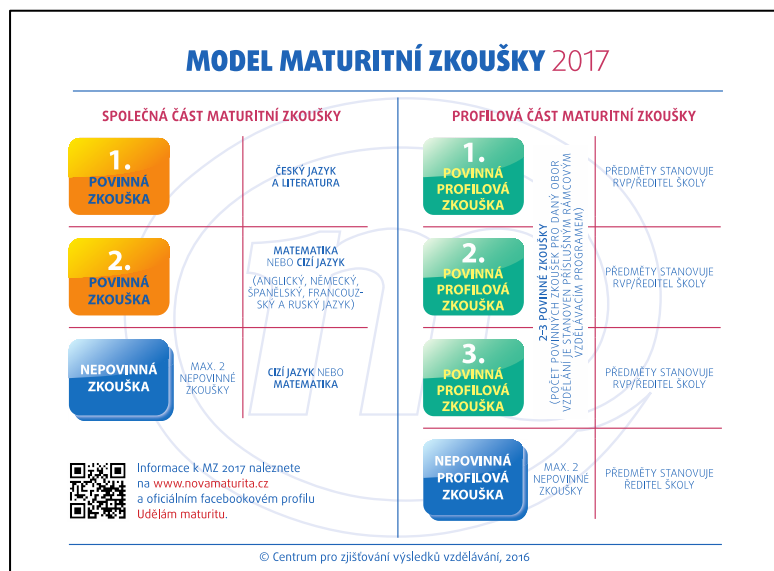
Státní maturitní zkouška v tomto roce proběhne ve dvou termínech – na jaře (duben a květen) a na podzim (září). Profilová (školní) část je v prvním termínu stanovena na dobu od května do června s tím, že ředitel školy sám určí datum konání. V případě druhého termínu se uskutečnění zkoušky v září. Studenti mají na složení maturitní zkoušky tři pokusy (jeden řádný a dva opravné) s podmínkou, že maturitní zkouška musí být vykonána do pěti let od úspěšného uzavření posledního ročníku střední školy (Maturitní zpravodaj, 39/2016).

Maturanti budou letos skládat v rámci společné části dvě povinné a dvě nepovinné zkoušky. K maturitní zkoušce se bylo možné přihlásit do 1. 12. 2016 prostřednictvím odevzdání přihlášky řediteli školy (poté byla data z přihlášek registrována do centrálního systému). Do 20. 12. 2016 měli maturanti jako kontrolu obdržet „Výpis z přihlášky k maturitní zkoušce“. Předměty jsou závazné a nelze je měnit, a to ani v případě opravných zkoušek. K nepovinné zkoušce z matematiky s názvem „Matematika+“ bylo možné se přihlásit od 2. do 15. 1. 2017. Povinná zkouška z českého jazyka a literatury má podobu tzv. komplexní zkoušky. Skládá se z didaktického testu, písemné práce a ústní zkoušky (seznam literárních děl maturanti řediteli školy odevzdávají do 31. 3. 2017). Tuto podobu má i zkouška z jazyka. Profilová zkouška z cizího jazyka může být na základě certifikátu minimálně v úrovni B1 prominuta, jak tomu bylo už v roce 2016 (seznam uznávaných certifikátů uvádí společnost CERMAT i MŠMT na svých webových stránkách). Zkouška z matematiky (povinně volitelná zkouška) má stejně jako Matematika+ podobu didaktického testu. V koncepci maturitní zkoušky Matematika+ proběhne však jedna změna. *„Matematika+ je nepovinná výběrová zkouška, která od letošního školního roku 2016/2017 již nebude součástí portfolia nepovinných zkoušek, ale koná se v rámci tzv. pokusného ověřování a mohou se k ní přihlásit všichni žáci závěrečných maturitních ročníků.“* (Maturitní zpravodaj, 39/2016, s. 2) Výsledek této zkoušky nebude uveden na maturitním vysvědčení a neovlivní tak výsledek maturity jako celku. Důležité však je, že některé vysoké školy tuto zkoušku zohlední při přijetí či studiu (aktuální seznam škol je pro studenty k dispozici na webových stránkách novamaturita.cz).

Na webových stránkách MŠMT a novamaturita.cz mohou studenti také najít aktuální katalogy požadavků pro maturitní zkoušky v roce 2016/2017 a stejně tak cvičné testy (jejich zadání k procvičování). K těmto testům se však váže varování ze strany CERMATu: *„Upozorňujeme, že ilustrační testy z předchozího ročníku maturitní zkoušky po obsahové*

stránce neodpovídají „ostrým“ maturitním testům, a proto nemohou sloužit jako jediný zdroj přípravy k maturitní zkoušce. Jediným relevantním zdrojem informací o obsahu samotných zkoušek jsou ze zákona katalogy požadavků ke zkouškám společné části maturitní zkoušky, k přípravě na zkoušku pak poslouží nejlépe dostupné učebnice a sbírky úloh.“ (Maturitní zpravodaj, 39/2016, s. 5)

Výsledek maturitní zkoušky se mohou maturanti opět dovědět prostřednictvím autentizačního kódu žáka, který je součástí přihlášky k maturitní zkoušce a také z Výsledkového portálu žáka. Prostřednictvím tohoto portálu se také studenti přihlašovali k výběrové zkoušce Matematika+. Pro větší přehlednost je pod textem níže umístěn obrázek, který znázorňuje podobu státní maturitní zkoušky v letošním roce.

Obrázek č. 6 Grafické znázornění modelu maturitní zkoušky v roce 2017.²¹

2.7 Dostupnost materiálů a informací ke státní maturitní zkoušce pro studenty, pedagogy i veřejnost

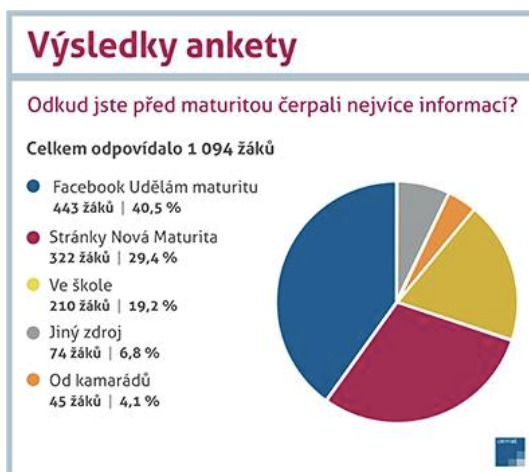
Do chodu státních maturitních zkoušek je zapojeno hned několik skupin lidí. Na první pohled by se mohlo zdát, že se tato zkouška týká pouze studentů, ale opak je pravdou. Do maturitních zkoušek jsou zapojeny celé školy, pedagogové a rodiče studentů, kterých se maturity také citelně dotýkají. Všechny výše uvedené skupiny se zajímají o průběh maturitní zkoušky jako celku. V tomto případě však opomeneme školní část, která je vždy v rukou konkrétní školské instituce a budeme se věnovat té státní.

²¹ Zdroj: (novamaturita, 2016, online)

Nejvíce informací týkajících se maturitní zkoušky je možné načerpat na webových stránkách novamaturita.cz, na které odkazuje nejen MŠMT, ale také společnost CERMAT. V archivech je možné dohledat stručnou historii maturitní zkoušky a další zajímavé materiály. Ke stáhnutí jsou balance maturitních zkoušek minulých let a nechybí ani maturitní zpravodaj, v němž je možné se dočíst nejaktuálnější informace. Na uvedených webových stránkách je také vždy záložka, kde je možné najít vše potřebné k aktuálnímu datu maturitní zkoušky – např. „Maturita 2017“. Tam je možné dohledat v rámci „maturitního kalendáře“ všechny důležité termíny (např. do jakého termínu je nutné odevzdat přihlášku, kdy se budou konat zkoušky společné a profilové části, zveřejnění výsledků apod.). Studenti si také mohou prostudovat „Žákovského průvodce maturitní zkouškou“ vždy k aktuálnímu ročníku konání maturity. K dispozici jsou ještě další publikace k maturitě - např. katalogy požadavků, seznam literárních žánrů a autorů k didaktickému testu z českého jazyka a literatury, příručka k písemné části z cizího jazyka, přehled povolených pomůcek využívaných při maturitní zkoušce apod. Možno zde také dohledat všechna čísla maturitního zpravodaje a dokument „Maturita bez handicapu“, což jsou informace týkající se podmínek maturitní zkoušky a jejich uzpůsobení pro žáky se zdravotním postižením nebo zdravotním znevýhodněním. V neposlední řadě je též možné zjistit charakteristiku a koncepci jednotlivých zkoušek, prohlédnout si „Maturitní testy a jejich zadání“, „Ilustrační testy“ a „Soubor vzorových úloh a zadání“. Nechybí ani kritéria hodnocení a odpovědi na časté dotazy v sekci „Maturita v otázkách“.

Informace lze také čerpat na sociálních sítích, a to na Facebooku, Twitteru nebo Googlu+. V tomto případě se jedná o oficiální účty státních maturit, na které je odkazováno přímo z webových stránek novamaturita.cz nebo Maturitních zpravodajů. Nejméně využívaný je zřejmě Google+, kde figuruje účet s názvem Státní maturita – usoudit tak lze z toho, že poslední příspěvky jsou z roku 2013. Účet na sociální síti Twitter (uživatelské jméno @nova_maturita) je aktivní od roku 2012 a čítá téměř 800 příspěvků, avšak s velkým nepoměrem 67 sledujících. Nejvíce využívaný je zřejmě Facebook, který sleduje momentálně přes 51 000 uživatelů. Užitečnost a využitelnost facebookového účtu také dokládá obrázek ankety utvořené společností CERMAT a zveřejněné v roce 2013. Na facebookovém profilu „Udělám maturitu“ jsou zveřejňovány aktuální informace, které jsou paralelní s informacemi na webových stránkách novamaturita.cz. Zde je možno najít také „Maturitní kalkulačku“ a informačně si spočítat výsledky ze společné části maturity.²²

²² Informace o sociálních sítích jsou aktuální k 3. 3. 2017

Obrázek č. 7 Výsledky ankety o využitelnosti zdrojů k čerpání informací o státní maturitě²³

Oficiální webové stránky jistě poskytují velkou oporu. Pokud však chtějí studenti, pedagogové nebo zájemci ještě něco navíc, je možné navštívit web s názvem novyamos.cz, který vznikl z iniciativy studentů, kteří státní maturitní zkoušku již absolvovali. Stránky jsou ovšem věnovány spíše konkrétním předmětům než obecným informacím (zaobírají se zkouškami z ČJ, M, A, R, Šp, N, F). Tvůrci deklarují odbornost zpracovaných materiálů – podílejí se na nich údajně pedagogové ze středních škol. Informace jsou určeny nejen studentům, ale také učitelům. Všechny materiály jsou dostupné zdarma a stránky jsou propojeny, stejně jako oficiální web státní maturity, se sociálními sítěmi (Google+, Facebook, Twitter), což usnadňuje sdílení informací.

Ředitelé a pedagogové škol se kromě materiálů přístupných na výše zmíněných webových stránkách věnovaných státní maturitě mohou také účastnit různých školení a seminářů. Tyto školicí akce jsou pořádány ve spolupráci se společností CERMAT a Národním institutem pro další vzdělávání (dále NIDV). NIDV provádí certifikace, instruktáže, školení k maturitě (tzv. CISKOM), jak se můžeme dozvědět na webových stránkách NIDV. „Základní školení pedagogických pracovníků k zajištění společné části státní maturity navazuje na aktivitu CISKOM, která byla realizována v rámci projektu ESF „Příprava podmínek reformované maturitní zkoušky (PRO.MZ).“ Hlavním cílem základního školení je vytvářet a udržovat kvalitně a ověřitelně proškolenou personální infrastrukturu pro zabezpečení funkcí stanovených školským zákonem a dalších funkcí nutných pro zajištění procesů maturitní zkoušky. Konkrétně jde o další vzdělávání pedagogických pracovníků formou on-line nebo kombinovaného vzdělávání – kombinace distanční e-learningové a prezenční formy.“ (novamaturita, 2017, online) Harmonogram těchto akcí je vždy vypsán

²³ Zdroj (Facebook profil Udělám maturitu, 2017, online)

na začátku školního roku a školení jsou bezplatná včetně poskytnutých materiálů (jsou hrazena z prostředků ESF a ze státního rozpočtu ČR), jak uvádí Maturitní zpravodaj (Maturitní zpravodaj 11/2011). Kurzy jsou určeny pro zadavatele, maturitní komisaře a pedagogy, kteří vyučují příslušné maturitní předměty. K tomu, aby měli všichni pověřeni pracovníci aktuální informace, slouží organizované konzultační semináře a školení (KOSS). Koncepce vzdělávání a seminářů vznikla ještě v roce 2009 před startem státních maturit, jak dokládá Maturitní zpravodaj (Maturitní zpravodaj, 6/2009).

Kromě elektronických zdrojů lze zakoupit řadu publikací, které se věnují státní maturitě. V tomto ohledu je na trhu zaručen poměrně pestrý výběr. Od různých nakladatelství je možné pořídit knihy, které obsahují testové úlohy, komentáře k řešení a tipy na efektivní způsob přípravy. Jejich hlavním cílem je zefektivnit přípravu na jednotlivé maturitní zkoušky. V minulosti také CERMAT vydával či propagoval jisté publikace. Odborné publikace k maturitní zkoušce se ale nevěnují obecným záležitostem kolem organizace státní maturitní zkoušky (ty lze čerpat hlavně z oficiálních webových stránek).

CERMAT však prostřednictvím svých maturitních zpravodajů varuje, že nejlepší je využívat oficiální webové stránky (novamaturita.cz, cermat.cz) a také oficiální Facebookový profil Udělám maturitu. V případě nejasností je pak možné se obrátit přímo na CERMAT prostřednictvím telefonu nebo mailu.

2.8 Reakce médií na podobu státních maturit

V této části práce nahlédneme na státní maturity zase z jiného úhlu pohledu – z perspektivy odborníků, kteří se ke koncepci v průběhu od zavedení až do současnosti k této skutečnosti vyjadřovali. Autorka diplomové práce se snažila dle svého subjektivního názoru vybrat ty nejvíce aktuální a zajímavé mediální ohlasy na problematiku státních maturitních zkoušek.

2.8.1 Reakce na Maturitní generálku v roce 2010

CERMAT byl s průběhem státní maturitní generálky spokojen. Odborníci však takovou radost neprojevovali. Z médií se dozvídáme, že výsledek generálky nebyl příliš uspokojivý – například titulky zpráv z roku 2010 jsou více než výmluvné: „Generálka státní maturity: chaos, nepřipravenost, rozpaky“ ([strakonickydenik, 2010, online](#)), „Generálka státních maturit je fiasko nás všech“ ([ceskyrozhlas, 2010, online](#)) atd.

Tehdejší ministr školství Dobeš se také k celé věci nestavěl příliš optimisticky: „*Taková procenta jsem nečekal*“, *připustil ministr Dobeš. Navzdory špatným výsledkům ale nehodlám snižovat laťku.*“ (idnes, 2010, online) Dále se k celé skutečnosti vyjadřuje i Václav Klaus ml., tehdejší ředitel soukromého gymnázia PORG v Praze – ten považuje výsledky za „*brutálně alarmující*“. (idnes, 2011, online)

2.8.2 Reakce na koncepci státních maturit

Kromě odpůrců se však najdou i příznivci státních maturitních zkoušek. Bylo tomu tak ještě před uvedením maturitních zkoušek do provozu. „*Existují důvody, proč maturitu zavést. Jedním z nich je uznání maturity i v zahraničí. Státně organizovaná zkouška má mnohem větší šanci na úspěch na tomto poli než individuálně pořádaná zkouška jednotlivými školami. Počítá se nejprve s uznáním části maturity a poté s uznáváním celé komplexní zkoušky v zahraničí, která by měla odpovídat například britským A-levels.*“ (studentpoint.cz, 2010, online) K tomuto kroku bohužel zatím nedošlo a otázkou zůstává, zda česká státní maturitní zkouška bude kdy uznatelnou a srovnatelnou například s výše uvedenými A-levels.

Poměrně často bylo možné se v médiích setkat s argumentem srovnatelnosti a spravedlnosti maturitní zkoušky, která je momentálně jednotná pro všechny typy středních škol. Původně existovaly dvě úrovně náročnosti, ale velmi rychle se od tohoto kroku upustilo. Jaké jsou názory odborníků? Tehdejší ministr školství Marcel Chládek byl v době zastupování své funkce pro dvě podoby státní maturitní zkoušky: „*Musíme změnit stav, kdy máme jednu maturitu pro všechny školy bez rozdílu zaměření. Já bych chtěl jeden typ maturity pro gymnázia, druhý typ pro odborné školy. Co se týká učebních oborů, dovedu si představit, že tam nebude maturita vůbec a bude v budoucnu nahrazena mistrovskou zkouškou. Tím bychom také vyřešili problém, že srovnáváme nesrovnatelné. Jen hodinová dotace na gymnázium na některý z předmětů je několikanásobně vyšší než třeba na odborné škole. A pokud bychom chtěli mít maturitu stejnou pro všechny tyto typy škol, byla by pro někoho příliš těžká a pro někoho příliš lehká. Proto se nám nedaří nastavit laťku státní maturity.*“ (nuv, 2014, online) V tomto ohledu je také zajímavý názor současného ředitele společnosti CERMAT Jiřího Zíky, který se k jednotnosti maturity a zavedení mistrovské zkoušky pro studenty učilišť vyjadřuje takto: „*Pokud máme zachovat alespoň nějakou úroveň maturitní zkoušky, tak je to podle mého soudu jediný možný koncept. Jestliže maturuje skoro celá populace, nemůžeme docílit stejné úrovně. Maturitu jako takovou neřídí školský zákon, ale živnostenský zákon. Ten říká, kdo musí mít maturitu. A školský zákon se tomu jen*

prizpůsobuje. Je sociálně neúnosné nastavit laťku maturit na úroveň gymnazistů, kdy je to předpoklad pro život těch, kteří se učí třeba na kadeřnice.“ (ihned, 2016, online)

Ke státním maturitám se také vyjádřil několikrát Ondřej Šteffl, který se tomuto tématu věnuje v delším časovém horizontu (např. pojednání „státní maturita: ano či ne?“ z roku 2006, a další články). Tentokrát přináší zhodnocení působení státních maturit v roce 2014: *„Státní maturita nepochybně ovlivnila výuku zkoušených předmětů. V českém jazyce spíše prospěla. Pomineme-li od reality odtržené pojetí slohů, tak státní maturita soustředila pozornost na praktické užití jazyka. Podobně rozumně vypadají i testy z cizích jazyků, kde bylo možné se opřít o zahraniční vzory. Naopak z matematiky státní maturita udělala pouhý nácvik algoritmů, jak řešit příklady, s nimiž se, až na pár výjimek, už nikdo v životě nesetká a nebude je potřebovat. O rozvoji logického myšlení nebo propojení matematiky s realitou nemůže být řeč. Státní maturita jistě ovlivnila i předměty, ze kterých se neskládá. Co třeba odborné předměty na odborných školách, nebo dějepis, společenské vědy, fyzika, chemie? Nemají méně hodin, menší autoritu, neklade se na ně menší důraz? Vždyť celé školy jsou hodnoceny a porovnávány pouze podle výsledků státní maturity v českém a cizím jazyce a matematice.“* (ceskaskola, 2014, online)

Ke kladům i záporům týkajících se maturit se po šesti letech fungování vyjadřuje Tomáš Feřtek, odborný konzultant EDUin: *„Za šest ročníků státní maturity je posun v uživatelském komfortu pro maturanty i učitele nesporný. Přesto existují oblasti, kde je třeba zlepšit přístup k informacím i jejich zpracování tak, aby byly dostatečně názorné a srozumitelné. Zatím se zdá, že Cermat dělá jen to, co si veřejnost vynutí. Takový přístup je po šesti ročnících státní maturity neobhajitelný. Výrazně lepší informovanost může vést jak ke zlepšení státní maturity jako celku, tak i ke značné úspoře peněz, které stát do vzdělávání středoškoláků investuje.“* (eduin, 2016, online)

3. Empirická část

Tato část je tvořena na základě empirického výzkumu, který byl realizován v letech 2016 a 2017 prostřednictvím dotazníkového šetření. Respondenti byli získáváni na vybraných pražských gymnáziích, jež byla požádána o participaci na výzkumu. Jednalo se o tři typy respondentů. První skupina se skládala ze studentů, kteří měli ten rok před výkonem státní maturitní zkoušky, tedy z budoucích maturantů (studentů posledních ročníků gymnázií z let 2016 a 2017). Dále se jednalo o (po)maturanty z let 2011 až 2016, kteří s touto zkouškou již měli bezprostřední zkušenost. Doplnující skupinu respondentů tvořili pedagogové.

Cíl celé diplomové práce - zmapování současné situace týkající se maturitních zkoušek se zaměřením na vybrané aspekty státní maturitní zkoušky z pohledu studentů pražských gymnázií - je v empirické části naplněn především seznámením čtenáře s průběhem výzkumného šetření a následnou prezentací jeho výsledků.

Motivací výzkumu byl zájem o téma státních maturitních zkoušek a také možnost na tuto problematiku nahlédnout především z perspektivy studentů, kteří se na tuto zkoušku připravovali nebo ji absolvovali.

3.1 Definice výzkumného cíle a hypotézy

Nejprve bylo nutné definovat výzkumný problém, teprve poté bylo možné formulovat cíl celého výzkumného šetření. Výzkumný problém je následující: Jaký je názor studentů pražských gymnázií k vybraným aspektům státní maturitní zkoušky? Na základě výzkumného problému byl pak vyvozen výzkumný cíl. Cílem výzkumného šetření bylo analyzovat vybrané aspekty státní maturitní zkoušky z pohledu studentů pražských gymnázií a tím podat informace, jak na státní maturitní zkoušku nahlíží její hlavní aktéři: studenti a pedagogové. Výzkumný cíl byl sledován především statistickým ověřením uvedených hypotéz. Na základě těchto hypotéz byla vybrána také výzkumná metoda – dotazník. Výzkum se týkal především podoby státních maturitních zkoušek, dostupných materiálů k maturitám od společnosti CERMAT, provázanosti státních maturitních zkoušek a přijímacích zkoušek na VŠ a také subjektivních názorů na danou problematiku. Na tyto skutečnosti byli dotazováni především studenti gymnázií (současní i bývalí), ale i pedagogové.

Na základě výzkumného cíle byly stanoveny následující hypotézy, které vycházely hlavně z vybraných aspektů státní maturitní zkoušky. Zaobíraly se volitelnými předměty státní části maturitní zkoušky, náhledu na materiály společnosti CERMAT k přípravě maturitních zkoušek, samotnými přípravami na maturitu, uniformním pojetím státní maturitní

zkoušky, její vypovídající hodnotou atd. V tomto ohledu nenajdeme práce, které by se zabývaly státní maturitní zkouškou podobným způsobem, a proto není možnost se opřít o jiné výzkumné výsledky. Z uvedených důvodů byly formulovány nulové a alternativní hypotézy.

Hypotéza I.

H_0 - Ve výběru volitelného maturitního předmětu v rámci státní části maturitní zkoušky se kategorie budoucích maturantů a (po)maturantů neliší.

H_1 - Ve výběru volitelného maturitního předmětu v rámci státní části maturitní zkoušky se kategorie budoucích maturantů a (po)maturantů liší.

Hypotéza II.

H_0 - Budoucí maturanti a (po)maturanti nezaujímají odlišné stanovisko na dostatečnost výběru volitelných předmětů v rámci státní maturitní zkoušky.

H_1 - Budoucí maturanti a (po)maturanti zaujímají stejné stanovisko na dostatečnost výběru volitelných předmětů v rámci státní maturitní zkoušky.

Hypotéza III.

H_0 - V postoji na používání materiálů společnosti CERMAT v rámci vyučovacích hodin není mezi maturanty, (po)maturanty a učiteli rozdíl.

H_1 - V postoji na používání materiálů společnosti CERMAT v rámci vyučovacích hodin je mezi maturanty, (po)maturanty a učiteli rozdíl.

Hypotéza IV.

H_0 - V názorech na materiály společnosti CERMAT k přípravě na státní maturitní zkoušky se budoucí maturanti, (po)maturanti a učitelé neliší.

H_1 - V názorech na materiály společnosti CERMAT k přípravě na státní maturitní zkoušky se budoucí maturanti, (po)maturanti a učitelé liší.

Hypotéza V.

H_0 - V mínění budoucích maturantů a (po)maturantů na pojetí vlastní přípravy k maturitní zkoušce není rozdíl.

H_1 - V mínění budoucích maturantů a (po)maturantů na pojetí vlastní přípravy k maturitní zkoušce je rozdíl.

Hypotéza VI.

H_0 - Odpovědi skupiny budoucích maturantů a (po)maturantů na dotaz vyhledávání podpůrných materiálů společnosti CERMAT se neliší.

H_1 - Odpovědi skupiny budoucích maturantů a (po)maturantů na dotaz vyhledávání podpůrných materiálů společnosti CERMAT se liší.

Hypotéza VII.

H_0 - Budoucí maturanti a (po)maturanti nemají rozdílný úsudek na dostatečnost příprav v rámci vyučování.

H_1 - Budoucí maturanti a (po)maturanti mají rozdílný úsudek na dostatečnost příprav v rámci vyučování.

Hypotéza VIII.

H_0 - Budoucí maturanti, (po)maturanti a učitelé se v názoru na uniformní podobu státních maturitních zkoušek neliší.

H_1 - Budoucí maturanti, (po)maturanti a učitelé se v názoru na uniformní podobu státních maturitních zkoušek liší.

Hypotéza IX.

H_0 - V pohledu na vypovídající hodnotu státní maturitní zkoušky a nastavení stejných podmínek není ze strany budoucích maturantů, (po)maturantů a učitelů rozdíl.

H_1 - V pohledu na vypovídající hodnotu státní maturitní zkoušky a nastavení stejných podmínek je ze strany budoucích maturantů, (po)maturantů a učitelů rozdíl.

Hypotéza X.

H_0 - Postoj budoucích maturantů, (po)maturantů a učitelů na podobu státních maturitních zkoušek se neliší.

H_1 - Postoj budoucích maturantů, (po)maturantů a učitelů na podobu státních maturitních zkoušek se liší.

Hypotéza XI.

H_0 - Názory maturantů z let 2016 a 2017 na propojení státní maturitní zkoušky a přijímacích zkoušek na VŠ nejsou rozdílné.

H₁ - Názory maturantů z let 2016 a 2017 na propojení státní maturitní zkoušky a přijímacích zkoušek na VŠ jsou rozdílné.

3.2 Metody získávání dat

3.2.1 Dotazník

Pro empirickou část diplomové práce byla využita dotazníková metoda. Jak už napovídá samotný název, slovo dotazník se spojuje s dotazováním, s otázkami. Je to způsob písemného kladení otázek a získávání písemných odpovědí. Dotazník je nejfrekventovanější metodou zjišťování údajů a je určen hlavně pro hromadné získávání údajů (Gavora, 2010). V tomto případě byl dotazník využit v rámci kvantitativního designu výzkumu.

Pro výzkumné šetření byly vytvořeny tři verze dotazníků. První z nich byla určena budoucím maturantům - studentům posledního ročníku gymnázia (rok 2016 a 2017); druhá (po)maturantům – studentům, kteří státní maturitní zkoušku na pražských gymnáziích již vykonali (tj. od roku 2011 po rok 2016) a třetí verze byla předána pedagogům, kterých se státní maturitní zkoušky také týkaly.

Dotazník (v každé ze tří verzí) byl vždy rozdělen do tří sekcí. V první vstupní části byly uvedeny základní informace o tom, že dotazník slouží primárně pro účely výzkumu k diplomové práci a že se práce zabývá vybranými aspekty státní maturitní zkoušky. Dále bylo zdůrazněno, jak je důležité odpovědět skutečně na všechny otázky. Celý tento text byl formulován jako prosba o podílení se na výzkumu. Druhá sekce se týkala osobních údajů respondentů. U kategorie (po)maturantů a stejně tak u kategorie budoucích maturantů to bylo vždy datum vyplnění dotazníku, role (student/studentka), věk, škola a rok maturitní zkoušky (celkem 5 položek). U pedagogů to pak bylo datum vyplnění dotazníku, věk, role (učitel/učitelka), pracoviště - gymnázium, délka pedagogické praxe, vyučovaný předmět (celkem 6 položek). Třetí sekce se týkala vybraných aspektů státní maturity – otázky pro budoucí maturanty, absolventy středních škol i učitele byly koncipovány podobně, jelikož výsledkem měl být náhled na tyto záležitosti z více úhlů pohledu. V závěru dotazníku bylo respondentům poděkováno za jejich ochotu dotazník vyplnit.

Samotné jádro dotazníku (jeho třetí sekce) se pro jednotlivé respondenty mírně lišilo. Společně se však dotýkalo vybraných aspektů týkajících se maturitní zkoušky:

- výběru volitelných předmětů státní maturitní zkoušky;
- dostupnosti a podoby materiálů ke státní části maturitní zkoušky;

- přípravy na maturitní zkoušky v rámci školního vyučování;
- současného uniformního pojetí státních maturitních zkoušek na všech typech škol;
- vypovídající hodnoty státní maturitní zkoušky;
- provázanosti státních maturitních zkoušek a přijímacích zkoušek na VŠ;
- subjektivních názorů na státní maturitní zkoušky.

Dotazník pro první skupinu respondentů – budoucí maturanty – obsahoval v rámci třetí sekce celkem 11 otázek. Ve druhé skupině respondentů – (po)maturantů – čítal ve stejné sekci 13 otázek. Pedagogové, vzhledem k tomu, že byli pouze doplňující skupinou respondentů, měli k zodpovězení v hlavní části dotazníku pouze 9 otázek. Otázky v této části u všech typů respondentů byly uzavřené (odpovědi: ano/ne/nevím) s výběrem odpovědi a možností napsat svůj vlastní názor. Poté následovaly otázky otevřené.

Vyplnění dotazníku bylo možné dvěma cestami – prostřednictvím papírové verze nebo internetového odkazu na online formulář. Pokud respondent využil papírovou verzi dotazníku, bylo potom nutné ji převést do elektronické podoby. U otázek byla vždy zaškrtnuta podmínka (týkala se jen online verzí), že pokud respondent nevyplní všechny otázky, není možné se dostat na novou sekci nebo dotazník odeslat. Papírové verze byly také využity, avšak drtivá většina respondentů dotazník vyplnila přes webový odkaz.

Cílem dotazníku bylo sledovat vybrané aspekty státní maturitní zkoušky u tří typů uvedených respondentů. Přesnou podobu všech tří typů rozdávaných dotazníků je možné vidět v přílohách, které se nacházejí na konci diplomové práce.

3.3 Popis vzorku

Téma státních maturitních zkoušek je velmi široké - s touto zkouškou se setkávají studenti i pedagogové při zakončení studií na různých typech středních škol. Právě z tohoto důvodu byl výzkum zaměřen specifickěji. Jako výzkumný terén byla tedy zvolena pouze gymnázia situovaná v Praze. Do projektu výzkumu bylo ve výsledku zapojeno celkem 29 pražských gymnázií²⁴, kde byly osloveny tři typy respondentů. První skupina zahrnovala studenty posledních ročníků gymnázií, budoucí maturanty z let 2016 a 2017. Další skupinu tvořili studenti, kteří státní maturitní zkoušku v minulých letech skládali (za dobu od zavedení státní maturitní zkoušky od roku 2011 po rok 2016). Poslední a doplňující skupinou

²⁴ Seznam gymnázií, která se prostřednictvím vedení vyjádřila k výzkumu, je možné najít v přílohách.

respondentů byli pedagogové. Výzkum byl záměrně prováděn na větším počtu gymnázií, aby byl záběr širší a vzorek různorodý.

Kritéria, která respondenti – budoucí maturanti museli splňovat, byla následující:

1. studium na pražském gymnáziu v posledním „maturitním“ ročníku v roce 2016 nebo 2017
2. osobní zkušenost s formou státní maturitní zkoušky – příprava, zjišťování informací
3. předpokládaný termín absolvování státní maturitní zkoušky v letech 2016 nebo 2017

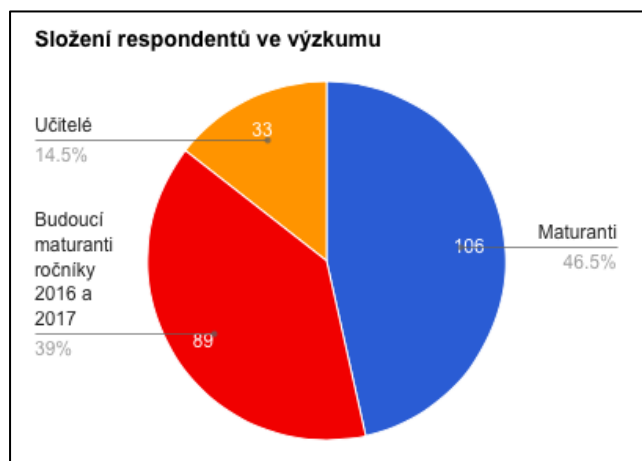
Studenti – (po)maturanti museli splňovat všechny tyto požadavky, aby jejich dotazníky bylo možné zařadit do výzkumného vzorku:

1. osobní zkušenost se státní formou maturitní zkoušky – její absolvování
2. absolvování státní maturitní zkoušky na gymnáziu v Praze
3. absolvování státní maturitní zkoušky v letech 2011 až 2016

V případě pedagogů byla kritéria pro respondenty podobná jako na již výše uvedené studenty:

1. osobní zkušenost se státní formou maturitní zkoušky – příprava studentů na tuto zkoušku či aktivní účasti se těchto zkoušek
2. pedagogické působení a zkušenosti s tímto typem zkoušky na gymnáziu v Praze

Celkem se výzkumu zúčastnilo 228 respondentů. Nejpočetnější skupinu tvořili (po)maturanti v počtu 106 respondentů, dále pak budoucí maturanti v zastoupení 89 respondentů a zbývajících 33 respondentů byli pedagogové. Složení respondentů a jejich počet je patrný na Grafu č. 1 - viz níže.

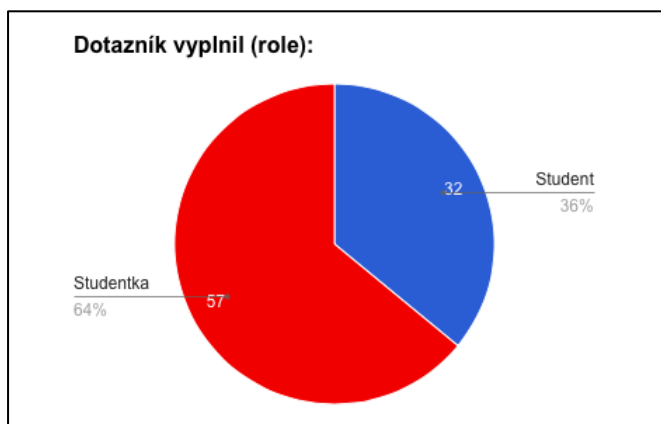

Graf č. 1 Zastoupení jednotlivých skupin respondentů ve výzkumu státních maturit

3.3.1 Respondenti – budoucí maturanti z let 2016 a 2017

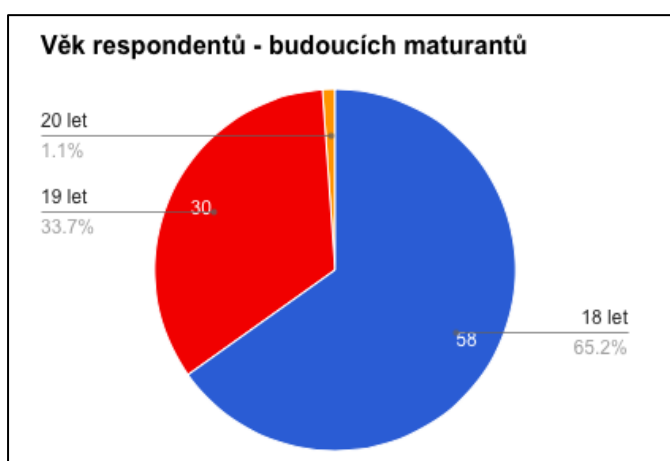
První respondenti, budoucí maturanti z let 2016 a 2017, tvořili druhou nejpočetnější skupinu ve výzkumu. Celkem bylo po vyřídění nevhodných vzorků nesplňujících uvedená kritéria zahrnuto do výzkumu 89 dotazníků.

Větší část z tohoto vzorku tvořily studentky (57 respondentů, 64 % vzorku), menší část pak studenti (32 respondentů, 36 % vzorku).

Graf č. 2 Zastoupení maturantů a maturantek ve výzkumu státních maturit

Věk respondentů se pohyboval v rozmezí od 18 do 20 let – největší zastoupení měli čerstvě plnoletí studenti (58 respondentů, 65,2 % vzorku), dále studenti ve věku 19 let (30 respondentů, 33,7 % vzorku). Pouze jeden respondent uvedl věk 20 let (1,1 % vzorku).

Graf č.3 Věk respondentů – budoucích maturantů

Skupinu budoucích maturantů bylo možné rozdělit na dvě části podle roku, kdy studenti měli skládat státní maturitní zkoušku. Vzhledem k tomu, že sběr dat probíhal delší

dobu, bylo možné takto postihnout připravující se studenty ze školního roku 2015/2016 a školního roku 2016/2017 – tedy dva budoucí maturitní ročníky. Větší podíl respondentů bude maturovat v roce 2017 (61 respondentů, 68,5 % vzorku), menší podíl respondentů již státní maturitní zkoušku absolvoval v roce 2016 (28 respondentů, 31,5 % vzorku).

Budoucí maturanti, kteří vyplnili dotazník, byli z 12 pražských gymnázií. Největší zastoupení mělo Gymnázium Jana Keplera (29 respondentů) a dále Gymnázium Nad Alejí (24 respondentů). Nejméně dotazníků pak dorazilo z Malostranského gymnázia a z Gymnázia U Libeňského zámku (vždy po jednom dotazníku). Podrobnější informace nabízí tabulka č. 5.

Pražské gymnázium	Počet budoucích maturantů ve výzkumu
Akademické gymnázium Štěpánská	2
Gymnázium a Hudební škola hl. m. Prahy	11
Gymnázium Arabská	3
Gymnázium Evropská	8
Gymnázium Jana Keplera	29
Gymnázium Litoměřická	1
Gymnázium Na Pražačce	4
Gymnázium Na Zatlance	1
Gymnázium Nad Alejí	24
Gymnázium Nad Štolou	4
Gymnázium U Libeňského zámku	1
Malostranské gymnázium	1

Tabulka č. 5 Gymnázia a počet studentů – budoucích maturantů zapojených do výzkumu

Co se týče maturitních předmětů, otázka byla v dotazníku rozdělena na dvě poloviny - při uvádění maturitních předmětů bylo tedy nutné rozlišit státní a školní část maturitní zkoušky. Všichni respondenti absolvovali státní maturitní zkoušku z českého jazyka, nejvíce z nich pak upřednostnilo matematiku (53 respondentů) před cizími jazyky. V rámci cizích jazyků měla největší zastoupení angličtina (27 respondentů), nechyběl však německý jazyk (4 respondenti) a francouzský jazyk (5 respondentů). Někteří studenti se také přihlásili k nepovinné zkoušce Matematika+ (5 respondentů). Tyto skutečnosti dokládá tabulka č. 6.

Státní část - maturitní předměty	Počet studentů
Český jazyk a literatura	89
Anglický jazyk	27
Matematika	53
Matematika+	5
Německý jazyk	4
Francouzský jazyk	5

Tabulka č. 6 Předměty, ze kterých studenti skládali společnou část maturitní zkoušky

Školní část maturitní zkoušky byla dle odpovědí respondentů mnohem barvitější. Studenti uváděli plánovanou maturitní zkoušku z celkem 21 předmětů. V nejhojnějším počtu to byla maturitní zkouška z anglického jazyka (celkem 54 respondentů), další nejpočetnější skupinou byl předmět základy společenských věd (27 respondentů) a těsně za ním následovala matematika (20 respondentů). U jazykových zkoušek ve školní části využívali maturanti poměrně hodně možnosti nahrazení samotné maturitní zkoušky jazykovým certifikátem (viz poznámka pod čarou). Někteří z respondentů také uváděli jako maturitní předmět hudebně-praktické či hudebně-teoretické předměty - to lze vysvětlit faktem, že někteří ze studentů, kteří dotazník vyplňovali, byli z Gymnázia a Hudební škola hl. m. Prahy.

Školní část - maturitní předměty	Počet studentů
Anglický jazyk	54 ²⁵
Biologie	16
Český jazyk a světová literatura/Dějiny literatury	9
Chemie	19
Dějepis	8
Dějiny umění	4
Ekonomie/Ekonomika a podnikání	3
Francouzský jazyk	5 ²⁶
Fyzika	7
Hra na hudební nástroj/Zpěv	8
Hudební výchova/Hudební teorie	16
Informatika/Programování	6
Deskriptivní geometrie	2
Matematika	20
Německý jazyk	11
Psychologie/Sociologie	3
Ruský jazyk	1
Španělský jazyk	4
Výtvarná výchova	4
Základy společenských věd/Humanitní studia	27
Zeměpis	11

Tabulka č. 7 Předměty, ze kterých budoucí maturanti plánovali skládat školní část maturitní zkoušky

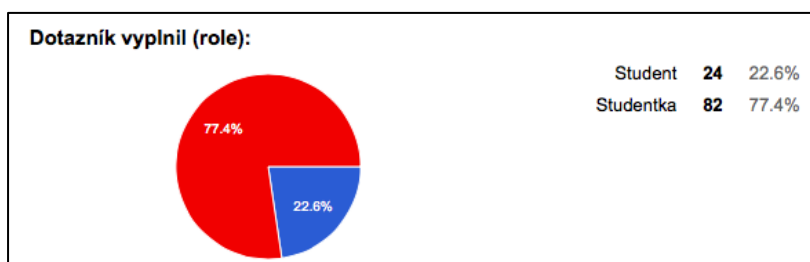
3.3.2 Respondenti – (po)maturanti z let 2011 až 2016

Výzkumu se zúčastnilo 106 respondentů, maturantů. Jednalo se o mladé lidi, kteří absolvovali maturitní zkoušku v době, kdy byly státní maturitní zkoušky zavedeny či už delší

²⁵ Z toho 5 nahrazením certifikátu CAE, 5 studenti s certifikátem FCE, 5 uvádí pouze certifikát, není jasné jaký.

²⁶ Z toho 1 nahrazením jazykového certifikátu, uvádí Diplom Delf.

dobu „zaběhnuty“. Konkrétně se jednalo o časové rozmezí od roku 2011 po rok 2016. Z pohledu těchto respondentů se jedná o cenné poznatky, jelikož prostřednictvím těchto názorů získáváme informace přímo „zevnitř“ od jedinců, kteří státní maturitní zkoušky zažili tzv. „na vlastní kůži“. Co se týče výzkumu, v téměř $\frac{3}{4}$ případů vyplnily dotazník studentky (82 respondentů s poměrem 77,4 %), studenti tvořili cca $\frac{1}{4}$ (24 respondentů s poměrem 22,6 %), jak dokládá graf níže.

Graf č. 4 Zastoupení maturantů a maturantek ve výzkumu státních maturit

Věkový průměr v rámci obou pohlaví těchto respondentů činil 23 let, přičemž nejmladšímu absolventovi této zkoušky bylo pouhých 18 let, nejstarším pak 25 let. Nejvíce respondentů bylo ve věku 20 let, jak dokládá tabulka.

Věk respondentů	Počet respondentů v tomto věku	Procentuální poměr v celku
18	1	0,9 %
19	11	10,4 %
20	29	27,3 %
21	25	23,6 %
22	12	11,3 %
23	13	12,3 %
24	11	10,4 %
25	4	3,8 %

Tabulka č. 8 Věk respondentů – (po)maturantů

Všech 106 respondentů uvedlo jako školu, kde skládalo maturitní zkoušku, gymnázium. Výzkumu se účastnili studenti z 28 pražských gymnázií. Největší zastoupení měli studenti z Gymnázia a Hudební školy hlavního města Prahy (17 respondentů), z Gymnázia Nad Štolou (13 respondentů) a z Gymnázia Nad Alejí (11 respondentů). Studenti z ostatních gymnázií byli v menších počtech - od 1 respondenta až po 8 respondentů v rámci jednoho gymnázia. Ve vzorku se kromě státních gymnázií vyskytly také soukromé instituce

(celkem 3 gymnázia). Pro větší přehlednost je níže vložena tabulka, kde je viditelné zastoupení respondentů v jednotlivých gymnáziích v Praze.

Pražské gymnázium	Počet respondentů z tohoto gymnázia
Akademické gymnázium Štěpánská	2
Arcibiskupské Gymnázium v Praze	1
Gymnázium a Hudební škola hl. m. Prahy	17
Gymnázium Arabská	3
Gymnázium Botičská	1
Gymnázium Budějovická	2
Gymnázium Čakovice	1
Gymnázium Educanet - soukromé	1
Gymnázium Elišky Krásnohorské	2
Gymnázium Evropská	4
Gymnázium Horní Počernice	2
Gymnázium Chodovická	2
Gymnázium Christiana Dopplera	2
Gymnázium Jana Keplera	8
Gymnázium Jana Nerudy	7
Gymnázium Litoměřická	3
Gymnázium Na Pražačce	4
Gymnázium Na Zatlane	5
Gymnázium Nad Alejí	11
Gymnázium Nad Štolou	13
Gymnázium Omská	2
Gymnázium Písnická	1
Gymnázium PORG - soukromé	1
Gymnázium Sázavská - soukromé	3
Gymnázium Špitálská	1
Gymnázium Voděradská	3
Karlínské gymnázium	2
Malostranské gymnázium	2

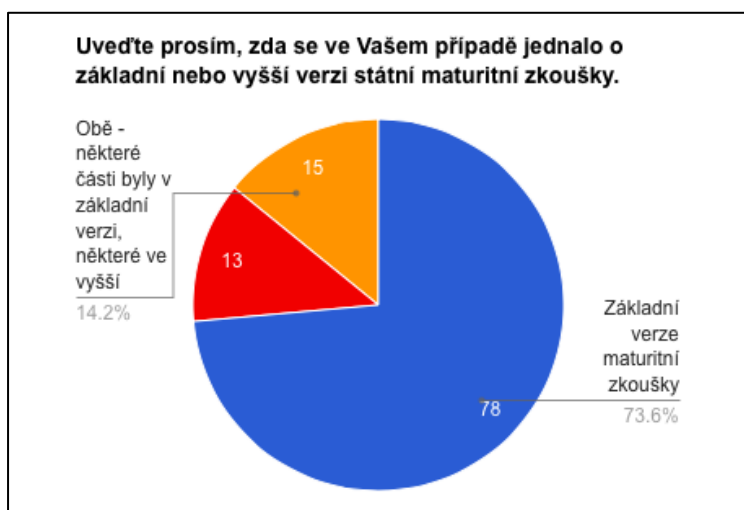
Tabulka č. 9 Gymnázia a počet studentů – (po)maturantů zapojených do výzkumu

Kromě studovaného gymnázia uváděli studenti také rok skládání státní maturitní zkoušky. Nejvíce získaných dotazníků pocházelo od (po)maturantů z roku 2015 (29 respondentů, 27,4 % vzorku), dále byl silně zastoupen maturitní ročník 2014, ze kterého bylo 24 respondentů (22,6 % vzorku). Nejméně jich pak bylo z prvního roku skládání maturitní zkoušky v roce 2011 (9 respondentů, 8,5 % vzorku). Podrobnější informace jsou patrné z níže uvedené tabulky.

Rok konání maturitní zkoušky	Počet maturantů v daném roce	Procentuální poměr v celku
2011	9	8,5 %
2012	18	17 %
2013	12	11,3 %
2014	24	22,6 %
2015	29	27,4 %
2016	14	13,2 %

Tabulka č. 10 Rok konání maturitní zkoušky a počet maturantů v daném roce

Všech 106 respondentů (100 %) odpovědělo, že skládalo státní maturitní zkoušku. V tomto ohledu bylo nutné rozlišit, zda se jednalo o základní či náročnější (vyšší) verzi maturitní zkoušky, jelikož maturitní zkouška ve svých začátcích tyto dvě varianty nabízela. Bylo samozřejmě také možné některé předměty absolvovat ve verzi základní a jiné ve vyšší. Od roku 2013 pak bylo možné maturovat pouze na jedné úrovni. Nejvíce maturantů volilo základní verzi (78 respondentů s poměrem 73,6 %), pak v zastoupení 14,2 % a 15 respondenty byla vybrána varianta kombinace obou verzí. Nejméně studentů skládalo státní část maturitní zkoušky ve vyšší úrovni (13 respondentů s poměrem 12,3 %). Zastoupení náročnosti zkoušek dokládá graf níže.

Graf č. 5 Státní maturitní zkouška a její dvě verze (základní a vyšší) ve výzkumu

V případě maturitních předmětů byla otázka opět rozdělena, přičemž bylo nutné uvést, které předměty studenti absolvovali v rámci státní části maturitní zkoušky a které v části školní. Všichni respondenti maturovali z českého jazyka. Oproti budoucím maturantům volili častěji možnost maturovat z cizího jazyka – většinou angličtiny (celkem 65 respondentů), matematiku si pak vybralo téměř o polovinu méně studentů (celkem 33 respondentů).

Zastoupeny byly opět ostatní cizí jazyky – německý jazyk i francouzský jazyk, jak dokládá tabulka níže.

Státní část - maturitní předměty	Počet studentů
Český jazyk a literatura	106
Anglický jazyk	65
Matematika	33
Německý jazyk	6
Francouzský jazyk	2

Tabulka č. 11 Předměty, z kterých studenti skládali společnou část maturitní zkoušky

Výčet předmětů školní části v podání skupiny respondentů (po)maturantů je opět obsáhlejší než ve státní části zkoušky – počet předmětů je téměř shodný s předchozí skupinou respondentů, tedy 21 předmětů. Nejvíce studentů volilo zkoušku z anglického jazyka (celkem 42 respondentů), druhou nejpočetnější skupinou pak byli maturanti ze základů společenských věd (30 respondentů). Matematika oproti výběru budoucích maturantů poměrně zaostává, volilo ji pouze 14 dotázaných. Celkový přehled předmětů a počet respondentů je uveden v tabulce níže.

Školní část - maturitní předměty	Počet studentů
Anglický jazyk	42
Biologie	23
Český jazyk a světová literatura/Dějiny literatury	20
Dějepis	13
Dějiny umění	2
Ekonomie/Ekonomika a podnikání	1
Francouzský jazyk	10
Fyzika	8
Hra na hudební nástroj/Zpěv	18
Hudební výchova/Hudební teorie	21
Chemie	21
Informatika	2
Matematika	14
Německý jazyk	11
Psychologie/Sociologie	2
Ruský jazyk	1
Španělský jazyk	3
Výtvarná výchova	3
Základy společenských věd/Humanitní studia	31
Zeměpis	12

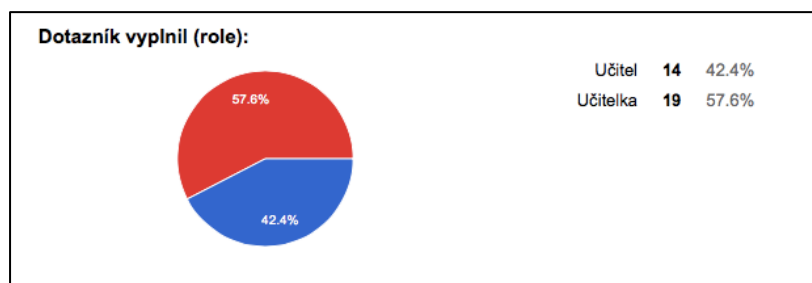
Tabulka č. 12 Předměty, ze kterých studenti skládali školní část maturitní zkoušky

3.3.3 Respondenti – učitelé

Poslední, v podstatě doplňující skupinou respondentů, byli učitelé. Výzkum se stěžejně věnoval maturitním zkouškám z pohledu studentů, ale vzhledem k tomu, že učitelé byli také jedni z aktérů zkoušek, bylo na místě jim dát prostor vyjádřit vlastní názor na koncepci státních maturit. Ve všech školách, které byly osloveny ke spolupráci a souhlasily s participací na výzkumu, byl dotazník nabídnut i pedagogům. Nutno podotknout, že i přes snahu, aby učitelé komentovali dění kolem státních maturit, jedná se o nejméně početnou skupinu respondentů v porovnání se dvěma skupinami respondentů studentů. Na dotazník ve výsledku odpovědělo pouze 33 respondentů - učitelů.

Přes poměrně dlouhé trvání výzkumu (od března 2016 do ledna 2017) se jej pedagogové s přestávkami účastnili od dubna 2016 do listopadu 2016 (vyplňovali dotazníky pouze v dubnu, září, říjnu a listopadu), přičemž nejvíce odpovědí bylo zaznamenáno v listopadu roku 2016.

Poměr mezi muži - učiteli a ženami – učitelkami, kteří vyplňovali dotazníky, byl poměrně vyrovnaný. Menší převahu měly ženy – učitelky. Dotazník jich vyplnilo 19, což je 57,6 %. Muži – učitelé se pak podíleli na výzkumu vyplněním 14 dotazníků 42,4 %. Tyto skutečnosti dokládá graf níže.

Graf č. 6 Zastoupení učitelů a učitelek ve výzkumu státních maturit

Učitelé, kteří se výzkumu účastnili, byli ve věku od 28 do 68 let. Jejich věkový průměr činil 45 let. Na tyto dvě dotazníkové položky odpověděli všichni respondenti, celkem vždy 33 respondentů - učitelů. Průzkumu se účastnili pedagogové, kteří měli poměrně bohaté pedagogické zkušenosti – ve vzorku bylo možné se setkat s praxí 42 let, ale také 30 let. Učitel s nejmenším počtem let v praxi pak uvedl do této kolonky číslo 5. Průměr pedagogické praxe vzhledem k věku pak činil 14,5 roku. Tato fakta jsou zobrazena v tabulce níže.

Průměrný věk respondentů - učitelů	45
Průměrná délka pedagogické praxe respondentů - učitelů	14,5

Tabulka č. 13 Průměr věku a pedagogické praxe

Následující otázka se zabývala místem působení pedagogů. Z celkového počtu 33 respondentů odpověděli na tuto otázku opět všichni. Do výzkumu bylo tedy zapojeno v závislosti na pedagogické participaci 8 pražských gymnázií. Nejvíce respondentů bylo z Gymnázia a hudební školy hlavního města Prahy (celkem 8), nejméně pak z Gymnázia na Pražačce a Jana Nerudy (vždy po jednom respondentovi). Zastoupení ostatních gymnázií a počtu respondentů v těchto školách je možné vidět v tabulce níže.

Jméno gymnázia	Počet respondentů působící na této škole
Gymnázium a Hudební škola hl. m. Prahy	8
Gymnázium Elišky Krásnohorské	6
Gymnázium Jana Keplera	9
Gymnázium Jana Nerudy	1
Gymnázium Na Pražačce	1
Gymnázium Nad Alejí	3
Gymnázium Nad Štolou	2
Gymnázium u Libeňského zámku	3

Tabulka č. 14 Pedagogické působení respondentů v závislosti na gymnáziích

Co se vyučovaných předmětů týče, většina pedagogů učila více než jeden předmět, většinou dva, ve výjimečných případech vyučovali i tři předměty. V následující tabulce je možné vyčíst, kolik pedagogů učilo uvedené předměty. Nejčastěji se výzkumu účastnili pedagogové, kteří vyučují předměty, ze kterých se velmi často absolvovala státní maturitní zkouška – tedy český jazyk a literaturu (9 respondentů), matematiku (8 respondentů) a anglický jazyk (7 respondentů). V rámci některých předmětů – například matematika nebo základy společenských věd, uváděli pedagogové fakt, že kromě konkrétního předmětu učí v dané oblasti také výběrové semináře, které se ve většině případů právě orientují na přípravu studentů na maturitní zkoušky. Přehled vyučovaných předmětů dotázaných respondentů je uveden v tabulce níže.

Předměty vyučované pedagogy	Počet pedagogů vyučující daný předmět
Anglický jazyk	7
Biologie	4
Český jazyk a literatura	9
Dějepis	2
Dějiny umění	1
Francouzský jazyk	1
Fyzika	3
Hudební výchova/Hudební teorie	2
Chemie	3
Informatika	1
Matematika	8
Německý jazyk	2
Španělský jazyk	3
Tělesná výchova	1
Tělesná výchova	2
Základy společenských věd	4
Zeměpis	2

Tabulka č. 15 Pedagogové a vyučované předměty

Učitelům pak bylo položeno ještě několik otázek týkajících se přímo maturitní zkoušky. V první řadě byli tázáni na to, zda se podílejí na přípravě studentů na tuto zkoušku. V tomto ohledu se vyjádřilo 28 respondentů kladně (84,8 % vzorku) a 5 respondentů záporně (15,2 % vzorku). V rámci této přípravy používá 25 respondentů (75,8 % vzorku) dostupné metodické materiály ke státní maturitní zkoušce, 8 respondentů (24,2 % vzorku) tyto materiály nevyužívá. Další otázka se týkala samotné maturitní zkoušky. Té se dle odpovědí účastní 32 respondentů (97 % vzorku), pouze jeden pedagog volil na tuto otázku odpověď ne (3 % vzorku). Všichni pedagogové uvedli, že mají zkušenosti s novou podobou státní maturitní zkoušky (100 % vzorku). S původní podobou maturitní zkoušky ještě před zavedením té státní má zkušenost 25 pedagogů (75,8 % vzorku), 8 respondentů tuto zkušenost nemá (24,2 % vzorku).

Na základě těchto informací je možné konstatovat, že se většiny dotazovaných pedagogů státní maturitní zkouška týká. Přestože se jedná o ne tak početný vzorek jako v případě předchozích dvou skupin respondentů, je jistě možné těmto názorům přikládat určitou váhu.

3.4 Realizace výzkumu

3.4.1 Předvýzkum

Ještě před spuštěním samotného výzkumu byl v rámci předvýzkumu prověřen dotazník na menším počtu respondentů. Koncept dotazníku byl předložen vždy dvěma respondentům z každé skupiny, přičemž vždy jeden ze dvou respondentů byl požádán o vyplnění elektronické verze dotazníku, další pak o vyplnění papírové verze. Tímto způsobem byla také ověřena funkčnost internetových odkazů na elektronickou verzi dotazníků.

Díky předvýzkumu bylo zjištěno, že je nutné upravit elektronickou formu dotazníku. U některých otázek i přes nabízený výběr bylo možné zatrhnout více odpovědí nebo nějaká varianta dle názoru respondentů chyběla. Pro lepší vyplňování a návratnost odpovědí elektronických dotazníků bylo přistoupeno k nastavení nutnosti vyplnit všechna pole tak, aby nebylo umožněno odeslat neúplně vyplněný dotazník.

Na tomto vzorku bylo také ověřeno, že dotazník byl pro všechny tři skupiny respondentů, co se týče kladených otázek, srozumitelný. Dále byl testován čas na vyplňování dotazníku, který byl původně stanoven na cca 10 minut, což se na předvýzkumu taktéž potvrdilo.

3.4.2 Průběh výzkumu

Po přípravné fázi všech materiálů (dotazníky, průvodní dopisy s prosbou o spolupráci) bylo nutné zmapovat terén. Prvním cílem bylo zjistit, na jaké konkrétní instituce by bylo možné dotazníky zaslat a komu přímo prosbu adresovat. Prostřednictvím rešerše bylo zjištěno, že se v Praze nachází velké množství gymnázií, k oslovení však bylo vybráno 68 z nich. Důvodem k selekci byl fakt, že některé školy byly mezinárodní a koncepce jejich maturitní zkoušky neodpovídala našemu českému modelu státní maturitní zkoušky.

Výzkum byl zahájen v březnu roku 2016. Nejprve byli osloveni studenti pražských gymnázií prostřednictvím pedagogů na Základní umělecké škole Jana Hanuše na Praze 6.²⁷ Poté následoval požadavek s prosbou na participaci ve výzkumu na vybraných pražských

²⁷ Na této škole autorka diplomové práce působí jako učitelka. Do výzkumu byli zapojeni její žáci, kterých se tou dobou týkala maturita na gymnáziu. Dále byli o pomoc požádáni další učitelé, aby oslovili své žáky či známé, kteří splňovali výše uvedená kritéria.

gymnáziích²⁸ prostřednictvím e-mailové pošty tak, že dopis byl vždy adresován přímo vedení školy (většinou řediteli, případně zástupci ředitele). Celkem bylo osloveno 68 gymnázií v Praze – jak státních, tak soukromých. Na tomto místě je nutné poznamenat, že bilance odpovědí byla ze začátku přímo tristní – z oslovených 68 gymnázií reagovala na e-mailovou prosbu pouze 3. Dvě z nich tuto spolupráci přislíbilo, jedno z gymnázií spolupráci odmítlo.

Vzhledem k nízkým číslům nasbíraných dotazníků bylo nutné začít pracovat na sbírání dat jiným způsobem. Byl tedy zvolen osobnější přístup, kdy byla jednotlivá gymnázia oslovena telefonicky. Reakce na tento krok byly přinejmenším zajímavé. Některé školy po telefonickém rozhovoru spolupráci přislíbily (prostřednictvím rozesílání webového odkazu na elektronický dotazník studentům i pedagogům, vyplnění dotazníků v rámci hodin informatiky, poslání dotazníku pedagogům, umístění prosby s odkazem na školní facebookový profil). Jiné školy se rozmyslely, přičemž si vyžádaly zaslání plné verze dotazníků ke schválení a poté reagovaly buď pozitivně, negativně nebo už se neozvaly vůbec. Stalo se také, že některé školy spolupráci přislíbily, avšak při kontrole návratnosti dotazníků bylo jasné, že respondenti dané školy se ve vzorku vůbec nevyskytovali. Výjimkou bohužel nebyl arogantní přístup některých ředitelů gymnázií a také vulgarismy do telefonu jako odpověď na prosbu při participaci ve výzkumu.

V tomto ohledu pomohly nejvíce osobní kontakty a prosba na sociálních sítích, po oslovení ředitelů gymnázií přes jejich přátele (většinou ředitele jiných škol) a také vyvěšení prosby o pomoc na facebookové stránky zaměřené na výzkumy a vyplňování dotazníků. Po tomto kroku se sešlo nejvíce odpovědí.

Většina dotazníkových odpovědí byla sesbírána prostřednictvím online formuláře, některé odpovědi byly doručeny i v papírové podobě – těch však bylo poměrně malé množství (10 dotazníků). Papírové verze pak byly následně převedeny do elektronické podoby, aby bylo možné vytvořit grafické zpracování výsledků výzkumu.

Ukončení výzkumu bylo předpokládáno v zimních měsících roku 2017, definitivní ukončení pak proběhlo na začátku února 2017. Po uzavření výzkumu bylo nutné ještě před zpracováním dat a propočtem výsledků vytřídit nevhodné odpovědi. Nevhodnými částmi vzorku jsou míněni například respondenti z řad studentů z jiných než pražských gymnázií, studenti, kteří neabsolvovali státní maturitní zkoušku či dotazníky plné vulgarismů místo adekvátních odpovědí k tématu.

²⁸ Seznam gymnázií byl převzat z adresáře školských institucí na webu MŠMT – dostupné z <http://stistko.uiv.cz/registr/vybskoln.asp>

Po vyřídění a smazání nevhodných odpovědí bylo zjištěno, že většina respondentů vyplnila dotazníky už v rámci roku 2016. Do výzkumu se ve výsledku zapojilo 29 pražských gymnázií. Celkem se sešlo 228 dotazníků, z toho 89 bylo vyplněno budoucími maturanty, 106 absolventy gymnázií, kteří maturitní zkoušku už složili, a posledních 33 odpovědí bylo posláno pedagogy. Teprve potom mohla přijít na řadu transformace nasbíraných dat do grafů a tabulek a také statistické propočty a následné statické ověřování stanovených hypotéz.

Do nasbíraných dat bylo nahlíženo až po uzavření sběru (tedy na začátku února 2017). Nejvíce překvapujícím faktem bylo, že přestože většina respondentů z řad studentů měla buď těsně před maturitou nebo po ní, byl u nich problém odpovídat správně na některé otázky. Dostí výmluvný je zřejmě příklad, když se v dotazníkové kolonce „Datum vyplnění“ velmi často objevovalo datum narození respondentů. Trochu nepraktické bylo pro vyhodnocování také zjištění, že mnoho respondentů (učitelů, studentů i absolventů) používalo velmi často místo plných názvů zkratky – a to nejen v názvech škol, ale také v předmětech, které uváděli jako své maturitní.

3.4.3 Způsob zpracování získaných dat

Data získaná z dotazníků byla prostřednictvím webové aplikace Google Forms zpracována do tabulek, které se zobrazovaly buď jako zpracované grafy, nebo jako tabulky, které bylo možné následně přenést do programu Microsoft Excel. Pro další zpracování byl pak použit statistický program R, prostřednictvím kterého byly provedeny výpočty Pearson's Chi-squared testu pro verifikaci jednotlivých hypotéz a následně reportovány výsledky.

Ještě před statistickým vyhodnocením bylo nutné data protřídit. Některé nerelevantní odpovědi či celé dotazníky musely být odstraněny, jelikož nesplňovaly stanovená kritéria na respondenty (dotazník byl např. vyplněn někým, kdo neskládal státní maturitní zkoušku nebo nebyl studentem pražského gymnázia). Dále bylo nutné data upravit do příslušného uniformního tvaru, aby bylo možné jejich další zpracování statistickým programem s názvem R (například eliminovat překlady a sjednotit názvy maturitních předmětů a gymnázií). Pro vyhodnocení otevřených otázek byla použita metoda otevřeného kódování (provedení plné kategorizace odpovědí), aby bylo možné odpovědi zpracovat statistickými metodami. Odpovědi na otevřené otázky byly pak zařazeny do kategorií, které vznikly na základě odpovědí respondentů.²⁹

²⁹ Více informací o otevřených otázkách v dotazníku a odpovědích na tyto otázky bude zmíněno v diskuzi.

Podle formulovaných hypotéz byly stanoveny a následně určeny způsoby, jak hypotézy statisticky ověřit. „Významné místo při zpracování dat v pedagogických výzkumech i při interpretaci získaných výsledků má matematická statistika. Statistika je věda, která se zabývá metodami sběru, zpracování a vyhodnocování hromadných dat.“ (Chráška, 2007, s. 19) Jako nejvhodnější se jevil právě zmíněný Pearson's Chi-squared test, test nezávislosti pro kontingenční tabulku. „Tohoto testu (...) je možno využít např. v případech, kdy rozhodujeme, zda existuje souvislost (závislost) mezi dvěma pedagogickými jevy, které byly zachyceny pomocí nominálního (popř. ordinálního měření). Tato situace je častá např. při zpracování výsledků dotazníkových šetření.“ (Chráška, 2007, s. 76) Kromě Pearson's Chi-squared testu byl ještě použit pro některé případy Post-hoc test pro chí-kvadrát a Holmova metoda adjustace.

Všechny výsledky byly získány prostřednictvím statistických propočtů bez úprav, pouze v případě skupiny respondentů-pedagogů bylo s daty nakládáno odlišně než s ostatními skupinami. V případě, že byli do zkoumání zahrnuti pedagogové, muselo dojít k odstranění všech kategorií, které nebyly zastoupeny ve větší míře (hranice byla nastavena na 5, tzn., že všechny kategorie, kde bylo méně než 5 odpovědí, byly v dané skupině respondentů odstraněny). Teprve poté došlo k propočtu výsledků.³⁰ Je však zřejmé, že kvůli této záležitosti došlo ke zkreslení výsledků. Tato operace však byla nutná, jinak by nebylo možné ve skupině pedagogů statisticky zhodnotit odpovědi. Tyto informace potvrzuje ve své publikaci také Chráška: „Testu nezávislosti chí-kvadrát nelze použít v případech, kdy ve více než 20 % polí kontingenční tabulky jsou očekávané četnosti menší než 5.“ (Chráška, 2007, s. 78)

Výsledky pak byly graficky podpořeny především přehlednými kontingenčními tabulkami, ze kterých je možné zjistit zastoupení jednotlivých odpovědí na položené otázky a také tabulkovým přehledem výsledků Pearson's Chi-squared testu a post-hoc testu pro chí-kvadrát.

3.5 Vyhodnocení výzkumu – výsledky analýzy dat

Cílem výzkumu bylo potvrdit či vyvrátit formulované hypotézy. V rámci interpretace statistického ověřování hypotéz bude pracováno s několika pojmy a hodnotami, které se u výpočtu jednotlivých hypotéz buď měnily, nebo zůstávaly konstantně stejné:

- X-squared (χ^2) - testová statistika, kterou bylo nutné uvést;

³⁰ Jednalo se o kategorie „Nevím“ „Bez odpovědi“ „Nemám názor“ „Nesetkal/a jsem se s nimi“, vše je pak patrné z příložených kontingenčních tabulek. Uvedené vynechané položky pak nebyly zahrnuty do výpočtů ani v případě ostatních skupin respondentů.

- p-value – jedná se o nejdůležitější charakteristiku vzhledem k potvrzení či vyvrácení nulové hypotézy (také je možné označení Raw-p);
- adjust p-value (adj.p) – p-value upravená na základě množství proměnných (Holmova metoda);
- hladina významnosti – pravděpodobnost, že bude zamítnuta nulová hypotéza (všechny uvedené hypotézy byly testovány na hladině významnosti 0,05);

Do výzkumu byly zapojeny tři typy respondentů, ale pouze dvě skupiny tvoří signifikantní část vzorku (budoucí maturanti a (po)maturanti), třetí skupina respondentů (pedagogové) je pouze doplňující. Formulované hypotézy měly tedy za úkol primárně srovnávat data u dvou hlavních skupin respondentů. Třetí skupina respondentů celý výzkum pouze dokresluje, není proto záměrně zahrnuta do všech položených hypotéz. Pokud budou učitelé součástí zkoumání, bude to patrné nejen z hypotézy, ale také z grafického zpracování výsledků v tabulkách u jednotlivých hypotéz. V tomto případě se bude jednat o srovnávání výsledků dat učitelů se zbytkem vzorku – tedy sloučenou skupinou budoucích maturantů a (po)maturantů, která bude souhrnně nazvána jako „studenti“. Budoucí maturanti jsou v tabulkách označováni jako „maturanti“ – jedná se však vždy o stejnou skupinu respondentů.

V prezentovaných výsledcích se u každé hypotézy vždy objeví dvě tabulky. První tabulka je tzv. kontingenční tabulka, která prezentuje vzájemné vztahy sledovaných jevů, druhá tabulka pak prezentuje výsledky statistických výpočtů. Všechny statistické výpočty byly zaokrouhleny na dvě desetinná místa.

3.5.1 První hypotéza

Hypotéza I.

H_0 - Ve výběru volitelného maturitního předmětu v rámci státní části maturitní zkoušky se kategorie budoucích maturantů a (po)maturantů neliší.

H_1 - Ve výběru volitelného maturitního předmětu v rámci státní části maturitní zkoušky se kategorie budoucích maturantů a (po)maturantů liší.

	Cizí jazyk	Matematika
Maturanti	36	53
(Po)maturanti	73	33

Tabulka č. 16³¹ Předměty, ze kterých studenti skládali/plánovali skládat státní část maturitní zkoušky

³¹ Otázka v dotazníku: Uveďte, prosím, předměty, ze kterých jste skládali/budete skládat státní část maturitní zkoušky.

Výsledky – H1	
χ^2	14,72
P-value	<0,01

Tabulka č. 17 Statistické výsledky H1

U této otázky zamítáme nulovou hypotézu na hladině významnosti 0,05 a přijímáme alternativní hypotézu H_1 , že se výběry liší. Studenti si v minulých letech častěji vybírali jako volitelný předmět cizí jazyk, zatímco budoucí maturanti preferovali jako volitelný předmět matematiku. Výběry se tedy liší.

3.5.2 Druhá hypotéza

Hypotéza II.

H_0 - Budoucí maturanti a (po)maturanti nezaujímají odlišné stanovisko na dostatečnost výběru volitelných předmětů v rámci státní maturitní zkoušky.

H_1 - Budoucí maturanti a (po)maturanti zaujímají stejné stanovisko na dostatečnost výběru volitelných předmětů v rámci státní maturitní zkoušky.

	Ano	Ne
Maturanti	72	17
(Po)maturanti	88	18

Tabulka č. 18³² Názor na dostatečnost výběru volitelných předmětů

Výsledky – H2	
χ^2	0,04
P-value	0,84

Tabulka č. 19 Statistické výsledky H2

U této otázky nezamítáme nulovou hypotézu na hladině významnosti 0,05. Obě skupiny respondentů jsou v názoru nezávislé – dle budoucích maturantů i (po)maturantů je výběr volitelných předmětů v rámci státní části maturitní zkoušky dostačující.

³² Otázka v dotazníku: Jeví/Jeví se Vám výběr volitelných předmětů v rámci státní maturitní zkoušky jako dostačující?

3.5.3 Třetí hypotéza

Hypotéza III.

H_0 - V postoji na používání materiálů společnosti CERMAT v rámci vyučovacích hodin není mezi maturanty, (po)maturanty a učiteli rozdíl.

H_1 - V postoji na používání materiálů společnosti CERMAT v rámci vyučovacích hodin je mezi maturanty, (po)maturanty a učiteli rozdíl.

	Ano	Ne	Nevím
Muranti	21	35	33
(Po)muranti	56	24	26
Učitelé	25	8	0

Tabulka č. 20³³ Používání materiálů společnosti CERMAT učiteli ve výuce

Pro statistické výpočty pak byla záměrně vynechána možnost „Nevím“, jelikož by vzhledem k faktu, že ve skupině respondentů – učitelů chybí zastoupení v této kategorii, mohlo dojít ke zkreslení statistických výsledků.

Výsledky – H3	Muranti/(Po)muranti/Učitelé
χ^2	18,61
P-value	<0,01

Tabulka č. 21 Statistické výsledky H3

Výsledky vycházejí signifikantní, avšak není zřejmé, ve které kombinaci ze tří uvedených skupin respondentů. Proto byl použit Post-hoc test pro chí-kvadrát, který ukáže přesnější výsledek a rozdíly mezi respondenty.

Srovnání	Raw.p.	Adj.p.
Muranti vs. (Po)muranti	<0,01	<0,01
Muranti vs. Učitelé	<0,01	<0,01
(Po)muranti vs. Učitelé	0,70	0,70

Tabulka č. 22 Statistické výsledky H3 s využitím Post-hoc testu pro chí-kvadrát

³³ Otázka v dotazníku: Používají/Používali Vaši učitelé při přípravě na státní část maturitní zkoušky speciální materiály od společnosti CERMAT? / Učitelé: Používáte v rámci výuky Vašeho předmětu běžně dostupné metodické materiály společnosti CERMAT k přípravě studentů na státní maturitní zkoušky?

U této otázky zamítáme nulovou hypotézu na hladině významnosti 0,05 a přijímáme alternativní hypotézu H_1 , že v postoji je rozdíl. Mezi maturanty vs. (po)maturanty a stejně tak mezi maturanty vs. učiteli je rozdíl. (Po)maturanti vs. učitelé však nejsou signifikantní.

3.5.4 Čtvrtá hypotéza

Hypotéza IV.

H_0 - V názorech na materiály společnosti CERMAT k přípravě na státní maturitní zkoušky se budoucí maturanti, (po)maturanti a učitelé neliší.

H_1 - V názorech na materiály společnosti CERMAT k přípravě na státní maturitní zkoušky se budoucí maturanti, (po)maturanti a učitelé liší.

	Maturanti	(Po)maturanti	Učitelé
Vyhovují mi	16	30	17
Nepoužívám je	9	7	14
Nesetkal/a jsem se s nimi	21	9	0
Nevyhovují mi/Nejsou moc užitečné	11	21	2
Nevím/Nemám názor	23	22	0
Bez odpovědi	9	17	0

Tabulka č. 23³⁴ *Názor na materiály společnosti CERMAT*

Pro statistické výpočty pak byly záměrně vynechány možnosti „Nevím/nemám názor“, „Nesetkal/a jsem se s nimi“ a „Bez odpovědi“, jelikož by vzhledem k faktu, že ve skupině respondentů – učitelů chybí zastoupení v těchto kategoriích, mohlo dojít ke zkreslení statistických výsledků.

Výsledky – H4	Maturanti/(Po)maturanti/Učitelé
χ^2	15,92
P-value	<0,01

Tabulka č. 24 *Statistické výsledky H4*

³⁴ Otázka v dotazníku: Vyhovují/Vyhovovaly Vám materiály společnosti CERMAT k přípravě na maturitní zkoušky?

Výsledky vycházejí signifikantní, avšak není zřejmé, ve které kombinaci ze tří uvedených skupin respondentů. Proto byl použit Post-hoc test pro chí-kvadrát, který ukáže přesnější výsledek a rozdíly mezi respondenty.

Comparison	Raw.p.	Adj.p.
Murantanti vs. (Po)murantanti	0,27	0,27
Murantanti vs. Učitelé	0,03	0,05 ³⁵
(Po)murantanti vs. Učitelé	<0,01	<0,01

Tabulka č. 25 Statistické výsledky H4 s využitím Post-hoc testu pro chí-kvadrát

U této otázky zamítáme nulovou hypotézu na hladině významnosti 0,05 a přijímáme alternativní hypotézu H_1 , že se v názoru liší. Mezi murantanti vs. (po)murantanti a stejně tak mezi murantanti vs. učitelé sice není rozdíl, avšak (po)murantanti vs. učitelé jsou signifikantní.

3.5.5 Pátá hypotéza

Hypotéza V.

H_0 - V mínění budoucích murantů a (po)murantů na pojetí vlastní přípravy k maturitní zkoušce není rozdíl.

H_1 - V mínění budoucích murantů a (po)murantů na pojetí vlastní přípravy k maturitní zkoušce je rozdíl.

	Murantanti	(Po)murantanti
Ne, stačí příprava v rámci výuky	16	30
Internet a internetové testy	22	31
Internet a knihy	15	14
Knihy	5	8
Kombinace (internet, knihy, další zdroje)	18	9
Materiály z jiného zdroje	5	8
Bez odpovědi	8	6

Tabulka č. 26³⁶ Materiály využívané při přípravě na maturitní zkoušku

³⁵ Hladina významnosti byla před zaokrouhlením na dvě desetinná místa vyšší než 0,05 – konkrétně 0,0538

³⁶ Otázka v dotazníku: Zkoušíte/Zkoušeli jste v rámci vlastní přípravy využívat materiály, které byly dostupné (internet, knihovny apod.) vyjma těch, se kterými přicházíte/jste přišli do kontaktu ve výuce?

Výsledky – H5	
χ^2	9,08
P-value	0,17

Tabulka č. 27 Statistické výsledky H5

U této otázky nezamítáme nulovou hypotézu na hladině významnosti 0,05. Obě skupiny respondentů se víceméně shodují v pojetí přípravy na maturitní zkoušku.

3.5.6 Šestá hypotéza

Hypotéza VI.

H₀ - Odpovědi skupiny budoucích maturantů a (po)maturantů na dotaz vyhledávání podpůrných materiálů společnosti CERMAT se neliší.

H₁ - Odpovědi skupiny budoucích maturantů a (po)maturantů na dotaz vyhledávání podpůrných materiálů společnosti CERMAT se liší.

	Ano	Ne
Maturanti	25	64
(Po)maturanti	37	69

Tabulka č. 28³⁷ Vyhledávání materiálů CERMAT studenty

Výsledky – H6	
χ^2	0,75
P-value	0,39

Tabulka č. 29 Statistické výsledky H6

U této otázky nezamítáme nulovou hypotézu na hladině významnosti 0,05. Budoucí maturanti i (po)maturanti zaujali v odpovědích stejný postoj k vyhledávání materiálů společnosti CERMAT.

³⁷ Otázka v dotazníku: Vyhledávali jste (např. na internetu) podpůrné materiály společnosti CERMAT?

3.5.7 Sedmá hypotéza

Hypotéza VII.

H_0 - Budoucí maturanti a (po)maturanti nemají rozdílný úsudek na dostatečnost příprav v rámci vyučování.

H_1 - Budoucí maturanti a (po)maturanti mají rozdílný úsudek na dostatečnost příprav v rámci vyučování.

	Maturanti	(Po)maturanti
Ano - je/byla dostačující	28	91
Ne – je/bylo nutné materiály připravovat doma	54	10
Nevím	7	5

Tabulka č. 30³⁸ Dostatečnost školní přípravy na maturitní zkoušku

Výsledky – H7	
χ^2	62,93
P-value	<0,01

Tabulka č. 31 Statistické výsledky H7

U této otázky zamítáme nulovou hypotézu na hladině významnosti 0,05, jelikož se potvrdily statisticky významné rozdíly. Přijímáme alternativní hypotézu H_1 , že mají rozdílný úsudek. Názory na problematiku přípravy na maturitní zkoušku v rámci školního vyučování se u jednotlivých skupin respondentů rozcházejí.

3.5.8 Osmá hypotéza

Hypotéza VIII.

H_0 - Budoucí maturanti, (po)maturanti a učitelé se v názoru na uniformní podobu státních maturitních zkoušek neliší.

H_1 - Budoucí maturanti, (po)maturanti a učitelé se v názoru na uniformní podobu státních maturitních zkoušek liší.

³⁸ Otázka v dotazníku: Je/Byla dle Vašeho názoru příprava na státní maturitní zkoušku v rámci vyučovacích hodin a studia na gymnáziu dostačující?

	Maturanti	(Po)maturanti	Učitelé
Uniformní pojetí je správné	29	43	6
Uniformní pojetí správné není	43	41	21
Nesetkal/a jsem se s nimi	8	7	0
Jiný názor	9	15	6

Tabulka č. 32³⁹ *Názor na uniformní pojetí maturitní zkoušky*

Pro statistické výpočty pak byla záměrně vynechána možnost „Nevím“, jelikož by vzhledem k faktu, že ve skupině respondentů – učitelů chybí zastoupení v těchto kategoriích, mohlo dojít ke zkreslení statistických výsledků.

Výsledky – H8	Maturanti/(Po)maturanti/Učitelé
χ^2	8,18
P-value	0,09

Tabulka č. 33 *Statistické výsledky H8*

U této otázky nezamítáme nulovou hypotézu na hladině významnosti 0,05. Všechny tři skupiny respondentů v názoru na uniformní pojetí maturit nepotvrdily signifikantní rozdíly.

3.5.9 Devátá hypotéza

Hypotéza IX.

H₀ - V pohledu na vypovídající hodnotu státní maturitní zkoušky a nastavení stejných podmínek není ze strany budoucích maturantů, (po)maturantů a učitelů rozdíl.

H₁ - V pohledu na vypovídající hodnotu státní maturitní zkoušky a nastavení stejných podmínek je ze strany budoucích maturantů, (po)maturantů a učitelů rozdíl.

³⁹ Otázka v dotazníku: Uveďte, prosím, svůj názor na uniformní pojetí státních maturitních zkoušek na všech středních školách.

	Maturanti	(Po)maturanti	Učitelé
Mají vypovídající hodnotu, podmínky nastavují	14	15	10
Nemají vypovídající hodnotu, podmínky nenastavují	35	38	12
Mají vypovídající hodnotu, podmínky nenastavují	0	0	0
Nemají vypovídající hodnotu, podmínky nastavují	19	19	4
Nevím	7	11	2
Jiný názor	14	23	5

Tabulka č. 34⁴⁰ *Názor na vypovídající hodnotu a podmínky státní maturitní zkoušky*

Pro statistické výpočty pak byla záměrně vynechána možnost „Nevím“, jelikož by vzhledem k faktu, že ve skupině respondentů – učitelů chybí zastoupení v těchto kategoriích, mohlo dojít ke zkreslení statistických výsledků.

Výsledky – H9	Maturanti/(Po)maturanti/Učitelé
χ^2	6,29
P-value	0,40

Tabulka č. 35 *Statistické výsledky H9*

U této otázky nezamítáme nulovou hypotézu na hladině významnosti 0,05. Odpovědi všech tří skupin respondentů se v názoru na vypovídající hodnotu státní maturitní zkoušky a nastavení stejných podmínek neliší.

3.5.10 Desátá hypotéza

Hypotéza X.

H₀ - Postoj budoucích maturantů, (po)maturantů a učitelů na podobu státních maturitních zkoušek se neliší.

H₁ - Postoj budoucích maturantů, (po)maturantů a učitelů na podobu státních maturitních zkoušek se liší.

⁴⁰ Otázka v dotazníku: Mají státní maturitní zkoušky dle Vašeho názoru vypovídající hodnotu o úrovni vzdělání po dokončení střední školy? Nastavují pro všechny stejné podmínky?

	Maturanti	(Po)maturanti	Učitelé
Pozitivní názory - jsou v pořádku, jsem spokojen, úroveň je vyhovující	28	22	7
Negativní názory - nevyhovující podoba a úroveň	22	42	13
Připomínky k jednotlivým předmětům	8	7	0
Nevím	14	5	0
Jiný názor	11	25	4
Nevyjádřili se	6	5	9

Tabulka č. 36⁴¹ *Názory respondentů na podobu státních maturitních zkoušek*

Pro statistické výpočty byly záměrně vynechány možnost „Nevím“ a „Nevyjádřili se“, jelikož by vzhledem k faktu, že ve skupině respondentů – učitelů chybí zastoupení v těchto kategoriích, mohlo dojít ke zkreslení statistických výsledků.

Výsledky – H10	Maturanti/(Po)maturanti/Učitelé
χ^2	12,50
P-value	0,05 ⁴²

Tabulka č. 37 *Statistické výsledky H10*

U této otázky nezamítáme nulovou hypotézu na hladině významnosti 0,05. U všech třech skupin respondentů se v názoru na vypovídající hodnotu státní maturitní zkoušky a nastavení stejných podmínek se nepotvrdily signifikantní rozdíly.

3.5.11 Jedenáctá hypotéza

Hypotéza XI.

H_0 - Názory maturantů z let 2016 a 2017 na propojení státní maturitní zkoušky a přijímacích zkoušek na VŠ nejsou rozdílné.

H_1 - Názory maturantů z let 2016 a 2017 na propojení státní maturitní zkoušky a přijímacích zkoušek na VŠ jsou rozdílné.

	Ano	Ne	Nevím
Maturanti 2016	18	5	5
Maturanti 2017	48	5	8

Tabulka č. 38⁴³ *Názory respondentů na propojení státních maturitních zkoušek a přijímacích zkoušek na VŠ*

⁴¹ Otázka v dotazníku: Napište, prosím, svůj názor na podobu státních maturitních zkoušek.

⁴² Hladina významnosti byla před zaokrouhlením na dvě desetinná místa vyšší než 0,05 – konkrétně 0,05172

Výsledky – H11	
χ^2	2,43
P-value	0,30

Tabulka č. 39 Statistické výsledky H11

U této otázky nezamítáme nulovou hypotézu na hladině významnosti 0,05. V odpovědích maturantů obou zmíněných ročníků se neprokázaly rozdíly v tom, zda by si vybrali vyšší nebo základní verzi maturity, kdyby mohli využít výsledky u přijímacích zkoušek na VŠ.

3.6 Diskuze

Ve výše prezentovaném výzkumu jsem se pokoušela zjistit, jak na uvedené aspekty státní maturitní zkoušky nahlíží hlavní aktéři – studenti a pedagogové. Ke sběru dat byl použit dotazník, který byl rozdán třem typům respondentů – budoucím maturantům, (po)maturantům a pedagogům. Výzkum se v tomto ohledu zaměřil pouze na pražská gymnázia, kde byla zkoumána problematika státních maturitních zkoušek.

Vzorek se sešel poměrně početný – celkem 228 dotazníků. Nejpodstatnější část tvořili (po)maturanti (106 respondentů), druhé místo pak zastávali budoucí maturanti (89 respondentů). Velmi malý vzorek tvořili, v porovnání se dvěma předchozími skupinami, pedagogové (33 respondentů). Velikost vzorku pedagogů byla záměrem, jelikož se práce primárně zabývá vybranými aspekty státní maturitní zkoušky z perspektivy studentů. V případě učitelů šlo o obohacení a dokreslení názoru studentů. Jak se následně ukázalo, výsledky, které bylo možné srovnávat ve všech skupinách respondentů, byly opravdu velmi zajímavé. Nutno však podotknout, že pro definitivní potvrzení hypotéz, které se zaobíraly všemi třemi skupinami respondentů, by bylo nutné, hlavně ze statistického hlediska, mít k dispozici větší vzorek pedagogů (viz podkapitola 3.4.3 Způsob zpracování získaných dat). Pokud by však byly zastoupeny rovnoměrně všechny tři skupiny respondentů, jednalo by se pak o komparaci názorů a ne o pohled studentů na danou problematiku. Byla by ale určitě škoda ochudit práci o zajímavé názory učitelů na problematiku státních maturitních zkoušek.

Statistické zpracování dat bylo u uzavřených otázek či otázek s výběrem samozřejmě snazší než u zpracování dat z otevřených otázek. U odpovědí na otevřené otázky muselo dojít

⁴³ Otázka v dotazníku: Účastnili byste se dobrovolně vyšší verze státní maturitní zkoušky v případě, že by Vám na základě určených výsledků byly prominuty přijímací zkoušky na VŠ?

nejdříve k plné kategorizaci dat – data byla nejprve roztríděna a pak prostřednictvím otevřeného kódování zařazena do kategorií, které z odpovědí vyplývaly. Otevřených otázek z toho důvodu bylo v dotazníku méně, jejich umístění bylo však záměrné. Výzkumným záměrem bylo dozvědět se co nejvíce o dané problematice a respondenty „nesvazovat“ pouze výběrem možností.

Na základě sedmi vybraných aspektů státní maturitní zkoušky⁴⁴ byly stanoveny hypotézy, všechny nulové a alternativní, a to hlavně z důvodu, že v době vzniku práce neexistoval výzkum, který by státní maturitní zkoušku uchopil podobným způsobem. Uvedené hypotézy měly zjistit, zda se skupiny respondentů, hlavně z řad studentů, shodují v názoru na vybrané aspekty státní maturitní zkoušky. Původní předpoklad byl, vzhledem k formulaci nulových a alternativních hypotéz, že se jednotlivé skupiny respondentů v názoru na uvedené aspekty lišit nebudou. Ověřováno bylo celkem 11 hypotéz, které se zaměřovaly především na studenty, u některých byl zastoupen i názor pedagogů.

První hypotéza se týkala volitelných předmětů v rámci státní části maturitní zkoušky. Bylo zkoumáno, zda je výběr volitelných předmětů u skupiny budoucích maturantů a (po)maturantů totožný. Tato hypotéza byla zamítnuta, jelikož bylo zjištěno, že (po)maturanti volili častěji cizí jazyky, zatímco budoucí maturanti z let 2016 a 2017 dali přednost matematice. Tento výsledek je určitě zajímavý, a to hlavně vzhledem k událostem posledních dnů, kdy se v médiích velmi často objevují kritické ohlasy k plánované povinné maturitní zkoušce z matematiky.

Druhá hypotéza se zaměřila také na volitelné předměty, tentokrát však z jiného pohledu. Tady byla zjišťována dostatečnost jejich výběru v rámci státní části maturitní zkoušky. Uvedená hypotéza nebyla zamítnuta - v názoru se obě studentské skupiny respondentů shodovaly. Lze tedy konstatovat, že výběr předmětů je dle názoru dotázaných studentů dostačující.

Ve třetí hypotéze, která byla zaměřena na postoj k používání materiálů společnosti CERMAT ve výuce, už figuruji kromě studentů také pedagogové. Jak již bylo uvedeno, skupina pedagogů čítala nejmenší zastoupení respondentů, a tak nebylo mnohdy možné významně zastoupit všechny kategorie odpovědí. Přesto, že jsou výsledky kvůli tomuto faktu zkreslené, jedná se o velmi zajímavé zjištění. Hypotéza byla zamítnuta, jelikož se všechny tři skupiny respondentů v názoru neshodovaly. Mezi maturanty vs. (po)maturanty a stejně tak

⁴⁴ 1. Výběr volitelných materiálů ve státní části; 2. Materiály společnosti CERMAT k přípravě na státní maturitní zkoušku; 3. Příprava na státní maturitní zkoušku v rámci hodin a studia na gymnáziu; 4. Uniformní pojetí státních maturitních zkoušek na všech typech středních škol; 5. Vypovídající hodnota státní maturitní zkoušky a nastavení podmínek pro studenty; 6. Provázanost vyšší verze státních maturitních zkoušek a přijímacích zkoušek na VŠ; 7. Subjektivní názory na státní maturitní zkoušku.

mezi maturanty vs. učiteli je v názoru rozdíl. Poslední varianta, tedy skupina (po)maturanti vs. učitelé, se však v názoru dle statistických propočtů shodovala. (Po)maturanti a učitelé častěji uváděli, že materiály CERMAT ve výuce byly používány, zatímco budoucí maturanti na tuto otázku odpovídali většinou záporně. Mohlo by to být pravděpodobně tím, že státní maturita už není tak nová a obavy již nejsou tak vysoké, jako byly u předchozí skupiny. V tomto případě se však jedná pouze o spekulace.

Čtvrtá hypotéza se také zabírala materiály CERMAT, tentokrát však byla pozornost upřena k názoru respondentů. Tato hypotéza byla zamítnuta, jelikož se všechny tři skupiny v názoru na materiály CERMAT neshodovaly. Dvě skupiny, maturanti vs. (po)maturanti a maturanti vs. učitelé se shodly na vhodnosti materiálů (vzhledem k četnosti a také poměru odpovědí v kolonce „Vyhovují mi“). Ve skupině (po)maturanti vs. učitelé však rozdíl ze statistického hlediska byl, a proto nebylo možné hypotézu potvrdit. Výsledky pro tuto hypotézu byly získávány složitěji, jelikož v dotazníku tato otázka figurovala jako otevřená. Teprve po úpravě dat a rozřídění dat do kategorií, které samovolně vznikly, bylo možné vše statisticky zpracovat. Vzhledem k tomu, že se jednalo o volné odpovědi, je možné přinést ty nejzajímavější. Někteří respondenti se v tomto ohledu vyjadřovali kladně, jiní záporně. U většiny kladných odpovědí respondenti uváděli, že byli rádi za možnost vidět konkrétní příklady testů, a tak mít povědomí o podobě státní části maturitní zkoušky. Dále je určitě na místě přinést konkrétní názory respondentů – studentů: „Někdy v pořádku, někdy nesrozumitelné.“ „Příkladné ale neefektivní.“ „Už z principu nevyhovovaly, státní maturita je nastavena tak nízko, že procvičování z materiálů společnosti CERMAT prakticky nemělo význam.“ „Záleží materiál od materiálu. V některých byly rozporuplné otázky a chyby. Pouze z těchto materiálů by se na maturitu naučit nedalo a klasické materiály mi připadají jednoznačně přínosnější.“

Pátá hypotéza byla zaměřena na vlastní pojetí přípravy státní maturitní zkoušky. Tuto hypotézu není dle statistických výpočtů možné zamítnout. Studenti většinou k přípravě na maturitní zkoušky využívali internet a internetové testy, neobvyklé však nebyly ani kombinace jiných materiálů a knih s internetem. Co však bylo překvapením, poměrně velká část studentů volila možnost „Ne, stačí příprava v rámci výuky“ – tuto možnost volilo 16 respondentů z řad budoucích maturantů a 30 respondentů z řad (po)maturantů.

V rámci šesté hypotézy bylo nahlíženo na vyhledávání podpůrných materiálů společnosti CERMAT. K tomuto problému se vyjadřovaly pouze dvě skupiny respondentů, a to studenti. Hypotéza nemohla být zamítnuta, náhled budoucích maturantů a (po)maturantů se nelišil. Obě skupiny studentů shodně ve větším zastoupení uváděly, že materiály

společnosti CERMAT nevyhledávaly (69 (po)maturantů a 64 maturantů). Tato informace je jistě zajímavá, jelikož v porovnání s informacemi ve čtvrté hypotéze vyplývá, že se k materiálům vyjadřovalo 58 (po)maturantů a 36 maturantů (v tomto ohledu byly vynechány kategorie „Bez odpovědi“, „Nemám názor“, „Nesetkal/a jsem se s nimi“). Na základě těchto informací je tedy možné usoudit, že studenti, ne ve všech případech, přišli do styku s těmito materiály vlastní iniciativou.

Sedmá hypotéza si kladla za cíl zjistit názor na dostatečnost přípravy na státní maturitní zkoušku v rámci vyučování. Tato hypotéza byla zamítnuta, jelikož měly obě skupiny respondentů – studentů na danou problematiku rozličný názor. (Po)maturanti hodnotili školní přípravu ve velké míře jako dostatečnou, zatímco budoucí maturanti uváděli, že je nutné materiály připravit doma. Faktem však zůstává, že jedna skupina zkušenost přípravy hodnotila zpětně po vykonání maturitní zkoušky, druhá se na zkoušku teprve připravovala.

V osmé hypotéze byl řešen názor na uniformní podobu státních maturitních zkoušek na všech typech středních škol. Tato hypotéza nebyla zamítnuta, jelikož se u všech třech skupin respondentů v tomto ohledu nepotvrdily signifikantní rozdíly. Z odpovědí vlastně vyplývá, že jak maturanti, tak i (po)maturanti odpovídají ambivalentně (cca $\frac{1}{2}$ se státní maturitou souhlasí a druhá ne). Pouze u učitelů je vidět převážně odmítavý postoj – zde je však méně respondentů. Odpovědi vypovídají spíše o tom, že mezi studenty není na uniformní pojetí jednotný názor, a to jak u respondentů (po)maturantů, tak u budoucích maturantů. Dalo by se konstatovat, že se jim zdá uniformní pojetí převážně nesprávné, ale bohužel tento závěr není jednoznačný. V tomto případě se jednalo o otevřenou otázku, takže kategorie odpovědí vznikaly opět samovolně. Určitě je proto na místě zmínit vybrané odpovědi respondentů. Budoucí maturanti se vyjadřovali takto: „Všichni nepotřebují mít maturitu. Navíc je pro gymnázia až příliš jednoduchá.“ „Uniformní pojetí je správné. Nechci mít víc práce, protože jsem chytřejší, je to diskriminující.“ „Záleží, čeho se snažíme státní maturitou docílit – ukazuje zkouška, že jsme dosáhli určité úrovně nebo že jsme absolvovali určitou školu?“ Názory z řad (po)maturantů: „Při optimálním nastavení obtížnosti může být uniformní pojetí přínosem. Absolvovala jsem státní maturitní zkoušku v roce, kdy už neexistovaly dvě verze obtížnosti – pro mne, jako gymnazistku, byla tedy státní maturita jen formalitou, na kterou se nebylo třeba nějak připravovat. Rozdíly znalostí jsou mezi druhy středoškolského vzdělání příliš velké, než aby test s nejnižší nastavenou obtížností mohl být vypovídající v případě gymnazistů. Výsledky z unifikovaných testů rozlišených dle typu středoškolského vzdělání by však mohly být nápomocné při zvyšování úrovně vzdělanosti.“

Učitelé se vyjadřovali v tomto smyslu: „Není ideální srovnávat studenty rozdílných typů škol, gymnazisté by určitě zvládli jinou úroveň než odborně zaměřené školy.“ „Uniformní pojetí je v pořádku, ale podpořila bych rozlišení maturity pro gymnázia, obchodní akademii, průmyslovky atd.“

Devátá hypotéza se zabývala vypovídající hodnotou a podmínkami, které nastavuje státní maturitní zkouška. Hypotézu není možné ze statistického hlediska zamítnout. I přes poměrně pestrnou nabídku odpovědí většina všech tří skupin respondentů volila možnost „Nemají vypovídající hodnotu, podmínky nenastavují“. Poměrně hojně byla také zastoupena kategorie „Jiný názor.“ V tomto ohledu budou pro zajímavost uvedeny vybrané konkrétní příklady. Jeden respondent z řad pedagogů reagoval takto: „Současné maturity vypovídají o tom, že student ovládá na 80 % učivo ZŠ.“ Budoucí maturanti měli tyto názory: „Ve výsledku nastavují pro všechny stejné podmínky, jenže k čemu to je srovnat žáka z gymnázia s žákem z učiliště?“ „Kvůli uniformnímu pojetí jsou některé ze zkoušek nepřiměřeně jednoduché pro studenty, kteří studují gymnázia, ale naopak plně dostačující pro školy s jiným zaměřením. Vypovídající hodnotu má úspěšnost při přijímacím řízení na VŠ.“ „Státní maturita má určit základní penzum věcí, které by měl znát každý. Bohužel je tato hranice stanovena nízko.“ „Nemají zdaleka vypovídající hodnotu o úrovni dosaženého vzdělání, co se týká nastavení podmínek pro složení maturity, myslím si, že v dnešní době, zvláště v ČR, mají maturity úplně všichni, což vede k její devalvaci ...“ Ve skupině (po)maturantů pak byly vybrány tyto názory: „Určitě je uniformní forma správné řešení! Maturita by měla být patent na určitou sumu vědomostí jako klasický VŠ diplom. Je nespravedlivé, aby se někdo na prestižní škole musel učit jak blázen a na jiné škole by nemusel umět skoro nic a oba by dostali stejný „certifikát“ o dosaženém vzdělání.“ „Myslím si, že státní maturita není propracovaná a ani připravená.“

V rámci desáté hypotézy byl kladen důraz na názory respondentů na státní maturitní zkoušky. Tato nulová hypotéza nebyla zamítnuta, jelikož se názory jednotlivých skupin neliší. Většina respondentů měla na koncept státní maturity negativní názor. Pozitivní názory byly také zastoupeny, avšak v menší míře. Opět je nutné zmínit, že se jednalo o otevřenou otázku, kategorie byly tedy vytvořeny při zpracovávání dat. Pro představu a dokreslení závěru této hypotézy budou opět předloženy vybrané názory respondentů. Budoucí maturanti se vyjadřovali takto: „Myslím si, že podoba státních maturit je zcela v pořádku.“ „Je to trochu zklamání, jak malé nároky má stát na absolventy středních škol. A ještě větší zklamání, jaká část tyto nároky nesplní. Kdyby se moje maturita skládala jen ze státní části, mohla bych si ušetřit čtyři roky studia a maturovat v kvartě. Bohudík existuje profilová část, která je

schopna doopravdy vypovědět o našem výkonu za poslední čtyři roky.“ „Myslím si, že by měla být těžší. To je však problém na trhu práce, kde se maturita požaduje skoro už i u vytírání podlahy. To bohužel není problém jen soukromého sektoru – kupříkladu kuchař ve školní jídelně ji taky mít musí, ačkoliv k tomu absolutně není důvod.“ (Po)maturanti se ke státním maturitám stavěli následovně: „Státní maturity mají stále řadu nevyřešených nedostatků a trpí mnoha metodologickými pochybeními. Časté změny a nejasnosti ohledně aktuální a budoucí podoby zkoušky komplikují život současným SŠ studentům i jejich samotné studium.“ „Státní maturity by měly být levnější.“ „Měly by se přepracovat, aby měly nějakou prestiž.“ „Je degradující a příliš snadná.“ „Vyhovovala mi. Jen by bylo dobré překontrolovat náplň daného testu, aby se opravdu jednalo o obsah předmětu.“ U pedagogů pak byly zachyceny tyto názory: „Zaplať bůh, že jsou.“ „Pro školy nesmírně zatěžující, neefektivní systém.“ „Nevyhovuje, na absolventa jsou kladeny daleko nižší nároky než u předcházejícího modelu před rokem 2011.“ „Myšlenka dobrá, jen ji doladit.“

V jedenácté hypotéze byla pozornost upřena k provázanosti státních maturitních zkoušek a přijímacích zkoušek na VŠ. Tato hypotéza nebyla zamítnuta, jelikož se v odpovědích neprokázaly signifikantní rozdíly. Studenti, konkrétně budoucí maturanti z let 2016 a 2017, se ve větší míře shodli, že by dobrovolně vykonali těžší verzi státní maturitní zkoušky v případě, že by byla na základě výsledku odpuštěna přijímací zkouška na VŠ. Budoucí maturanti by toto řešení uvítali z 80,9 % (72 respondentů), odpověď ne volilo 9 % (8 respondentů) a 10,1 % odpovědělo „Nevím“. Zajímavé je jistě srovnání s respondenty z řad (po)maturantů. Ti byli dotazováni, zda jim byla nabídnuta možnost odpuštění přijímacích zkoušek v případě úspěšného složení vyšší verze státní maturitní zkoušky. Tato otázka nebyla statisticky zpracována, jelikož zde nebyla možnost srovnání s jinou skupinou respondentů. I přesto, že dvě verze státní maturitní zkoušky existovaly dva roky (od roku 2011 po rok 2013), většina (po)maturantů na tuto otázku odpovídala záporně – odpověď ne uvedlo 87,7 % (93 respondentů), kladně odpovědělo jen 6,6 % (pouze 7 respondentů), „nevím“ pak volilo 5,7 % (6 respondentů).

Původním záměrem práce bylo zařadit na závěr do diskuze také konfrontaci výsledků s kompetentními osobami ze společnosti CERMAT, dále MŠMT a také s lidmi, kteří se otevřeně netají velmi negativním postojem ke státním maturitním zkouškám – například s Tomášem Feřtkem, Ondřejem Štefflem, popřípadě Martinem Chválou. Jejich vyjadřování v médiích vůči státním maturitním zkouškám je poměrně ostré. V průběhu výzkumu bylo však zjištěno, že samotné získání názorů studentů, popřípadě učitelů je časově mnohem náročnější a že jejich zájem podělit se o názory není tak velký, jak by se podle názorů

v médiích či na sociálních sítích dalo předpokládat. Pražská gymnázia se netajila neochotou k participaci na výzkumu. Věnovala jsem tedy veškeré úsilí tomu, abych v práci naplnila cíl – zmapování současné situace týkající se maturitních zkoušek se zaměřením na vybrané aspekty státní maturitní zkoušky z pohledu studentů pražských gymnázií a doplňující ambici jsem se rozhodla ponechat na případnou navazující práci mimo rozsah práce diplomové. Domnívám se, že rozsahu práce to také prospělo. Diplomová práce může být výchozím bodem pro další analýzy v tomto tématu, kterých je stále nedostatek.

4. Závěr

Předložená práce se věnuje vybraným aspektům státní maturitní zkoušky z pohledu studentů pražských gymnázií. V teoretické části byly nejprve podány informace o vývoji maturitní zkoušky od doby jejího zavedení a pak se pozornost ubírala směrem k novému konceptu státní maturitní zkoušky, který byl po delších přípravách a odkladech zaveden v roce 2011. Státní maturitní zkouška a její postupné proměny od roku 2011 do současnosti jsou pak zmíněny podrobněji, jelikož právě na tyto informace navazuje empirická část.

Přestože je v posledních letech věnována státním maturitním zkouškám značná pozornost (převážně v médiích), pro vypracování teoretické části bylo problematické opatřit seriózní materiály, jež by se touto problematikou zabývaly. Publikace a stejně tak akademické práce s tímto zaměřením bylo možné nalézt zřídka, avšak oficiálních internetových zdrojů bylo dostatek – právě ty byly pro zpracování diplomové práce hojně využity. Jednalo se o zdroje relevantní, protože na ně odkazovalo přímo MŠMT a také společnost CERMAT.

Empirická, tedy druhá část diplomové práce, se zabírala vybranými aspekty státní maturitní zkoušky prostřednictvím výzkumného šetření kvantitativního designu. V rámci výzkumu docházelo k ověřování hypotéz, které se vázaly právě ke zmiňovaným aspektům. Celkem bylo stanoveno 11 hypotéz, z nichž 4 byly vyvráceny a 7 nebylo možné zmínout - některé ze závěrů byly poměrně překvapivé⁴⁵. Je možné konstatovat, že výpovědi respondentů výzkumu a výsledky výzkumu podávají jistý obrázek o tom, jak vnímají státní maturitní zkoušky studenti, kteří se na tuto záležitost připravovali, dále studenti, kteří tuto zkušenost mají za sebou, a jejich pedagogové. Názory pedagogů byly doplňující a jejich úkolem bylo zpestření celého výzkumného šetření a stejně tak jeho závěrů.

Cílem práce bylo zmapovat současnou situaci týkající se státních maturitních zkoušek s důrazem na vybrané aspekty této zkoušky. Tento cíl byl naplněn hlavně prostřednictvím výzkumného šetření realizovaného na vybraných pražských gymnáziích. Doufejme, že by práce mohla posloužit jako podnět k dalšímu zkoumání této problematiky, jelikož na téma maturit lze pohlížet z mnoha perspektiv. Při řešení a vývoji stávajícího konceptu či změně státních maturitních zkoušek by bylo jistě přínosné brát zřetel také na názory studentů a pedagogů, kterých se tato záležitost primárně týká. Určitě si kromě mediální pozornosti takto široké a aktuální téma zaslouží odborný pohled a komplexnější uchopení.

⁴⁵ Podrobnější informace obsahuje kapitola 3.6 Diskuze.

Seznam grafů, obrázků a tabulek

Tabulky:

- Tabulka č. 1 Koncept nové maturity aktuální k roku 2009, původně se skládala ze tří částí*
Tabulka č. 2 Grafické znázornění podoby maturitní zkoušky v roce 2011
Tabulka č. 3 Míra neúspěšnosti žáků u maturitní zkoušky z roku 2011
Tabulka č. 4 Bilance let 2014-2016 s ohledem počtu žádostí o přezkum a jejich výsledky
Tabulka č. 5 Gymnázia a počet studentů – budoucích maturantů zapojených do výzkumu
Tabulka č. 6 Předměty, ze kterých studenti skládali společnou část maturitní zkoušky
Tabulka č. 7 Předměty, ze kterých budoucí maturanti plánovali skládat školní část maturitní zkoušky
Tabulka č. 8 Věk respondentů – (po)maturantů
Tabulka č. 9 Gymnázia a počet studentů – (po)maturantů zapojených do výzkumu
Tabulka č. 10 Rok konání maturitní zkoušky a počet maturantů v daném roce
Tabulka č. 11 Předměty, z kterých studenti skládali společnou část maturitní zkoušky
Tabulka č. 12 Předměty, ze kterých studenti skládali školní část maturitní zkoušky
Tabulka č. 13 Průměr věku a pedagogické praxe
Tabulka č. 14 Pedagogické působení respondentů v závislosti na gymnáziích
Tabulka č. 15 Pedagogové a vyučované předměty
Tabulka č. 16 Předměty, ze kterých studenti skládali/plánovali skládat státní část maturitní zkoušky
Tabulka č. 17 Statistické výsledky H1
Tabulka č. 18 Názor na dostatečnost výběru volitelných předmětů
Tabulka č. 19 Statistické výsledky H2
Tabulka č. 20 Používání materiálů společnosti CERMAT učiteli ve výuce
Tabulka č. 21 Statistické výsledky H3
Tabulka č. 22 Statistické výsledky H3 s využitím Post-hoc testu pro chí-kvadrát
Tabulka č. 23 Názor na materiály společnosti CERMAT
Tabulka č. 24 Statistické výsledky H4
Tabulka č. 25 Statistické výsledky H4 s využitím Post-hoc testu pro chí-kvadrát
Tabulka č. 26 Materiály využívané při přípravě na maturitní zkoušku
Tabulka č. 27 Statistické výsledky H5
Tabulka č. 28 Vyhledávání materiálů CERMAT studenty
Tabulka č. 29 Statistické výsledky H6
Tabulka č. 30 Dostatečnost školní přípravy na maturitní zkoušku
Tabulka č. 31 Statistické výsledky H7
Tabulka č. 32 Názor na uniformní pojetí maturitní zkoušky
Tabulka č. 33 Statistické výsledky H8
Tabulka č. 34 Názor na vypovídající hodnotu a podmínky státní maturitní zkoušky
Tabulka č. 35 Statistické výsledky H9
Tabulka č. 36 Názory respondentů na podobu státních maturitních zkoušek
Tabulka č. 38 Názory respondentů na propojení státních maturitních zkoušek a přijímacích zkoušek na VŠ
Tabulka č. 39 Statistické výsledky H11

Obrázky:

Obrázek č. 1 Účelnost MaG 2010 v grafickém znázornění

Obrázek č. 2 Příklad „sázky na jistotu“ u dvou úrovní maturitních zkoušek z matematiky

Obrázek č. 3 Grafické znázornění modelu maturitní zkoušky v roce 2012

Obrázek č. 4 Grafické znázornění modelu maturitní zkoušky v roce 2013

Obrázek č. 5 Grafické znázornění modelu maturitní zkoušky v roce 2016

Obrázek č. 6 Grafické znázornění modelu maturitní zkoušky v roce 2017

Obrázek č. 7 Výsledky ankety o využitelnosti zdrojů k čerpání informací o státní maturitě

Grafy:

Graf č. 1 Zastoupení jednotlivých skupin respondentů ve výzkumu státních maturit

Graf č. 2 Zastoupení maturantů a maturantek ve výzkumu státních maturit

Graf č. 3 Věk respondentů – budoucích maturantů

Graf č. 4 Zastoupení maturantů a maturantek ve výzkumu státních maturit

Graf č. 5 Státní maturitní zkouška a její dvě verze (základní a vyšší) ve výzkumu

Graf č. 6 Zastoupení učitelů a učitelek ve výzkumu státních maturit

Použitá literatura a zdroje

Odborná literatura

BEZDÍČEK, Josef. Předpisy o zkouškách dospělosti na středních školách. Brno: A. Píša, 1926. 44 s.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.

CHLUP, Otokar, J. KUBÁLEK a Jan UHER. *Pedagogická encyklopedie*. 2. díl. Praha: Novina, 1939.

CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.

LINHART, Jiří. *Slovník cizích slov pro nové století*. Litvínov: Dialog, 2002. ISBN 80-85843-61-7.

MORKES, František. Historický přehled postavení maturitní zkoušky a analýza jejích funkcí. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání - Divize nakladatelství TAURIS, 2003. ISBN 80-211-0438-4.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. Sedmé, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

PRŮCHA, Jan. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.

Školský zákon: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-550-3.

VALÍŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele*. 2., rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Grada, 2011. Pedagogika. ISBN 978-80-247-3357-9.

VESELÁ, Zdenka. Česká střední škola od národního obrození do druhé světové války. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1972.

Legislativní dokumenty

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), in: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, Dostupné z: http://www.msmt.cz/Files/HTM/Skolskyzakon_561_2004Sb.htm

Zákon č. 95/1948 Sb., o základní úpravě jednotného školství (školský zákon), in: *Sbírka zákonů, Československá republika*. 1948, Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1948-95>

Zákon č. 29/1948 Sb., o soustavě základních a středních škol (školský zákon). In: *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1984, Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=29&r=1984>

Vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=177&r=2009>

Vyhláška č. 311/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2016, Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=311&r=2016>

Vyhláška č. 672/2004 Sb., kterou se mění vyhláška 442/1991 Sb., o ukončování studia ve středních školách a učilištích. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-672>

Akademické práce

SKUTIL, Martin. Proměna maturity jako specifického školního jevu. Brno, 2009. Disertační práce. Masarykova univerzita. Ústav pedagogických studií. Vedoucí práce Prof. PhDr. Milan Pol, CSc.

Internetové zdroje

Odborné internetové zdroje

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání: O nás [online]. 2017 [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: <http://www.cermat.cz/o-nas-10039.html>

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání: O nás. Vymezení účelu a předmětu činnosti. [online]. 2017 [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: <http://www.cermat.cz/vymezeni-ucelu-a-predmetu-cinnosti-1404034192.html>

Certifikace, instruktáže, školení k maturitě (CISKOM) – obecné dotazy. Nová maturita oficiálně [online]. [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/certifikace-instruktaze-skoleni-k-maturite-ciskom-u-obecne-dotazy-1404033947.html>

Cizí jazyk, Maturitní zpravodaj [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT, březen 2016, no. 36, s. 2 [cit. 2017-01-28]. ISSN 1803-9928. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturitni-zpravodaj-1404034090.html>

Dvě úrovně obtížnosti. Nová maturita oficiálně [online]. [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/dve-urovne-obtiznosti-1404033201.html>

Historie maturitní zkoušky: 1. část, Maturitní zpravodaj [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT, říjen 2012, no. 13, s. 3 [cit. 2017-01-02]. ISSN 1803-9928. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturitni-zpravodaj-1404034090.html>

Historie maturitní zkoušky: 2. část, Maturitní zpravodaj [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT, listopad 2012, no. 14, s. 4 [cit. 2017-01-02]. ISSN 1803-9928. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturitni-zpravodaj-1404034090.html>

CHMELÁŘ, Milan. Učitelské noviny: Maturitní zkouška a její přínos pro absolventa [online]. 2013, 116 (35/2013) [cit. 2017-01-21]. Dostupné z: <http://www.ucitelskenoviny.cz/?archiv&clanek=7562>

Infobalíček pro maturanty, maturita 2012. Nová maturita oficiálně [online]. 2012 [cit. 2017-01-21]. Dostupné z: www.novamaturita.cz/download.php?id_document=1404037295&at=1

Informační balíček pro žáky: Proč nová maturita? Novamaturita.cz [online]. 2011 [cit. 2017-01-21]. Dostupné z: www.novamaturita.cz/download.php?id_document=1404034065&at=1

KABELÁČOVÁ, Iva. Nová maturita. In: Metodický portál RVP: Inspirace a zkušenosti učitelů [online]. 2011 [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: http://wiki.rvp.cz/Knihovna/1.Pedagogický_lexikon/N/Nová_maturita

Katalogy požadavků. Nová maturita oficiálně [online]. 2016 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/katalogy-pozadavku-1404033138.html>

Klaus kritizuje státní maturitu, Nečas nechce dopustit neúspěch maturantů. Idnes.cz [online]. 2010 [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/klaus-kritizuje-statni-maturitu-necas-nechce-dopustit-neuspech-maturantu-1uv-/domaci.aspx?c=A101101_111053_domaci_hv

KROKem k CISKOMu, Maturitní zpravodaj [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT, červen 2009, no. 6, s. 2-3 [cit. 2017-01-22]. ISSN 1803-9928. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturitni-zpravodaj-1404034090.html>

Matematika+, základní informace. Nová maturita oficiálně [online]. [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/zakladni-informace-1404036731.html>

Matematika+, Maturitní zpravodaj [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT, prosinec 2014, no. 23, s. 3 [cit. 2017-01-28]. ISSN 1803-9928. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturitni-zpravodaj-1404034090.html>

Maturita 2012. Nová maturita oficiálně [online]. [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturita-2012-1404033321.html>

Maturita není pro učně, říká šéf Cermatu. Stejný test pro všechny podle něj nezaručí dobrou úroveň maturantů. Ihned.cz [online]. 2016 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://archiv.ihned.cz/c1-65317250-maturita-neni-pro-ucne-rika-sef-cermatu-stejny-test-pro-vsechny-podle-nej-nezaruci-dobrou-uroven-maturantu>

Maturitní data - odtajněno [online]. 2016 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://data-mat.cz>

Maturitní generálka. Nová maturita oficiálně [online]. [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: http://www.novamaturita.cz/index.php?id_document=1404034660

Maturitní zkouška 2014, Maturitní zpravodaj [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT, říjen 2013, no. 13, s. 3 [cit. 2017-01-28]. ISSN 1803-9928. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturitni-zpravodaj-1404034090.html>

Maturitní zkouška ve školním roce 2014/2015, Maturitní zpravodaj [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT, prosinec 2014, no. 27, s. 1-2 [cit. 2017-01-28]. ISSN 1803-9928. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturitni-zpravodaj-1404034090.html>

Maturitní zkouška ve školním roce 2015/2016, Maturitní zpravodaj [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT, říjen 2015, no. 33, s. 2-3 [cit. 2017-01-28]. ISSN 1803-9928. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturitni-zpravodaj-1404034090.html>

Maturitu z matematiky nezvládlo 23 % studentů. Úspěšnost předmětu se i tak zvedla. Lidovky.cz [online]. 2016 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/maturitu-z-matematiky-nezvladlo-23-studentu-uspesnost-predmetu-se-i-tak-zvedla-19v-/zpravy-domov.aspx?c=A160519_122947_ln_domov_ELE

Maturity skončily bez větších potíží, i tak schytaly kritiku. České noviny [online]. 2011 [cit. 2017-02-09]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/maturity-skoncily-bez-vetsich-potizi-i-tak-schytaly-kritiku/647739>

Mladá fronta Dnes: U maturit byly otázky, které tam nepatří. EDUin - vzdělávání je i naše věc [online]. 2016 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://www.eduin.cz/clanky/mlada-fronta-dnes-u-maturit-byly-otazky-ktere-tam-nepatri/>

MORKES, František. Zákony o vysokých školách z let 1948-1989. Pedagogika: Časopis pro vědy a vzdělávání o výchově [online]. 1999, 44 (2), 115-127 [cit. 2017-02-24]. ISSN 2336-2189. Dostupné z: <http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=2453&lang=cs>

Národní ústav pro vzdělávání, čtvrtletník Vzdělávání: Pro a proti [online]. 2014, 3 (2/2014) [cit. 2017-01-21]. ISSN 1805-3394. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/vystupy/pro-a-proti> Názory ředitelů, učitelů a žáků střech škol s maturitou na reformu maturitní zkoušky,

Maturitní zpravodaj [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT, červen 2009, no. 6, s. 5-6 [cit. 2017-01-22]. ISSN 1803-9928. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturitni-zpravodaj-1404034090.html>

Neodborné internetové zdroje

Nová maturita oficiálně [online]. 2017 [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz>

Nová maturita: Podzim skončil, jaro už se blíží! Maturitní zpravodaj [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT, prosinec 2011, no. 11, s. 1 [cit. 2017-01-22]. ISSN 1803-9928. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturitni-zpravodaj-1404034090.html>

Nový Amos: Státní maturita online s Novým Amosem [online]. 2017 [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: <http://www.novyamos.cz>

PISKOVÁ, Petra. Studentpoint.cz: Státní maturity: pro, nebo proti? Vše, co potřebujete vědět! Studentpoint.cz [online]. 2010 [cit. 2017-01-21]. Dostupné z: <http://www.studentpoint.cz/2010/09/07/statni-maturity-pro-nebo-proti-vse-co-potrebuje-vedet/>

Problémy maturitní generálky? Špatně vyhodnocené testy. Parlamentní listy [online]. 2010 [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/skolstvi/Problemy-maturitni-generalky-Spatne-vyhodnocene-testy-180064>

Přihlašování žáků k maturitní zkoušce – jaro 2016, Maturitní zpravodaj [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT, listopad 2015, no. 34, s. 2 [cit. 2017-01-28]. ISSN 1803-9928. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturitni-zpravodaj-1404034090.html>

RAKUŠANOVÁ, Lída. Generálka státních maturit je fiasko nás všech. Český rozhlas [online]. 2010 [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/lida-rakusanova-generalka-statnich-maturit-je-fiasko-nas-vsech--804968

Sabotujte generálku na maturitu mizernými výsledky, vyzývají studenti. Idnes.cz [online]. 2010 [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/sabotujte-generalku-na-maturitu-mizernymi-vysledky-vyzyvaji-studenti-1az-/domaci.aspx?c=A100819_165411_studium_bar

Státní maturita pokosila 14 tisíc studentů. Nová maturita oficiálně [online]. 2011 [cit. 2017-01-21]. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/statni-maturita-pokosila-14-tisic-studentu-1404035453.html>

Studenti chtějí protestovat proti státním maturitám před volbami. Skolaonline.cz [online]. 2009 [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.skolaonline.cz/Aktuality/Články/tabid/436/articleType/ArticleView/articleId/1825/Studenti-chteji-protestovat-proti-statnim-maturitam-pred-volbami.aspx>

Studenti chystají další protesty proti státním maturitám. Ceskatelevize.cz [online]. 2009 [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1399633-studenti-chystaji-dalsi-protesty-proti-statnim-maturitam>

ŠTEFFL, Ondřej. Cíle vzdělávání a státní maturita. Česká škola [online]. 2014 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/2014/07/ondrej-steffl-cile-vzdelavani-maturita.html>

Tisková zpráva: EDUin vyzývá MŠMT, aby publikovalo závěrečnou zprávu o státní maturitě. EDUin - vzdělávání je i naše věc [online]. 2016 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://www.eduin.cz/tiskove-zpravy/tiskova-zprava-eduin-vyzyva-msmt-aby-publikovalo-zaverecnou-zpravu-o-statni-maturite/>

Tisková zpráva: Uživatelský servis pro maturanty se zlepšuje, důležité věci však stále chybějí. EDUin - vzdělávání je i naše věc [online]. 2016 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z:

<http://www.eduin.cz/tiskove-zpravy/tiskova-zprava-uzivatelsky-servis-pro-maturanty-se-zlepsuje-dulezite-veci-vsak-stale-chybeji/>

Učitelé bojkotují nové maturity, dělají prý hlupáky z nich i ze studentů. Idnes.cz [online]. 2009 [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/ucitele-bojkotuji-nove-maturity-delaji-pry-hlupaky-z-nich-i-ze-studentu-1ah-/domaci.aspx?c=A091210_092117_studium_ban

V generálce státní maturity propadl každý třetí student. Idnes.cz [online]. 2010 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/v-generalce-statni-maturity-propadl-kazdy-treti-student-pe3-/domaci.aspx?c=A101031_133837_studium_jan

VANÍČEK, Jindřich. Generálka státní maturity: Chaos, nepřipravenost, rozpaky. Strakonický deník [online]. 2010 [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: http://strakonicky.denik.cz/zpravy_region/maturity_tema20101109.html

Výběr z adresáře škol a školských zařízení. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy [online]. 2017 [cit. 2017-02-25]. Dostupné z: <http://stisko.uiv.cz/registr/vybskolrn.asp>

Výsledky státních maturit jsou brutálně alarmující, míní Klaus mladší. Idnes.cz [online]. 2011 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/hostem-idnes-cz-byl-reditel-gymnazia-porg-vaclav-klaus-mladsi-pu0-/domaci.aspx?c=A110624_204309_domaci_taj

Základní informace k maturitní zkoušce – jaro 2016, Maturitní zpravodaj [online]. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání – CERMAT, listopad 2016, no. 39, s. 2 [cit. 2017-01-28]. ISSN 1803-9928. Dostupné z: <http://www.novamaturita.cz/maturitni-zpravodaj-1404034090.html>

ZELENÝ, Pavel. Reforma maturitní zkoušky: jak bude nová maturita probíhat v roce 2010. Cermat [online]. 2008 [cit. 2017-03-03]. Dostupné z: www.cermat.cz/TK_Maturita_prezentace_02

Seznam příloh

- A. Chronologický přehled významných dat týkajících se maturitní zkoušky
- B. Dotazník - verze pro budoucí maturanty
- C. Dotazník - verze pro (po)maturanty
- D. Dotazník - verze pro pedagogy
- E. Přehled pražských gymnázií, která reagovala na prosbu o spolupráci
- F. Kompletní přehled gymnázií zúčastněných ve výzkumu s počty respondentů

A. Chronologický přehled významných dat týkajících se maturitní zkoušky⁴⁶

- 1556 – založeno naše nejstarší gymnázium – dnes Akademické gymnázium v Praze
- 1848 – ujednocena délka gymnázií na osm ročníků
- 1849 – vydán Nástin organizace gymnázií a reálků zavádějící na gymnáziích maturitu
- 1851 – Realizace Nástinu pro reálky, zatím šestileté
- 1854 – Nástin je definitivně schválen císařem
- 1862 – vznik prvního reálného gymnázia
- 1869 – školským zákonem mj. zřízeny čtyřleté učitelské ústavy ukončené maturitou
- 1869 – první maturity na sedmiletých reálkách
- 1870 – první maturity na reálném gymnáziu
- 1872 – zavedeny maturity na všech reálkách
- 1873 – poslední vysokoškolské instituce monarchie požadují jako podmínku přijetí úspěšné složení maturitní zkoušky
- 1878 – maturitní zkouška je umožněna i dívkám, externím kandidátkám a privatistkám na chlapeckých gymnáziích
- 1886 – nová úprava maturitních zkoušek na učitelských ústavech
- 1887 – maturity na vyšších průmyslových školách
- 1890 – v Praze zřízeno první soukromé plnohodnotné dívčí gymnázium Minerva
- 1908–1910 – několikaletými nařízeními upraveny a zjednodušeny maturitní zkoušky
- 1909 – zrovnoprávněny maturity na gymnáziích, reálkách, reálných gymnáziích, reformních reálných gymnáziích a na reálných gymnáziích děčínského typu. Všem maturantům byl umožněn vstup na vysoké školy, někde však s doplňujícími zkouškami před počátkem i během vysokoškolských studií.
- 1919 – návrh Jednoty českých matematiků a fyziků na reformu středních škol
- 1919 – zavedeny fakultativní maturity na obchodních akademiích
- 1931 – úprava maturitních zkoušek
- 1948 – zákon č. 95/1948 Sb. ze dne 21. 4. 1948 o základní úpravě jednotného školství (školský zákon)
- 1951 – zřízeny internátní státní kursy pro přípravu pracujících (absolventi kursů byli běžně označováni jako „adekáři“ – absolventi dělnických kursů)
- 1953 – zákon č. 31/1953 Sb. ze dne 24. 4. 1953 (školský zákon) ruší gymnázia, jsou zřízeny jedenáctileté střední školy
- 1958 – zákon č. 89/1958 Sb. o výchově dorostu k povolání v učebním poměru

⁴⁶ Tento chronologický přehled byl po rok 1990 převzat z publikace Františka Morkese (Morkes, 2003, s. 57 – 58). Zbytek byl pak dodán z informací z teoretické části této práce.

- 1960 – zákon č. 186/1960 Sb. ze dne 15. 12. 1960 o soustavě výchovy a vzdělání (školský zákon) vytvořil střední všeobecně vzdělávací školy
- 1968 – zákon č. 168 / 1968 Sb. ze dne 19. 12. 1968 zákon o gymnáziích, vrátil školám tradiční název
- 1969 – vydány ministerské směrnice upravující maturitní zkoušky na všech typech středních škol
- 1971 – směrnice o maturitních zkouškách ze dne 5. 4. 1971
- 1976 – změny v hodnocení výsledků maturitních zkoušek podstatně zmírňují požadavky na hodnocení „prospěl s vyznamenáním“
- 1978 – zákon č. 63/1978 Sb. ze dne 21. 6. 1978 o opatřeních v soustavě základních a středních škol (zrušil podstatnou část zákona č. 186 / 1960 Sb.)
- 1979 – na prvních pěti gymnáziích se formou experimentu začíná realizovat tzv. nová koncepce
- 1981 – směrnice ministerstva ze dne 14. 4. 1983 o maturitních zkouškách v experimentálních třídách
- 1984 – zákon č. 29 / 1984 Sb. ze dne 22. 3. 1984 o soustavě základních a středních škol (školský zákon)
- 1990 – ruština ztratila své výsadní postavení u maturitní zkoušky a stala se pouze jedním z vyučovaných cizích jazyků
- 1991 – nový zákon o maturitní zkoušce
- 1997–2000 – sestavení prvního modelu nové maturitní zkoušky
- 1998 – sonda „MATURANT“
- 2000 – první pokus o uzákonění státní maturitní zkoušky (zákon schválen nebyl)
- 2004 – změna maturitní zkoušky uzákoněna novým školským zákonem, podle kterého měla být spuštěna ve školním roce 2007/2008
- 2007 – novela zákona odložila start nové maturitní zkoušky na rok 2010
- 2009 – upravení modelu nové maturitní zkoušky; schválení novely školského zákona a posun státní maturity na rok 2011
- 2010 – maturitní generálka (MaG)
- 2010-2011 – „náběhová verze“ státní maturitní zkoušky
- 2012 – plná verze státní maturitní zkoušky, existují dvě úrovně obtížnosti
- 2013 – maturitní zkoušku lze skládat pouze v jedné úrovni obtížnosti
- 2016 – možnost nahrazení profilové části maturitní zkoušky z cizího jazyka standardizovanou zkouškou
- 2021 – plánovaný termín pro povinnou maturitní zkoušku z předmětu matematika

B. Dotazník - verze pro budoucí maturanty

Vážené respondentky, vážení respondenti,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění níže uvedeného dotazníku, který poslouží jako podklad k výzkumnému šetření pro Diplomovou práci na téma „Vybrané aspekty státní maturitní zkoušky z pohledu studentů pražských gymnázií.“

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění všech otázek v dotazníku - jeho vyplnění zabere maximálně 10 minut. Dotazník z velké části obsahuje otázky s možností výběru, u těch, prosím, zatrhněte vždy jen jednu odpověď.

Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. Výsledky šetření budou zpracovány a použity pouze pro vědecké účely v rámci této diplomové práce.

Předem děkuji za spolupráci. Studentka Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

Otázky – verze pro budoucí maturanty

Dotazník vyplnil/a:

- Student
- Studentka

Předpokládaný rok skládání maturitní zkoušky:

Uveďte pražské gymnázium, na kterém studujete:

Věk:

Datum vyplnění:

1. Uveďte předměty, ze kterých budete skládat maturitní zkoušku a rozlište státní a nestátní (školní) část maturitní zkoušky.

2. Jeví se Vám výběr volitelných předmětů v rámci státní maturitní zkoušky jako dostačující?

- Ano
- Ne

3. Používají Vaši učitelé při přípravě na státní část maturitní zkoušky speciální materiály od společnosti CERMAT?

- Ano
- Ne
- Nevím

4. Vyhledávali jste (např. na internetu) podpůrné materiály společnosti CERMAT?

- Ano
- Ne

5. Vyhovují Vám materiály společnosti CERMAT k přípravě na maturitní zkoušky? Prosím, napište svůj názor.

6. Je dle Vašeho názoru příprava na státní maturitní zkoušku v rámci vyučovacích hodin a studia na gymnáziu dostačující?

- Ano – je dostačující
- Ne – je nutné materiály připravovat doma
- Nevím

7. Zkoušíte v rámci vlastní přípravy využívat materiály, které jsou dostupné (internet, knihovny apod.) vyjma těch, se kterými přicházíte do kontaktu ve výuce?

- Ne, stačila příprava v rámci výuky
- Internet a internetové testy
- Internet a knihy
- Kombinace (internet, knihy, další zdroje)
- Materiály z jiného zdroje

8. Uveďte, prosím, svůj názor na uniformní pojetí státních maturitních zkoušek na všech středních školách.

9. Mají státní maturitní zkoušky dle Vašeho názoru vypovídající hodnotu o úrovni vzdělání po dokončení střední školy? Nastavují pro všechny stejné podmínky?

- Mají vypovídající hodnotu, podmínky nastavují
- Nemají vypovídající hodnotu, podmínky nenastavují
- Mají vypovídající hodnotu, podmínky nenastavují

- Nemají vypovídající hodnotu, podmínky nastavují
- Nevím
- Jiná odpověď – prosím, napište

10. Účastnili byste se dobrovolně vyšší verze státní maturitní zkoušky v případě, že by Vám na základě určených výsledků byly prominuty přijímací zkoušky na VŠ?

- Ano
- Ne
- Nevím

11. Napište, prosím, svůj názor na podobu státních maturitních zkoušek.

Moc děkuji za pomoc a Váš čas, odpovědi si velmi vážím.

C. Dotazník - verze pro (po)maturanty

Vážené respondentky, vážení respondenti,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění níže uvedeného dotazníku, který poslouží jako podklad k výzkumnému šetření pro Diplomovou práci na téma „Vybrané aspekty státní maturitní zkoušky z pohledu studentů pražských gymnázií.“

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění všech otázek v dotazníku - jeho vyplnění zabere maximálně 10 minut. Dotazník z velké části obsahuje otázky s možností výběru, u těch, prosím, zatrhněte vždy jen jednu odpověď.

Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. Výsledky šetření budou zpracovány a použity pouze pro vědecké účely v rámci této diplomové práce.

Předem děkuji za spolupráci. Studentka Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

Otázky – verze pro (po)maturanty

Dotazník vyplnil/a:

- Student
- Studentka

Uveďte pražské gymnázium, na kterém jste studovali:

Rok maturitní zkoušky:

Věk:

Datum vyplnění:

1. Skládali jste státní maturitní zkoušku?

- Ano
- Ne

2. Uveďte, prosím, zda se ve Vašem případě jednalo o základní, nebo vyšší verzi státní maturitní zkoušky.

- Základní verze
- Vyšší verze
- Obě - některé části byly v základní verzi, některé ve vyšší

3. Uveďte předměty, ze kterých jste maturitní zkoušku skládali a rozlište státní a nestátní (školní) část.

4. Jevil se Vám výběr volitelných předmětů v rámci státní maturitní zkoušky jako dostačující?

- Ano
- Ne

5. Byla Vám školou nabídnuta možnost odpuštění přijímacích zkoušek na VŠ v případě úspěšného složení vyšší verze státní maturitní zkoušky?

- Ano
- Ne
- Nevím/Nepamatuji se

6. Používali Vaši učitelé při přípravě na státní část maturitní zkoušky speciální materiály od společnosti CERMAT?

- Ano
- Ne
- Nevím

7. Vyhledávali jste (např. na internetu) podpůrné materiály společnosti CERMAT?

- Ano
- Ne

8. Vyhovovaly Vám materiály společnosti CERMAT k přípravě na maturitní zkoušky?
Prosím, napište svůj názor.

9. Byla dle Vašeho názoru příprava na státní maturitní zkoušku v rámci vyučovacích hodin a studia na gymnáziu dostačující?

- Ano – byla dostačující
- Ne – bylo nutné materiály připravovat doma
- Nevím

10. Zkoušeli jste v rámci vlastní přípravy využívat materiály, které byly dostupné (internet, knihovny apod.) vyjma těch, se kterými jste přišli do kontaktu ve výuce?

- Ne, stačila příprava v rámci výuky
- Internet a internetové testy
- Internet a knihy
- Kombinace (internet, knihy, další zdroje)
- Materiály z jiného zdroje

11. Uveďte, prosím, svůj názor na uniformní pojetí státních maturitních zkoušek na všech středních školách.

12. Mají státní maturitní zkoušky dle Vašeho názoru vypovídající hodnotu o úrovni vzdělání po dokončení střední školy? Nastavují pro všechny stejné podmínky?

- Mají vypovídající hodnotu, podmínky nastavují
- Nemají vypovídající hodnotu, podmínky nenastavují
- Mají vypovídající hodnotu, podmínky nenastavují
- Nemají vypovídající hodnotu, podmínky nastavují
- Nevím
- Jiná odpověď – prosím, napište

13. Napište, prosím, svůj názor na podobu státních maturitních zkoušek.

Moc děkuji za pomoc a Váš čas, odpovědi si velmi vážím.

D. Dotazník – verze pro pedagogy

Vážené respondentky, vážení respondenti,

obracím se na Vás s žádostí o vyplnění níže uvedeného dotazníku, který poslouží jako podklad k výzkumnému šetření pro Diplomovou práci na téma „Vybrané aspekty státní maturitní zkoušky z pohledu studentů pražských gymnázií.“

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpresnější a pravdivé vyplnění všech otázek v dotazníku - jeho vyplnění zabere maximálně 10 minut. Dotazník z velké části obsahuje otázky s možností výběru, u těch, prosím, zatrhněte vždy jen jednu odpověď.

Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. Výsledky šetření budou zpracovány a použity pouze pro vědecké účely v rámci této diplomové práce.

Předem děkuji za spolupráci. Studentka Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

Otázky – verze pro pedagogy

Dotazník vyplnil/a:

- Učitel
- Učitelka

Škola, na které momentálně pedagogicky působíte:

Délka pedagogické praxe (celkem):

Uveďte, prosím, vyučovaný předmět/předměty:

Věk:

Datum vyplnění:

1. Pracujete se studenty na přípravě na maturitní zkoušky?

- Ano
- Ne

2. Používáte v rámci výuky Vašeho předmětu běžně dostupné metodické materiály společnosti CERMAT k přípravě studentů na státní maturitní zkoušky?

- Ano
- Ne

3. Vyhovují Vám metodické materiály od společnosti CERMAT, které jsou k dispozici k přípravě studentů na státní maturitní zkoušky? Prosím, napište svůj názor.

4. Účastníte se sami maturitních zkoušek?

- Ano
- Ne

5. Máte zkušenosti s maturitní zkouškou ještě před zavedením státní podoby?

- Ano, mám
- Ne, nemám

6. Máte zkušenosti s novou podobou státní maturitní zkoušky?

- Ano
- Ne

7. Uveďte, prosím, svůj názor na uniformní pojetí státních maturitních zkoušek na všech středních školách.

8. Mají státní maturitní zkoušky dle Vašeho názoru vypovídající hodnotu o úrovni vzdělání po dokončení střední školy? Nastavují pro všechny stejné podmínky?

- Mají vypovídající hodnotu, podmínky nastavují
- Nemají vypovídající hodnotu, podmínky nenastavují
- Mají vypovídající hodnotu, podmínky nenastavují
- Nemají vypovídající hodnotu, podmínky nastavují
- Nevím
- Jiná odpověď – prosím, napište

9. Napište, prosím, svůj názor na podobu státních maturitních zkoušek.

Moc děkuji za pomoc a Váš čas, odpovědi si velmi vážím.

E. Přehled pražských gymnázií, která reagovala na prosbu spolupráce

Č.	ŠKOLA	ADRESA ŠKOLY	WEB	REAKCE
1.	Pražské humanitní gymnázium, š.p.o. Typ školy: Soukromá	Nad Vodovodem 460/81, Praha 10	www.phgymnazium.cz	Odpověď na email, prosbě vyhověno. Škola poslala mail pedagogům a vyvěsila prosbu na školní Facebook.
2.	Gymnázium Elišky Krásnohorské Typ školy: Státní	Ohradní 55, Praha 4	www.gekom.cz	Po telefonátu poslán mail opět na adresu ředitele. Poté přišla odpověď se souhlasem s participací na výzkumu.
3.	Gymnázium Nad Alejí Typ školy: Státní	Nad alejí 1952, Praha 6	www.alej.cz	Po telefonátu ředitel svolil ke spolupráci. Studentům byl na školní mail zaslán elektronický dotazník.
4.	Gymnázium Litoměřická Typ školy: Státní	Litoměřická 726, Praha 9	www.gymnit.cz	Po telefonátu ředitel nevypadal moc „nadšeně“, ale nakonec se ke spolupráci uvolil.
5.	Gymnázium U Libeňského zámku Typ školy: Státní	U Libeňského zámku 1, Praha 8	www.gulz.cz	Po telefonátu byla spolupráce odmítnuta ne příliš seriózním způsobem. Hlavním argumentem byla zřejmá averze proti FF UK s tím, že bude vyhověno pouze výzkumům studentů PedF UK (tato škola je údajně fakultní školou poslední zmíněné fakulty).
6.	Gymnázium Evropská Typ školy: Státní	Evropská 33, Praha 6	www.pedevropska.cz	Ředitel po osobním rozhovoru přislíbil spolupráci
7.	Gymnázium Chodovická Typ školy: Státní	Chodovická 2250, Praha 9	www.gymchod.cz	Ředitel byl do telefonu velmi nepříjemný a lze konstatovat, že poměrně vulgárním způsobem odmítl spolupráci.

Č.	ŠKOLA	ADRESA ŠKOLY	WEB	REAKCE
8.	Gymnázium Nad Štolou Typ školy: Státní	Nad Štolou 1/1510, Praha 7	www.gymstola.cz	Po telefonátu si ředitelka vyžádala dotazníky k nahlédnutí. Měla se následně ozvat, což už se bohužel nestalo.
9.	Malostranské gymnázium Typ školy: Státní	Josefská 7, Praha 1	www.malgym.cz	Ředitel přislíbil po telefonickém rozhovoru poslat studentům odkaz na elektronický dotazník.
10.	Gymnázium Jana Nerudy, škola hlavního města Prahy Typ školy: Státní	Hellichova 457, Praha 1	www.gjn.cz	Telefonát řediteli, i na mail reagoval pozitivně.
11.	Anglicko-české gymnázium Amazon s.r.o. Typ školy: Soukromá	Rytířská 406/10, Praha 1	www.gymamazon.cz	Spolupráce odmítnuta.
12.	Gymnázium Budějovická Typ školy: Státní	Budějovická 680, Praha 4	www.gybu.cz	Spolupráce odmítnuta.
13.	Gymnázium Písnická Typ školy: Státní	Písnická 760, Praha 4	www.gpisnicka.cz	Dle instrukcí po telefonátu byl škole opět poslán mail a měli se ozvat, zda budou spolupracovat. Bohužel už se neozvali.
14.	Gymnázium Na Pražačce Typ školy: státní	Nad Ohradou 2825/23, Praha 3	www.gymnazium-prazacka.cz	Telefonát proběhl s tím, že ředitel přislíbil spolupráci.
15.	Trojské gymnázium, s.r.o. Typ školy: Soukromá	Trojská 211, Praha 7	www.trojskegymnaziu m.cz	Reakce na první email – sám ředitel vyplní a prosbu rozešle studentům i pedagogům.

F. Kompletní přehled gymnázií zúčastněných ve výzkumu s počty respondentů

č.	Pražská gymnázia zapojená do výzkumu	Maturanti 2017	(Po)maturanti z let 2011 - 2016	Učitelé
1	Akademické gymnázium Štěpánská	2	2	
2	Arcibiskupské Gymnázium v Praze		2	
3	Gymnázium a Hudební škola hl. m. Prahy	11	17	7
4	Gymnázium Arabská	3	3	
5	Gymnázium Botičská		2	
6	Gymnázium Budějovická		2	
7	Gymnázium Čakovice		2	
8	Gymnázium Educenet - soukromé		1	
9	Gymnázium Elišky Krásnohorské		2	5
10	Gymnázium Evropská	7	4	
11	Gymnázium Horní Počernice		2	
12	Gymnázium Chodovická		3	
13	Gymnázium Christiana Dopplera		2	
14	Gymnázium Jana Keplera	29	7	3
15	Gymnázium Jana Nerudy		5	3
16	Gymnázium Litoměřická	1	3	
17	Gymnázium Na Pražačce	3	3	2
18	Gymnázium Na Zatlane	1	5	
19	Gymnázium Nad Alejí	23	9	4
20	Gymnázium Nad Štolou	7	14	3
21	Gymnázium Omská		3	
22	Gymnázium Písnická		1	
23	Gymnázium PORG - soukromé		1	
24	Gymnázium Sázavská - soukromé		2	
25	Gymnázium Špitálská		1	
26	Gymnázium U Libeňského zámku	1		6
27	Gymnázium Voděradská		4	
28	Karlínské gymnázium		2	
29	Malostranské gymnázium	1	2	
	Celkem = 229	89	106	33